

PETER DE ZWAAN

**Bob
Evers**

**SCHERMUTSELINGEN
BIJ EEN
ZANDAFGRAVING**

Schermtueringen bij een zandafgraving

**Schermutselingen bij
een zandafgraving**

door
PETER DE ZWAAN

Omslag Bert Zeijlstra

Uitgeverij De Eekhoorn

© Copyright 1993 Uitgeverij De Eekhoorn BV, Apeldoorn
Druk: Rotatie Boekendruk B.V.

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN
HAAG

Zwaan, Peter de

Schermutselingen bij een zandafgraving/Peter de Zwaan -
Apeldoorn: De Eekhoorn - (Bob Eversserie ; B 40)
ISBN 90 6056 501 0
UDC 82-92 NUGI 220
Trefw.: jeugdboeken ; verhalen.

Nijpend geldgebrek en een Repo Man

Drie jongens zaten op de hardcementen rand van het groenijzeren hek dat het parkje in het Londense Leicester Square omheint. Hun benen lagen zo mooi evenwijdig naast elkaar op het warme trottoir, dat het leek of een wiskundige ze had uitgelijnd. Alle drie leunden ze met de rug tegen de spijlen van het hek en bekeken de drukte in het wandeldeel van het stuk Londen dat West End wordt genoemd.

Honderden toeristen slenterden langs de serie schouwburgen, bioscopen en disco's die Leicester Square verbindt met Piccadilly Circus, en tussen hen liepen haastige Londenaren, opgedirkte vrouwen die klanten probeerden te winnen voor een rondrit in een dubbeldeks bus, terwijl zwervers om geld bedelden.

De meest rechtse van het trio was monsterlijk dik. Zijn hoofd hing als een rossige volle maan tegen het hek en zijn bolle wangen zagen eruit alsof er door een kometenaanval kleine kraters in waren geslagen die later vol waren gelopen met bruin stof. Zijn neusgaten bewogen in een eentonig ritme en dat was precies alles wat bewoog. Zijn ogen waren gesloten en op zijn kaken lag een uitdrukking van serene rust.

Naast hem zat een jongen van gewone afmetingen met te lang, donker haar. Hij zat stijf rechtop en wond met trage bewegingen een leren riem tot een rol. Was de rol strak genoeg, dan wierp hij het leer van zich af en liet het slangachtige bewegingen maken. Hij deed alles vertraagd alsof hij er met zijn gedachten niet bij was en zag eruit als iemand die op het punt stond in te dommelen.

De jongen links van hem dommelde allerminst en hij deed ook beslist niet alsof hij daar behoefte aan had.

Zijn gezicht was rood en zijn ogen schitterden.

'Acht gulden,' zei hij. 'Twee pond en een paar shilling.' Zijn stem klonk alsof hij tussen de kaken een hogedrukpan geklemd hield die op het punt stond om te ontploffen. 'Twee pond. Samen. Wat hebben jullie gedáán met je geld.'

Hij maakte een rukkerige beweging met zijn hoofd en keek kwaad opzij. ‘Van dat dikke eetfenomeen kan ik het me voorstellen. Hij graast alles weg wat hem voor de mond komt en dat kost kapitalen, maar waar geef jij het aan uit.’

De jongen naast hem schudde zijn schouders alsof hij zijn nekspieren los wilde maken en ging door met het oprollen van de riem.

‘Cadeautjes,’ zei hij. ‘Ik heb een stel shawls gekocht voor mijn moeder, plus een handvol cd’s voor mijn vader. Bezwaar tegen?’ Zijn stem klonk volkomen kalm en hij maakte bepaald niet de indruk dat hij nerveus werd van het kwade gezicht naast hem.

‘En die riem dan. Je zit dat ding te mollen, weet je dat. Als je leer steeds maar oprolt, dan gaat het barsten en dan kun je het weggooien, dat weet je toch?’

Zijn buurman draaide zijn hoofd een kwart centimeter. ‘Beste Jan,’ zei hij. ‘Ik heb die riem gekocht van mijn eigen geld. Ik heb geen riem nodig, ik heb thuis in Pittsburgh zes riemen, maar ik zit niet in Pittsburgh. Ik zit in Londen en ik heb de afgelopen vier dagen tegen geen enkele opmerking van jou geprotesteerd. Ik heb de Thames gezien. Lopend. Ik heb Westminster Hall gezien en de Big Ben. Ook lopend. Ik ben op bruggen geweest, langs kerken gezeuld en ik heb bijna in een museum gestaan. Ik ben weerzinwekkend toerist geweest en dat allemaal, omdat jij Londen wilde zien zonder dat je een cent wilde uitgeven. Mijn zolen zijn versleten, minstens twaalf spieren in mijn kuiten doen pijn en ik ben langs honderden mooie winkels gelopen zonder een stap over hun drempel te zetten. Sterker nog: ik heb kramp gekregen in mijn nek van het de andere kant opkijken alleen om te voorkomen dat je weer eens zou gaan protesteren over nutteloze uitgaven elke keer als ik langer dan drie seconden een etalage bekeek.

Maar vanmorgen, beste Jan, vanmorgen, toen jij even niet oplette, ben ik alleen de stad ingegaan. Ik heb cadeaus gekocht en verzonden en ik heb mezelf verrast met zegge en schrijve één hele, uit goed leer gesneden riem.’

Hij gooide de riem op en ving hem behendig weer op.

‘Ik ben ouder dan twaalf. Ik heb in vier werelddelen avonturen beleefd waarbij ik op vrijwel elke centimeter van mijn schedel ben geslagen met voorwerpen variërend van een bloempot tot een stuk hardstaal en ik heb het overleefd. Ik dacht dat ik een uurtje winkelen in mijn eentje ook wel zou halen.’

Jan Prins gaf een knor. ‘Maar je bent niet slim genoeg om voldoende geld over te houden om er je hotel van te kunnen betalen. Jij bent vrijwel blut en dat nijlpaard naast je ook.’

Op ongeveer een meter van zijn linkerhand klonk gerommel. Het geluid van een middelgrote vulkaanuitbarsting golfde over het trottoir en toeristen deden geschrokken een paar stappen opzij.

De uitbarsting werd afgerond met een hik en een zucht die een los stuk papier een meter deed opdwarrelen.

‘Jouw schuld,’ zei het vollemaanshoofd.

Jan Prins schoot van verontwaardiging een eindje omhoog en gleed naast de betonnen rand.

‘Au. Barst. Mijn schuld. Hoezo, mijn schuld. Luister, jij rooddrillende reuzelklomp, jij hebt honderden guldens zitten verbrassen. Wat, mijn schuld.’

‘Jouw schuld,’ zei de reuzelklomp. ‘Jij houdt de kas. Moet je maar niet zo gierig zijn. We hebben hier in Londen nog geen week geleden duizenden guldens verdiend toen we hadden uitgezocht wie een compleet staalskelet in de wijk Docklands onveilig maakte. We hadden van het bedrag bijna een jaar kunnen leven. Maar wat doe jij, wat doet zuinige vriend Prins? Vriend Prins maakt het hele bedrag over naar een Nederlandse bank en scheept ons af met een fooi. Als jij denkt dat ik van een paar honderd gulden uitgebreid vakantie kan vieren, dan maak je een foutje.’

De middelste jongen knikte snel. ‘Ik ben het met Arie eens. Het komt niet vaak voor dat we een dag of wat helemaal niets te doen hebben en ik heb niet willen zeuren toen jij ons de halve stad rondzeulde, maar ik vertrap het om uitgeveterd te worden om een paar centen. Jij hebt de kas en jij hebt te zorgen dat er geld is.’ Hij hield zijn hand op. ‘Kom op. Centen. Deel maar uit.’

Jan Prins keek of er vuur uit de handpalm van zijn vriend schoot.
'Geld?'

'Geld. Het hoeven geen US-dollars te zijn, geen guldens en zelfs geen kopeken, geef maar gewoon ponden.'

'Je bent gek!'

De jongen zuchtte en legde de riem tussen zijn benen. 'Ik, Bob Evers, ben gek. Alle Amerikanen zijn gek, en ik ben Amerikaan. Oké, een mens went eraan. Maar ik ben niet zo gek dat ik me op mijn huid laat zitten om een paar centen. Overal in de wereld zijn banken waarop geld van ons staat. Aan bijna elk avontuur hebben we geld overgehouden.' Hij stootte zijn linker buurman aan.

'Hoeveel geld denk jij dat we hebben, Arie?' vroeg hij.
'Duizenden guldens? Tienduizenden?'

Een zwaar lichaam schoof met een plof van de stenen rand. 'Ik krijg een stijve bil, jandorie. Hoeveel geld? Genoeg. We hebben minder dan zuinige Prins, maar we hebben genoeg om vele maanden uitgebreid te kunnen eten.'

'Precies, en is het te veel gevraagd om daar nu een handje vol van te mogen ontvangen?'

Arie schudde het hoofd. 'Beslist niet.' Hij hield een handpalm naast die van zijn Amerikaanse vriend. 'Kom op, Jan. Bob en ik willen geld. Het is mooi weer, het is vakantie en over een uur gaan de bioscopen open. Voor die tijd wil ik een hapje eten.'

Wanneer drie mensen lange tijd met elkaar optrekken, dan kan het niet anders of er komen dagen waarop ze meer dan genoeg van elkaars gezicht hebben. Bij Jan Prins, Arie Roos en Bob Evers deden dat soort dagen zich voor tussen de avonturen door. Wanneer ze verzeild waren in een spectaculaire situatie, dan hadden ze geen tijd voor ruzie, maar dat gemis compenseerden ze ruimschoots als ze niets omhanden hadden.

Hier, in Londen, was het een hele tijd goed gegaan. Om de een of andere reden waren ze er nooit toe gekomen de stad behoorlijk te bekijken en toen Jan een aanval van toeristische trek kreeg, waren Bob en Arie met hem meegewandeld.

Maar allengs begon het gesjok en gesjouw hen te vervelen. Arie kreeg visoenen van maaltijden en hete baden en Bob begon steeds verlekkerder te kijken naar de statige, zwarte taxi's waarvan er duizenden leken rond te rijden.

Op de dag waarop hun gebekvecht ontstond, waren ze hun eigen gang gegaan en pas tegen het einde van de middag hadden ze zich verzameld op Leicester Square.

Tien minuten na het ontstaan van het geschil over geld keken ze alle drie grimmig, de kaken geklemd, de vuisten gebald. Bob en Arie trokken één lijn en dat was hard nodig ook, want als Jan over financiële zaken op dreef was, dan kon hij het opnemen tegen een compleet bataljon.

Bob legde uit dat hij recht had op een deel van zijn eigen geld en Jan verklaarde dat hij er niet over piekerde ponden te gaan storten in bodemloze putten. Hoezeer Arie hem voorhield dat hij, Arie, zoon van reder Roos, het volste recht had zijn eigen geld in elke put te gooien die hij tegenkwam, het hielp niet.

Als Jan koppig werd, kon niemand hem overtuigen. Hij legde uit dat er nog precies genoeg geld was om het Regent Palace Hotel te betalen en dat ze, met enig geluk, ook een paar kaartjes richting Harwich zouden kunnen kopen, maar dat daarmee de zaak finaal bekeken was. Geld voor de boot was er niet meer, laat staan voor de trein van Hoek van Holland naar Amsterdam.

‘En ik kan er nu niet aankomen ook,’ zei hij met enige tevredenheid, ‘want het is zes uur geweest en alle banken zijn dicht.’

‘Niet die op de grote stations,’ zei Bob.

Jan grijnsde tevreden. ‘De wisselkantoren niet, nee, maar het gaat hier niet om wisselen, maar om opnemen en daar heb je een postkantoor voor nodig, of een handelsbank en die zijn wel gesloten. Voor maandagochtend versieren we niets.’

Met die opmerking was een patstelling ontstaan.

Bob en Arie zagen in dat verder ruziën niet zou helpen en hielden op zich op te winden. Arie liet zich achterover zakken en keek naar de lichtreclames op de gevels van de theaters. Het was nog volop dag, maar de neonverlichting was

overall aan en kleurige lichten knipperden hun boodschappen naar de vakantiegangers.

‘Verspilling,’ zei hij, terwijl hij naar een wereldbol keek waarop de werelddelen Europa en Amerika beurtelings rood en blauw werden. Hij krabde uitgebreid zijn buik en loosde een zucht.

‘We hebben hier dus te maken met de aloude vraag: Wat te doen in dit geval. Eigenlijk maar goed ook. Ze zeggen altijd wel dat het Engelse voedsel beroerd is, maar ik heb hier een paar riante restaurants gevonden en als het zo doorgaat, word ik nog vadsig. Het wordt tijd dat we eens iets creatiefs gaan doen.’

‘We kunnen in Londen blijven tot maandag,’ zei Jan sussend. Hij had het gevoel dat hij de discussie had gewonnen en dat stemde hem mild. ‘Op maandag zijn de banken open.’

‘Doen we niet,’ zei Bob met grote stelligheid. ‘We zouden morgen teruggaan en dat doen we ook. Als we door kleinigheden als geldgebrek ons van onze plannen laten af houden, is het eind zoek.’

‘Ben ik het mee eens,’ stemde Arie in. ‘We zijn geen sufhoofden die gaan zitten jammeren bij elke tegenslag. Deze hardstenen trottoirrand begint in mijn achterwerk te snijden, maar ik blijf zitten tot ik een idee heb.’

Jan keek spottend. ‘Wat wil je doen? Je verhuren als sandwichman? Een bord voor die dikke buik van je en een bord aan de achterkant en dan maar lopen?’

Bob schoot in de lach. ‘Met erop de tekst: Eet in ons restaurant Het Doorvoede Varken?’

‘Juist niet,’ zei Jan. ‘Eerder iets als: Voorkom de honger in de wereld. Geef en voel u gelukkig.’

Arie stak een van zijn hamhanden op. ‘Humor van ome Jan,’ zei hij. ‘Prins voor de fijne grappen. Voor elk probleem is een oplossing. We hebben een half uur zitten bekvechten. Kunnen we niet minstens een half uur onze humoristische waffel houden en denken aan een oplossing?’

‘Gelijk heb je,’ zei Bob. ‘Ik ga denken.’ Hij rolde de riem op, trok zijn hoofd tussen zijn schouders en sloot zijn ogen.

Jan maakte een beweging of hij weer nijdig werd, zag dat zijn

vrienden hem negeerden en ging toen ook hard zitten denken. Het leverde niets op, maar het kostte hem evenmin iets en dat hield hem tevreden.

Statistisch gezien had het computerbrein Roos natuurlijk de meeste kans een bruikbaar idee te produceren. In het roodharige sproetenhoofd lagen de hersenen zo gerangschikt, dat ze, zelfs al werkten ze op halve kracht, bijna dagelijks een stroom van grillige fantasieën leverden waartegen een dozijn doorsneemensen niet was opgewassen. Ook ditmaal buitelden de ideeën over elkaar en Arie bedacht in minder dan drie minuten zeker zeventien manieren om aan geld te komen. Helaas waren verreweg de meeste even bloemrijk als onuitvoerbaar, zeker op korte termijn, en bovendien begon de zon een verwoestende invloed uit te oefenen. Arie had de afgelopen dagen zwaar getafeld en hij was een tikkeltje overvoed geraakt. Hij was tegen het hek gaan zitten in een baan schaduw, maar de zon was gedraaid en scheen nu al enige tijd op zijn kruin. Arie had het er warm van gekregen, maar had geen zin gehad om te gaan verzitten. In plaats daarvan boog hij zijn hoofd steeds verder. Eerst stijf tegen de spijlen, daarna richting schouder en vervolgens naar zijn borst. Toen zijn derde onderkin steun vond op het vet dat zich had afgezet ter hoogte van zijn borstbeen, hield hij zijn ogen niet langer gesloten omdat hij zich wilde concentreren. Ze waren dicht omdat hij in een diepe slaap was gevallen.

De gedachten van Jan Prins waren al snel afgedwaald naar een financieel probleem. In een van de vele dagbladen die Engeland rijk is, had hij een beschouwing gelezen over de invloed van het produktiesysteem op de rentestand. Het idee dat meer auto's, meer kleding en meer woningbouw zouden kunnen leiden tot een hogere rente boeide hem zo, dat hij de huidige kleine financiële problemen op slag vergat.

Het enige bruikbare idee kwam die dag dan ook van Bob Evers en dat idee kwam door toeval tot stand.

Bob bleef niet lang zitten met zijn ogen dicht. Zijn aandacht werd getrokken door het lawaai van een paar kinderen die aan het rolschaatsen waren tussen de toeristen en toen hij

naar hen keek zag hij opeens een lichtreclame boven de entree van een bioscoop aanflitsen.

Gek, dacht hij, die dingen doen het toch de hele dag al? Toen hij beter keek zag hij dat ongeveer alles aan de gevel voorzien was van rechte en gebogen neonbuizen in alle denkbare kleuren, maar dat achter de titel van de te draaien film geen lamp had gebrand. Blijkbaar was dat licht aangedaan op het ogenblik waarop een deel van de gevel in de schaduw viel en precies dat moment was hem opgevallen.

Hij las de filmtitel: Repo Man.

Hij las die titel negen keer en vroeg zich af wat hem er zo bekend aan voorkwam.

‘Juist,’ zei hij. ‘Repo Man. Gemaakt door regisseur Alex Cox. Dat is wat we moeten hebben.’

Jan kwam bij uit zijn financiële gepeins en Arie ontwaakte met een schok die hem opzij deed vallen.

‘Ik sliep niet,’ was het eerste wat hij zei.

‘Repo Man,’ zei Bob. ‘Dat is het.’

Jan was altijd zwaar op de hand als hij uit gepeins werd weggerukt. Hij had voor zijn geestesoog mooie grote bedragen gezien en Bobs mysterieuze opmerking onderbrak die.

‘Wat is het?’ zei hij korzelig. ‘Wie is Repo?’

‘Niet Repo, man, maar Repo Man.’ Bob wees naar de bioscoop.

‘Die film daar, die ken ik.’

‘Ah,’ zei Jan. ‘Interessant. Waarschuw me als je weer een gouden inval krijgt.’ Hij liet zich in elkaar zakken, maar ging rechtop zitten toen Bob hem een stomp gaf.

‘Luister, jij fantasieloze zuinigheidskluns, die film gaf me een stralend idee. Een laaiend idee. Helderder dan de zon, mooier dan die neonreclame.’

‘Kunst,’ mompelde Jan. ‘Alles is mooier dan een domme neonbuis. Laat horen, eigenwijze Amerikaan. Wat is er met die Repo Manfilm.’

‘Een Repo Man is wat wij in de Verenigde Staten een Reposeession Man noemen. Letterlijk vertaald betekent reposession het opnieuw in bezit nemen, maar dat is een hele mond vol voor het simpele woord jatten.’

‘Een Reposeession Man is dus eigenlijk een dief.’

Bob schudde het hoofd. 'Dat ook weer niet helemaal, dat is juist het gekke. Hij is niet zomaar een dief. Eigenlijk meer iets tussen een betaalde dief en een werknemer in.' Hij keek weer naar de bioscoop en ging voorzichtig op zijn andere bil zitten. 'Die stenen beginnen nu toch wel erg hard te worden. Kijk, het zit zo. Bij ons in Amerika worden duizenden, tienduizenden stukken huisraad, auto's, hele huizen soms, gekocht op afbetaling.'

'Een soort verhuur dus.'

'Zoiets, ja, maar toch net even anders. Ik weet niet hoe het in Europa is, maar in de States is het zo, dat je wat je op afbetaling koopt kwijt kunt raken als de leverancier nog maar een cent van je krijgt.'

Jan begon op slag het voor en tegen van een dergelijk systeem te bekijken. 'Als je dus iets koopt van duizend gulden en je hebt er vijfhonderd afbetaald, dan kun je nog steeds niet zeggen dat het van jou is.'

'Zelfs niet als je al negenhonderdenegenennegentig gulden hebt afgelost. Je tekent een contract en daar staat in dat het spul eigendom blijft van de leverancier, totdat ...'

'Dus als je de laatste cent niet betaalt, dan ben je de spullen kwijt.'

'Precies, Janneman, je snapt het. In die film die daar draait, die Repo Man, gaat het om auto's. Die worden bij honderden geleverd tegen afbetalingscontracten. Een deel van de huurders, laat ik ze zo maar noemen, betaalt keurig af, maar een ander deel doet dat niet. Of het geld raakt op, of iemand heeft geen zin meer om te betalen, of hij verhuist en neemt de auto gewoon mee. Een Repo Man doet niets anders dan auto's opsporen waarvan de eigenaar met de noorderzon is vertrokken of waarvan de eigenaar gewoon niet betaalt. Zijn taak is het om de auto terug te rijden naar de garage waar hij vandaan komt.'

'Maar zonder dat de eigenaar het merkt, natuurlijk.'

'Liefst wel, ja. Het komt er dus op neer dat een Repo Man net zolang op de loer gaat liggen tot hij weet dat de eigenaar een eindje uit de buurt is.'

'En tot het sleuteltje in het contactslot is blijven zitten?'

Bob keek peinzend. 'Ik weet niet meer hoe het precies toeling in die film. In veel gevallen heeft de garage natuurlijk een duplicaatsleutel. Is die er niet, dan is het wel de bedoeling dat de Repo Man de auto heel houdt. Het wordt niet bepaald aangemoedigd dat hij de wagen met een koevoet te lijf gaat, geen garagehouder heeft iets aan een zwaarbeschadigde auto.'

'Maar het weghalen van een auto is toch strafbaar?'

'Hartstikke strafbaar. Als jij iets van mij huurt, mag ik dat niet zonder meer terugpakken als je een tijdje niet hebt betaald. Dat maakt het vak van Repo Man juist zo link. Als de eigenaar merkt dat iemand aan zijn auto zit, dan kunnen daar hele toestanden van komen. Je weet hoeveel wapens er in omloop zijn in dat land van mij. Schietpartijen zijn dan ook geen uitzondering en knokpartijen al helemaal niet. Maar als de auto eenmaal terug is in de garage, dan mag hij daar wel blijven, herinner ik me. Vraag me niet hoe het wettelijk precies zit, maar zo gaat het. Een Repo Man krijgt pas betaald als een auto terug is bij de verkoper.'

Arie bemoeide zich ermee. 'En stel jij nu voor dat we hier in Londen auto's gaan lopen jatten? Dat is link werk hoor, mij iets te link, zo hoog is de nood ook weer niet.'

Bob schudde het hoofd. 'Doe niet zo gek, ik dacht aan iets anders, maar daar kwam ik juist op door die film. Vrienden van mij doen in de schoolvakanties niets anders dan auto's verrijden.' 'Verrijden?'

'Ja, domweg van hot naar haar brengen. Dagelijks worden er duizenden auto's verhuurd aan vakantiegangers of aan mensen die snel ergens naartoe moeten. Stel dat een zakenman uit New York pech heeft met zijn auto. Hij moet eerst naar Philadelphia, daarna naar Baltimore en vervolgens naar Washington. Wat doet zo'n man?'

'Hij huurt een auto, natuurlijk.'

'Precies, dikke. Maar van Washington moet hij opeens snel naar New York. Wat dan?'

'Vliegtuig?'

'Allicht. En dat betekent dat de huurauto in Washington blijft staan. Zoiets gebeurt elke dag. Nu zullen er ook regel-

matig mensen per auto van Washington naar New York moeten, maar toch komt het vaak voor dat er ergens een auto overblijft.'

'Als er honderd naar links moeten en vijfennegentig naar rechts dan blijven er links vijf staan, bedoel je.'

'Spijker op de kop, rooie. En die vijf worden door scholieren of studenten naar rechts gebracht en dan is de zaak weer precies in evenwicht.'

'Mooi werk,' zei Jan.

Bob knikte. 'In het begin wel. Je ziet wat van het land en je rijdt lekker in je eentje, maar na verloop van tijd begint het te vervelen.'

Arie stond zuchtend op. 'Na verloop van tijd begint alles te vervelen. Zelfs in de zon zitten. Ik begrijp dat jij auto's wilt gaan wegbrengen, klopt dat?'

'Als een overjarige dieselmotor. Ik hoop in elk geval dat ze in dit land ook aan dat soort grappen doen.'

Jan pulkte aan zijn neus. 'Maar dan kunnen we wel in Schotland terechtkomen, of in Wales, of ...'

Bob keek hem spottend aan. 'Heb jij iets tegen Wales?'

'Nou, ik zie me liever richting Nederland gaan. We zijn een week of wat geleden een beetje haastig hiernaar toe gekomen, omdat jij om hulp liep te krijten en ik wil nu weleens wat andere kleren zien.'

Arie knikte. 'Ik deins niet snel voor een vreemd akkefietje terug, maar dit keer ben ik het met Jan eens. Ik moet echt dezer dagen thuis uitleggen waar we ineens gebleven zijn en waarom we dat zolang hebben volgehouden.'

'Misschien moet er een auto van Londen naar Amsterdam,' zei Bob kort. 'Zeur nou niet en kom mee. We kopen alle kranten die in een kiosk liggen en kijken de advertentiepagina's door.'

'Als Jan wil betalen,' bromde Arie. 'Samen hebben we net genoeg voor een sandwich en drie oudbakken weekbladen.'

Maar betalen wilde Jan wel. Hij was over zijn zuinige inzinking heen en het idee dat hij voor niets in een auto door Engeland zou kunnen rijden en nog geld toe zou krijgen, bracht hem tot groot enthousiasme.

Hij hopte overeind, rekte zich uit en begon zich een weg te banen naar een winkel vol kranten, vakbladen, strips en kleurrijke tijdschriften.

Drie portefeuilles in een wrakke Austin-Healey

Vlak bij Piccadilly Circus vonden de drie jongens een winkel die zich had gespecialiseerd in bladen op allerlei gebied. Er stonden er duizenden in de rekken, niet alleen in het Engels, maar ook in het Duits, Spaans en zelfs Japans. Er waren er tientallen bij die over auto's gingen, zoveel dat Bob opmerkte dat er op elke honderd inwoners van het Verenigd Koninkrijk een vakblad moest zijn.

Jan werd er nerveus van. 'Wat doen we nou? Al die dingen kopen? Dat kost een fortuin, man.'

Ook Bob besepte dat het een tikkeltje overdadig was om voor een kleine duizend gulden bladen aan te schaffen in de hoop dat een ervan een idee opleverde voor een verdienste van hooguit een paar honderd gulden. Bovendien hadden ze het geld niet.

Hij keek over zijn schouder. 'Waar is Arie?'

'Die heeft een stel kranten gekocht en zit nu buiten op een bank de advertenties te bekijken. Als hij wat vindt, dan komt hij ons wel waarschuwen.' Jan wees naar links. 'Begin jij daar, dan ga ik naar rechts. We hebben alleen iets aan bladen die in Engeland worden gedrukt, want aan een klus in Yokohama of Madrid-Zuid hebben we niets. Gewoon de bladen doorkijken en dan de titels van de bladen die je wat lijken onthouden.'

Bob keek met een ontevreden gezicht om zich heen. 'En weggestuurd worden als de eerste de beste snotneus die ervan wordt verdacht dat hij hier stiekem staat te lezen, omdat hij zijn zakgeld wil uitsparen, zeker.'

Voor die opmerking was wel enige reden. Het was druk in de winkel en het was er warm. Vooral kinderen stonden zich te verdringen bij de bladen en met regelmaat wrongen personeelsleden zich ertussendoor om hardnekkige lezers uit te leggen dat het hoofddoel van het bedrijf de verkoop van die bladen was. Wie een blad wilde lezen, kon dat doen na een tocht naar de dichtstbijzijnde leeszaal of na aanschaf in

deze winkel.

Jan maakte een nijdige beweging. 'Weet jij iets beters, dan?'

Dat wist Bob niet. Hij wurmde zich met een strak gezicht naar links en begon in de tijdschriften te bladeren met het onbehaaglijke gevoel dat verkopers strak naar zijn rug stonden te kijken en hun kans afwachtten om hem een standje te kunnen geven.

Tien minuten later hadden ze acht tijdschriften geselecteerd en daar stonden ze mee in hun handen toen Arie kwam melden dat de kranten niets hadden opgeleverd.

'Geen Hertz-verhuurkantoor, geen Avis, niks,' zei hij. 'Je krijgt de indruk dat Engelsen zich niet verplaatsen.'

'Alleen per paard,' zei Jan nors. Hij veegde het zweet van zijn neus. 'Ze rijden paard en nemen voor de grotere afstanden een taxi. Nog niet eens zo gek als je bedenkt hoe smal de meeste wegen hier zijn. Ze hebben maar twee of drie snelwegen, geloof ik.' Hij maakte een beweging of hij gauw een paar bladen wilde terugleggen, draaide zich toen vastbesloten om en gaf een ruk met het hoofd. 'Afrekenen.'

Het Regent Palace Hotel was vlakbij en daar hadden ze twee kamers. Ze liepen naar de grootste kamer en verdeelden de bladen. Veel opwekkends stond er niet in. Binnen een kwartier waren ze ervan overtuigd dat driekwart van de bevolking zich weliswaar vijftien uur per dag bezighield met het opknappen van oude wrakken, maar dat niet aantoonbaar was dat ze er ook in reden.

Arie mikte zijn bladen in een hoek en ging naar het plafond liggen kijken. Bob zag een artikel waarin werd uitgelegd hoe je het snelst de gehele bedrading van een Riley Pathfinder kon vernieuwen en vergat op slag alle plannen. Jan ging stug door. Hij had tijd en geld besteed en was vastbesloten elk blad van voorpagina tot achterzijde door te nemen.

'Hier,' zei hij opeens. 'Moet je horen. The new way to buy and sell classics. De nieuwe manier om oude auto's te kopen en te verkopen.'

Bob rukte zich los van zijn bedrading. 'Welke nieuwe manier? Per luchtballon? Of gewoon per kilo oud ijzer.'

‘Nee, man. Dit is echt mooi. Het gaat hier om een soort automarkt, maar dan zonder dat loven en bieden alsof er een koe wordt verkocht.’

Bob rolde zich naar zijn vriend toe. ‘Verkopen zonder loven en bieden? Dat lijkt me stug.’

‘Helemaal niet. Ze hebben er in dit land een pracht van een andere oplossing voor gevonden. Stel je voor. Alle auto’s staan op een rij. Jij, als koper, loopt daartussendoor. Zie je een auto die je wat lijkt, dan loop je naar een kantoor of een groot bord en noemt het bedrag dat je wilt betalen. Daarna ga je weg. Iemand die voor dezelfde auto meer wil betalen, noemt zijn bedrag en dat wordt als het hoger is op het bord vermeld. Wil jij de auto graag, dan kun je overbieden en dan ...’

Bob stak een hand op. ‘Stop maar, ik snap het. Het hoogste bedrag kun je ergens aflezen. Vind je het te hoog, dan vergeet je de zaak, wil je de auto graag dan bied je alsnog meer.’

Arie had genoeg van het plafond. Het mocht weleens gewit worden, vond hij. Hij kwam kreunend overeind en zei: ‘En tot hoelang duurt die grap?’

‘Er is een tijdslimiet. Acht uur staat hier. Als jij dus om acht uur met het hoogste bedrag staat genoteerd, dan is de auto voor jou.’

‘Handig systeem,’ gaf Arie toe. ‘Dat loven en bieden tussen koper en verkoper leidt veel te vaak tot gezeur.’

‘Of ruzie.’

‘Is dat niet net de lol van dat soort markten? Een paar keer per dag moet er een neus worden geplet, lijkt me. Er moet geschreeuwd worden en een beetje gedreigd.’

‘In ons land, ja. Maar niet hier, in Engeland. Hier hebben ze stijve bovenlippen en uitgestreken gezichten. Weet je wel, old chap.’

Oude makker Arie wist er alles van. Hij liet zich van het bed rollen en stak een hand uit. ‘Laat eens lezen? Ik wed dat die markt-nieuwe-stijl hier vlakbij is. Ik voel aankomen dat je wilt gaan kijken of er iets te versieren valt.’

‘Allicht,’ zei Jan kort. ‘Als we bellen hebben we grote kans dat we worden afgescheept. Je moet je laten zien, anders bereik je niets. Die markt is in Greenwich, bereikbaar per

ondergrondse en per bus.’

Bob kreunde. ‘Per bus naar een autoverkoop, schaam je je niet?’

‘Ik niet,’ zei Jan. ‘Jij misschien wel, maar jij mag niet mee.’

‘O, nee?’

‘Nee. Engelsen hebben het niet zo op Amerikanen, dat weet je en ze laten een wildebras als jij niet in een van hun mooie auto’s rijden.’

‘Misschien laten ze er wel niemand in rijden. Wat geeft jou het idee dat er in Greenwich iets te verdienen valt?’

Jan wees naar Arie. ‘Dikke, lees voor.’

Arie had de alinea al gevonden. ‘Worried about getting home; having sold your pride and joy? We will arrange a get you home service if required,’ las hij en vertaalde meteen. ‘Zorgen over de terugtocht naar huis nadat je je trotse bezit hebt verkocht? Wij regelen je thuiskomst als je erom vraagt.’

‘Dat slaat op personen,’ zei Bob. ‘Ik dacht dat wij een auto wilden.’

‘Als er mensen overblijven zonder auto, dan zijn er toch ook die met twee auto’s in hun maag zitten, sufhoofd. Misschien wel drie, en die dingen moeten worden vervoerd, of dacht je dat ze via automatische besturing bij de nieuwe eigenaars voor kwamen rijden.’

Bob kreeg een kleur en boog zich over het bedradingsartikel. ‘Als je maar niet denkt dat ik hier blijf, terwijl jullie naar allemaal oude prachtauto’s gaan kijken,’ snauwde hij.

‘Dan ga je maar mee. Doe maar of je ons niet kent.’

‘Met alle soorten van genoeg.’

Greenwich ligt ten zuiden van de rivier de Thames ongeveer tegenover het nieuwbouwgebied Docklands. Het was ooit een onbeduidend vissersdorp, maar dat veranderde toen enkele koningen er hun paleizen lieten bouwen. Ze deden dat niet in het dorp, maar een eindje erbuiten in een gebied met veel ruimte en veel groen. Heel Greenwich is allang door het grote Londen opgeslokt, maar een deel van het groen is gebleven, evenals tientallen veel te grote huizen met tuinen die het oppervlak van een middelgroot stadspark hebben.

De automarkt bleek te zijn ondergebracht in een van die parkachtige gebieden. Officieel was het nog in het gebied dat Greenwich heet, maar het lag op de rand met de wijk Charlton en zag er imposant uit.

Het was honderden meters lopen vanaf de dichtstbijzijnde bushalte en het laatste eind legden de jongens af in grimmig stilzwijgen. Jan liep voorop, schuin achter hem pufte Arie en een paar meter daarachter sjokte Bob. Jan voelde zich de zuinige vader die twee verwijtend kijkende kinderen meesleept op een weekeindwandeling waar niemand zin in heeft. Hij gedroeg zich ook als zodanig. 'En hier ... is het,' zei hij veel opgewekter dan nodig was. Hij liep om een metershoge ligusterhaag en was op slag stil.

Hij had een rommelig plein verwacht met daarop tientallen oude auto's in verschillende stadia van ontbinding, maar hij zag een reusachtig smeedijzeren hek met erachter een kast van een huis. Hij keek en schudde zijn hoofd. 'Hadden we kunnen verwachten,' mompelde hij.

Arie stelde zich naast hem op en wreef over zijn warme nek. 'Waarom?'

'Omdat dit gebied hier meer van een lustoord heeft dan van een stadsdeel waarin je scharrelaars verwacht. Als wij praten over een automarkt, dan zien we beelden van een soort veredelde rommelmarkt. Zo is het in Nederland meestal. Hier pakken ze de zaken iets anders aan, zoals je ziet.'

Arie zag het inderdaad. Achter het hek was een oprit die rondom een vijver liep met een doorsnee van minstens vijftig meter. Links en rechts van de oprit stonden tientallen auto's.

'Is dat de markt? Lijkt me toch sterk.'

'Tuurlijk niet,' zei Jan kortaf. 'Dat zijn de auto's van de bezoekers. Wat we zien is de oprit van een van die optrekjes waar er in Engeland honderden van zijn. Het barst in dit land van de hertogen, de graven en de baronnen. De meeste adel is verarmd en stelt kastelen en landgoederen open voor bezoek.'

'Nou, hier hebben ze over bezoek niet te klagen. Is dat ding daar nu een kasteel of een huis.'

Jan keek naar het bordes en de brede voorgevel. ‘Een groot herenhuis, lijkt me. Net geen kasteel. Er zijn geen torens en geen ronde toestanden op de hoeken. Hoe heten die dingen ook weer, donjons geloof ik. Ik denk dat we hier te maken hebben met het huisje van iemand die het vroeger niet ver heeft geschopt. Geen drieënveertig kamers, maar slechts achttien.’

‘En die oude auto’s?’

‘Staan erachter. Daar durf ik wat onder te verwedden. Al dit soort huizen heeft een tuin waar je een dagtocht in kunt maken. Kom mee, bolle. Met een beetje geluk kunnen we daar drinken krijgen, ik leg het hier af van de warmte.’

Ze liepen de oprit over en beklommen het bordes. Het was gemaakt van stenen blokken. Precies in het midden was een looppad uitgesleten van ruim twee centimeter diepte en een breedte van krapaan dertig centimeter. Het wekte de indruk dat een paar eeuwen lang iedere bezoeker precies het midden van de treden had gekozen. Twee grote, met bewerkte lijsten afgezette houten deuren stonden halfopen en daarachter was een grote hal. Die koele ruime hal bracht twee verrassingen. De eerste was dat Jan entree moest betalen, vijf pond per persoon. Hij deed dat met een grimmige trek op zijn kaken en moest daarbij meteen toegeven dat Bob bij hem hoorde, om de eenvoudige reden dat Bob bijna geen geld bij zich had en daarvan geen penny wenste af te staan.

‘Pieker ik niet over,’ zei hij, toen Jan hem aanstootte. ‘Ik heb dorst en ga straks veel drinken. Daar heb ik geld voor nodig en ik heb geen zin elk kwartier bij jou te moeten staan soebatten voor een glas limonade.’

Arie had lang geen vijf pond en liet dat triomfantelijk zien. Jan keek ernaar, betaalde rillend voor hen alledrie en begon diagonaal de hal over te steken. Daar was hij even mee bezig, vooral toen verrassing nummer twee zich aandiende.

In de hal waren tafeltjes geplaatst waarop folders lagen over auto’s. Achter of bij de tafeltjes stonden jongens en meisjes in keurige, donkerrode uniformen. Hun taak was eenvoudig: glimlachen en vriendelijk zijn. Een jongen van een jaar of

zestien had daar een paar ogenblikken moeite mee. Hij stond schuin voor een brede marmeren trap en werd bijna onder de voet gelopen door een gezette man die was gestoken in een zwart pak en een hoed die in Italië een garibaldi wordt genoemd. De jongen ging tegen de vlakke, maar dat was voor de man geen reden om zich te verontschuldigen. Hij stelde zich breeduit voor de jongen op en vroeg op luide toon wie er zo ongelooflijk stom was om voor een trap te gaan staan.

‘Sukkels,’ zei de man. ‘Sufferds hebben ze hier. Ongewassen snotneuzen die nog niet eens het besef hebben om een stap opzij te doen als er mensen aankomen.’

Hij baande zich een weg en liep door de achterdeur naar buiten. Arie haalde zijn neus op. ‘Beleefd volk, hier. Echt standing. Moet je bij ons op de vismarkt komen, daar zijn ze een stuk voorkomender.’

Jan zag dat de jongen overeind kwam en een neutraal gezicht probeerde te zetten. Jan pakte Arie bij een arm. ‘Kom nou maar mee. Het is bijna acht uur en dan loopt de inschrijvingstermijn af. De rel is voorbij, we moeten naar de auto’s.’

Ze liepen door de hal en kwamen op een iets bescheidener bordes. Aan dat bordes was niets bijzonders te zien, maar wat erachter lag, was zeer de moeite waard.

‘Asjemenoubezandstraalt,’ zei Bob vol ontzag. ‘Dat is geen tuin, dat is een lustoord.’

‘Een lustoord voor autogekken zul je bedoelen. Moet je kijken, er staan er honderden.’

‘Geen kleintjes ook. Dat is een Triumph Roadster, daar. En daarnaast staat een Range Rover. Moet je dat zien, een echte ouwe Morris Minor Convertible. Die moet ik van dichtbij bekijken.’

Jan hoefde zich geen zorgen te maken over de vraag hoe hij Bob bij mogelijke Engelse werkgevers vandaan hield. De Amerikaan sprong bijna het bordes af en verdween tussen de auto’s die in een grote ovaal op het enorme grasveld stonden opgesteld, allemaal met de voorkant naar buiten gericht. Binnen in dat ovaal stonden lange tafels vol flesjes limonade. En aan de buitenkant, op de vier hoeken van het grasveld,

stonden tentjes waar voedsel werd verkocht.

Jan keek Bob na en zag hem verdwijnen tussen de honderden belangstellenden die als mieren rond de auto's krioelden.

'Vijf pond per man,' zei hij afwezig. 'Leuke winst maken ze hier, daar kun je een gebouw als dit een jaar van onderhouden.' Hij keek naar rechts en zag dat er een houten gebouwtje op een paar meter afstand van het huis was neergezet. Het gebouwtje leek nog het meest op een veredelde schaftkeet.

'Dat ding staat er niet als bijgebouw,' zei hij tegen Arie. 'Het is natuurlijk neergezet als tijdelijk kantoor en daar zullen ook de prijzen wel vermeld staan. Ik ben benieuwd wat die auto's kosten.'

Ze liepen naar de keet en zagen dat aan de voorkant grote schoolborden stonden met tientallen getallen erop.

Het systeem dat werd gevolgd, was kinderlijk eenvoudig. Elke auto in de ovaal had een nummer. Die nummers stonden ook vermeld op de schoolborden en daarachter waren de geboden prijzen geschreven. Wanneer iemand voor een nummer meer wilde betalen dan de hoogste bieder tot dan toe, dan ging hij naar een van de drie mannen die zich bij de borden hadden opgesteld. Hij noemde zijn naam en het bedrag dat hij wilde betalen. Het oude bedrag werd dan met een doek weggeveegd en het nieuwe bod kwam ervoor in de plaats.

Het was druk bij de schoolborden. Het was nu enkele minuten voor acht. Blijkbaar waren er verschillende bezoekers die tot het laatst hadden gewacht met het uitbrengen van een bod. Tientallen mensen stonden zich te verdringen voor de borden en elke vijf seconden veranderden er bedragen.

Er waren maar enkele auto's waarop helemaal geen bod was uitgebracht, zag Jan, niet meer dan hooguit twintig. Er werden hier goede zaken gedaan en hij vroeg zich af of dit systeem van koop en verkoop niet hoognodig ook in Nederland ingevoerd moest worden.

Terwijl hij daarover piekerde, werd hij aangestoten door Arie. 'Zie je dat, die jongen in dat rode apepak?'

Maar Jan stond zich te concentreren op de cijfers en was bezig om ponden om te rekenen in guldens. Het duurde even

voordat hij begreep wat Arie bedoelde en toen was het te laat.
'Kom mee, man, schiet op.' Arie trok Jan mee en die protesteerde niet. Aan de klank van de stem hoorde hij dat er iets aan de hand was dat niet met een achteloze opmerking kon worden afgedaan.
Arie voerde zijn vriend mee uit de groep belangstellenden en deed een paar passen opzij.
'Wat hèb je nou, dikke?'
'Die jongen daar, in dat rode pak, een van die opgeprikte figuren die hier als een soort halfwas-assistent dienst doen, hij rolde iemand.'
'Hij wat?'
'Rollen, joh, hij pikte een portefeuille.'
'Zag je het?'
'Als in een film. Hij deed het heel handig. Hij drong zich naar voren en dat kon hij makkelijk doen, want iedereen herkende dat pak. Bijna vooraan staat een man in een grijsflanellen kostuum. Je herkent hem meteen. Bijna iedereen is in vakantieklere, maar hij draagt een colbert. Ik stond vlakbij toen die jongen een vrouw die achter die man stond, aanduwde. De vrouw schoot vooruit en duwde de man uit balans. De jongen ving hem met de linkerhand op en pikte met zijn rechter een portemonnee. Of waarschijnlijker, een portefeuille, want het was een groot, tamelijk plat geval. Bruin.'
'De jongen die nu het kantoor binnengaat, bedoel je die?'
'Precies. Hij heeft de portefeuille klem gedrukt tussen broeksband en rug. Wat gaat hij nu binnen doen?'
'Gaan wij dat kantoor ook in?'
Arie stond dat een ogenblik te overwegen. Hij balanceerde op een been als een balletdanser die aan een pirouette gaat beginnen, maar daar kwam het toch niet van; hij zou bovendien de zwaarste balletdanser ter wereld zijn geweest.
'Laten we maar wachten,' stelde hij voor. 'Die vent komt wel weer naar buiten.'
'Maar,' begon Jan. 'Hij kan daar ... ho, daar heb je hem.'
Ze zagen de jongen naar buiten komen en een paar seconden ontspannen rondkijken of hij alle tijd van de wereld had.

In zijn ene hand hield hij een contactsleuteltje. ‘Wedden dat hij naar een van die auto’s gaat?’

‘Wed op iets spannenders, joh. Wat zou hij anders doen, een watervliegtuig starten op de vijver voor het huis? Kom mee, achter hem aan.’

‘Wat zou hij gaan doen?’

‘Ik denk dat iedereen die een auto in de verkoop heeft na het parkeren van de wagen het sleuteltje naar het kantoor heeft moeten brengen. Dat voorkomt dat er straks mensen met een dure auto stiekem vandoor gaan.’

‘Slim werk,’ prees Arie. ‘Eenvoudig en doeltreffend. Als iemand zijn eigen wagen weg wil rijden, dan heeft hij het sleuteltje nodig en daar zorgen die livrriers dan voor.’

‘Dus er gaat straks een auto weg?’

‘Dat kan. Waarom niet. Het is acht uur geweest, de handel is voorbij.’

Jan gaf een knor. Ergens klopte er iets niet. Hij wist bijna zeker dat er nog geen auto’s weggehaald zouden worden, maar waarom hij dat dacht begreep hij zelf niet.

‘Waar gaat die vent heen?’

‘Naar dat rijtje Austin Healey’s zo te zien. Ze zien eruit alsof ze bijna door de assen zakken. Niemand hoeft bang te zijn dat iemand er met zo’n ding vandoor gaat, die krijg je alleen weg als je ze eerst op een vrachtwagen takelt.’

Die opmerking was raak, zag Jan, en hij zag ook dat de jongen helemaal niet van plan was een auto mee te nemen of dat een ander te laten doen.

Hij liep naar de middelste Austin, keek snel om zich heen en greep achter zijn rug.

Arie gaf commentaar of hij radioverslaggever was.

‘Hij pakt de portefeuille. Hij mikt de portefeuille in de Austin. Hij sluit het portier. Hij loopt weg. Nee, hij loopt naar de andere kant en kijkt of het portier daar op slot is. Nou gaat hij pas weg.’

Jan stond bijna met open mond te kijken. ‘Waarom doet hij dat nou?’

‘Zou hij meer portefeuilles jatten en het spul daar verbergen?’

‘Rare plaats. Het lijkt me niet dat die auto van hem is.’

‘Dat niet, nee. Dat zeker niet. Wat doen we nu? Weer achter hem aan?’

‘Heeft geen zin,’ verklaarde Jan. ‘We weten hoe hij eruit ziet. dus vinden we hem zo terug. Ik vraag me af waarom hij de portefeuille in die Austin deed. Was dat toeval of ...’

Het gebeurde niet vaak dat Jan dikke Arie Roos een paar stappen in een denkproces voor was en Arie voelde een steek in het hart toen hij moest vragen: ‘Wat bedoel je?’

Onder normale omstandigheden zou Jan volgaarne een spottende opmerking hebben gemaakt over stagnerende computerbreinen, maar hij stond in gedachten verzonken en hoorde de vraag maar half.

‘Ik sta aan iets te denken. Wacht hier, ik ben zo terug.’

Hij sprintte weg en verdween tussen de bezoekers van wie het merendeel richting uitgang begon te wandelen. De automarkt was aan het aflopen en alleen kopers en verkopers hadden nog dingen te regelen.

Binnen drie minuten was hij terug. ‘Dacht ik al,’ zei hij tevreden. ‘Toen ik de eerste keer op de schoolborden keek, zag ik dat er voor een rijtje opeenvolgende nummers geen belangstelling was. Het gaat om 63 tot en met 67. De Austin met de portefeuille heeft 65.’

‘Dus.’

‘Dus kan het best zijn dat de dief de spullen zolang even opbergt. Er is geen autoliefhebber die zo meteen opduikt en zijn pasverworven Austin Healey komt inspecteren.’

Arie keek strak naar de auto. ‘Ik zou weleens willen weten of er één portefeuille in ligt of dat er meer zijn.’

‘Tja,’ gaf Jan toe. ‘Maar ik zie me hier geen Austin openbreken.’

‘Het kan anders,’ zei Arie. ‘Net dacht je sneller dan ik, maar ik lig weer op volle toeren. Ik haal de sleutel. Wacht en tel langzaam tot honderdenvijftig.’

Het duurde langer, maar niet veel. Binnen vijf minuten was Arie terug.

‘Vang,’ zei hij, en hij gooide een sleuteltje op.

‘Hoe heb je dat gedaan, dikke?’

‘Ik heb een andere jongen in zo’n rood pakkie aangeschoten

en gezegd dat het een schande is dat ik auto nummer 65 niet heb kunnen bekijken. Hij zei dat het acht uur was geweest, maar ik heb hem uitgelegd dat de eigenaar het vast niet leuk vindt als hij gaat horen dat de auto de hele dag op slot is geweest. Het schijnt dat de organisatie er zorg voor moet dragen dat de uitgestalde waar goed te bekijken is en bovendien moet de eigenaar een kwaai zijn. De jongen sputterde even, maar haalde toen de sleutel.'

Jan keek drie lange tellen naar de wolkenloze lucht. 'Je moet er even opkomen,' zei hij. 'Kom mee, nou wil ik die auto van binnen zien ook.'

Een minuut later zaten ze in een helblauwe Austin Healey, Jan achter het stuur met Arie naast zich. In hun handen hadden ze portefeuilles; Jan twee en Arie een, een dikke.

'Hoeveel geld zit erin?'

'In de mijne enkele duizenden. Zouden die auto's hier contant worden betaald?'

'Zit er dik in. Boter bij de vis. Die dief heeft anders geen slechte verdienste aan een middag werken. Van dit bedrag kan zo'n vent een half jaar leven.'

'Wat doen we?'

'Politie?'

'Voel ik niks voor. Dat betekent eindeloze verhoren en uren in een wijkbureau.'

'De organisatie waarschuwen?'

'Zoiets ja. Maar hoe. Ik sta niet direct te springen bij het idee dat ik een jongen bij zijn nekvel moet pakken en op moet gaan brengen alsof ik de plaatselijke koddebeier ben. Ik ben geen onbezoldigd lid van een beveiligingsdienst.'

'Wat dan, man. We kunnen die portefeuilles ook niet hier laten. Dat maakt ons medeplichtig, besef je dat wel.'

'Heus wel, Janneman. Ik besef dat terdege. Ik besef ook dat we ons in een wespennest aan het steken zijn. Als die dief handig is, ontkent hij alles en geeft hij ons nog de schuld ook. Daar kletsen we ons wel uit, maar hoelang duurt dat? En hoe groot is dan de kans dat we ooit nog een baantje als chauffeur krijgen?'

'Nul,' zei Jan uit de grond van zijn zuinige hart. 'Nul en nop.'

Kosten gemaakt voor niets en geen schijn van kans om in een van deze prachtauto's te mogen rijden.'

'Dus, Jan. Wat doen we?'

Jan legde de portefeuilles terug onder de bank. 'Ik voel wat je bedoelt. We gaan een gesprek voeren met een dief.'

Ze troffen de jongen bij een van de eettentjes en vroegen of hij een eindje mee wilde lopen. Op een hoek van het terrein ging Arie pal achter hem staan, terwijl Jan hem van voren bij zijn rode jasje pakte.

'Listen,' zei hij. 'Luister en luister goed. We willen geen herrie en geen ruzie, dus ga geen schreeuw geven, oké?' Hij keek de jongen pal in het gezicht en wachtte tot hij hem aarzelend zag knikken.

'Mooi. Ik zal het kort houden. Drie portefeuilles.'

De jongen leek een decimeter kleiner te worden. Hij deed geen poging om te vluchten en al helemaal niet om te schreeuwen. Hij perste eenvoudigweg de lippen op elkaar, snoof drie keer en sloeg aan het wenen.

Jan deed een stap achteruit en begon van schrik te troosten. 'Ho, ho wat. Zoet maar. Kalm maar. We doen niks.'

'O, ne..nee?' snikte de jongen.

Jan veegde zijn voorhoofd af. Geef mij maar een vechtersbaas, dacht hij, daar kan ik beter mee overweg dan met een snikker.

'Nee,' herhaalde hij. 'We doen niks. We willen alleen weten wat jij weet van portefeuilles.'

De jongen werd op slag rustig. 'Niets,' zei hij.

Jan wees naar Arie. 'Hij zag het je doen.'

Even leek het erop alsof de jongen weer in gegrien zou uitbarsten, maar hij hield zich in. 'Geen politie als ik alles vertel?'

'Misschien,' zei Jan voorzichtig. 'Dat ligt aan je verhaal.'

'Het gaat om Mills,' zei hij. 'Om Jowett Jupiter Mills. Hij noemt zich J.J. Hij ...'

Hij hield op toen Jan een hand opstak met de palm naar voren.

'Kalm aan, we zijn hier niet bekend. Wie is J.J.'

De jongen leek oprecht verbaasd. 'Ken je die niet eens? Dan

weet je niets van auto's. Hij is eigenaar van een stuk of twintig auto's hier.'

'Ook van Austin Healey's?'

'Ook van Austin Healey's. Dé Austin Healey's. Mills loopt hier rond. Hij loopt overal rond waar hij de boel kan verzieken. Groot, breed, zwart pak, grote mond en nog onbeschofter dan hij rijk is.'

Jan dacht aan de scène bij de trap in de hal. 'Was hij degene die een half uur geleden in de hal iemand stond uit te veteranen?'

'Doet hij de hele dag. Continu. Hij leeft ervan. Hij is het grootste stuk verdriet dat ooit in een auto heeft gezeten.'

'En van de schrik ga jij portefeuilles rollen.'

'Niet voor mezelf,' zei de jongen snel. 'Ik heb er geen cent van gehouden. Ik heb ze in een auto van J.J. gelegd, dat weet je, anders was je niet over een Austin begonnen. Het was mijn bedoeling om te wachten tot er grote onrust is over die zakkenrollerij. Ik was van plan om dan te zeggen dat ik J.J. bij die Austin had gezien en dan ...'

Jan stak zijn hand weer op. 'Je wilde hem erin luizen. Waarom?'

'Hij heeft me ontslagen. Vorige week. Ik ben monteur van mijn vak, gespecialiseerd in Bentley's.' Zijn stem werd krachtiger en het was duidelijk dat hij trots was op zijn vak. 'Ik ken Bentley's van binnen en van buiten, maar hij gooide me eruit. Ik had een auto schoongemaakt. Uren op gepoetst. Ik ben monteur, maar vooruit, dat poetsen daar kwam ik niet onderuit. Hij wilde net wegrijden toen ik uitgleed over een plasje olie. Ik verzwikte mijn enkel, maar spatte ook wat olie op een velg. Hij nam me die spatjes hoogst kwalijk en ontsloeg me op staande voet. Daarna reed hij weg. Hij liet me gewoon liggen, midden in een wolk uitlaatgas.'

'Sterk verhaal,' zei Jan.

De jongen werd nijdig. 'Ik lieg er geen woord van.'

'Wat heeft het nou voor zin om die J.J. een kool te stoven met portefeuilles? Hij ontkent alles en hij rijdt weg.'

De jongen grijnsde. 'Hij ontkent en hij rijdt weg. Maar hij komt dan nooit meer terug. Dit soort toestanden hier wordt

georganiseerd door een automobiëlorganisatie. Het is een grote organisatie en J.J. wil graag in het bestuur. De meeste lui zijn van adel en J.J. is dat niet. Hij is stuitend rijk geworden met van alles en nog wat, maar last van adel heeft hij niet. Hij probeert zich in de organisatie in te kopen. Dat zal hem ooit weleens lukken, maar als iemand van het bestuur vermoedt dat hij te maken heeft of heeft gehad met de diefstal van portefeuilles, dan kan hij dat bestuursbaantje wel vergeten.'

'Gewoon pesterij dus.'

'Gewoon iets terugdoen. Misschien lukt het.'

'Sterk verhaal,' zei Jan opnieuw. 'Je was aardig handig bij het rollen van een van die portefeuilles, leren ze dat tegenwoordig in Engeland op de technische scholen?'

'Goochelen,' zei de jongen. 'Ik ben amateur-goochelaar. Iedereen kan dat als hij oefent. Het is een truc.'

Arie gaf Jan een seintje. Hij draaide de jongen een halve slag om en keek hem strak aan. 'Kun jij jezelf weggoochelen?'

'Mezelf wat?'

'Weggoochelen. De grote verdwijntruc. Zo ben je hier, zo ben je minimaal vijftientig mijl verderop. Kun je dat?'

'Waarom?'

'Omdat ik je direct en zonder mankeren aan de dichtstbijzijnde politieagent overhandig als ik je vijftien seconden na nu nog ergens ten zuiden van de Thames aantref.'

De jongen begreep de hint. 'Dit circuspak is van de organisatie...'

'Tover dat dan maar gauw daar waar het hoort. Ik begin te tellen.' Arie kneep zijn ogen dicht. 'Een, twee, ...'

De jongen was verdwenen voor hij bij negen was.

Jan keek zijn vriend aan of hij ernstige bedenkingen had tegen dit soort losbollerij.

'Waarom deed je dat nou, dik ondie?'

'Omdat ik een idee heb. Ga als de raphazen naar die Austin en zorg dat er niemand met de portefeuilles vandoor gaat. Je ziet me wel opdagen. Zeg op alles 'ja' als ik knik en 'nee' als ik schud, begrepen?'

Arie wachtte niet op antwoord, maar liep op een holletje

richting kantoor. Jan zag zijn achterwerk ritmisch heen en weer bewegen. Een loop als een rinoceros, dacht hij.

Aries plan was er een van grote eenvoud. In feite was het geen plan, het was niets meer dan een variant op wat de dief zelf al had willen doen.

Hij draafde naar het kantoor en stelde zich op bij een groepje mensen dat opvallend stil was.

Het enige wat ze deden was elkaar met enige regelmaat stralend aankijken en verder luisterden ze naar het gerumoer binnen.

In de keet was iets aan de hand, dat was duidelijk. Soms klonk er gemurmel, maar bij herhaling schoot een stem uit en dan klonk gebries en gebrul tot ver voorbij de eerste auto's. Arie stootte een meisje aan. 'Wat is er aan de hand?'

'Stt,' zei ze. 'Zachtjes, joh, we luisteren. Er schijnt iets gestolen te zijn. Portefeuilles of zo. Niet van bezoekers, maar van bestuursleden van de grote automobielfclub. Een heel stel bestuursleden is binnen en geeft elkaar de schuld. Hoor ze eens brullen.' Ze keek of ze van het geluid genoot.

Arie kreeg niet de indruk dat het bestuur van de automobielfclub mateloos populair was en kreeg een zekere bewondering voor de jongen die de portefeuilles had gestolen. Die had op een simpele manier kans gezien een stel mensen geheel in rep en zeer in roer te brengen. Als aan dit kabaal de naam Jowett Jupiter Mills verbonden zou worden, dan zou de man niet snel een baantje in welk bestuur dan ook krijgen, zelfs niet als stoelenaanschuiver.

Arie roeide zich langzaam naar voren en klopte op de deur van het kantoor. Hij moest drie keer kloppen, maar toen werd de deur opengerukt en verscheen er een verhit hoofd.

'Ja. Wat?' zei het hoofd.

'Ik wil even naar binnen,' zei Arie rustig.

De deur bense dicht en Arie klopte voor de vierde keer. Het hoofd verscheen weer. Het leek iets dikker. 'Wat?'

'Even binnen,' herhaalde Arie vriendelijk.

Het hoofd bewoog langzaam naar beneden en daarna met een ruk naar boven. 'Waarom?'

‘Portefeuilles,’ zei Arie zacht. ‘Ik heb er drie.’

Het hoofd verstarde en verdween. Direct daarna zwaaide de deur open, verscheen er een arm en Arie voelde dat hij naar binnen werd gerukt.

In één moeite werd hij langs zeven mannen getrokken die zich tegen de wanden van het kantoor gedrukt hielden, en voelde zich geposteerd worden voor een bureau waarop een enorme papierrommel lag. Achter het bureau zat een man, een lange man. Hij was niet een beetje lang, hij was lang lang. Zijn rug was kaarsrecht en op zijn lange, dunne nek rustte een hoofd dat leek op de spotprenten waarin de Engelsen belachelijk gemaakt worden. Het hoofd was klein en voorzien van een borstelige snor, zware wenkbrauwen en kort, grijs haar dat vanuit het midden naar de zijkanten was gekamd.

De man zat doodstil, alleen zijn snorharen trilden. Hij keek Arie een tijd aan en ging vervolgens langzaam staan. Hij kwam tot precies drie millimeter onder het dak.

‘En wie bent u?’ zei hij afgemeten. Hij vroeg het niet, hij commandeerde de vraag. Arie herkende de toon. Zo sprak kolonel Prins ook, of hij nog altijd voor het front van de troepen stond.

Arie keek strak terug. ‘Ik ben Arie Roos,’ zei hij. ‘Met wie heb ik het genoeg?’

De man vertrok geen spier. ‘Ik ben Alvin M. Psmith,’ zei hij. ‘Kolonel Psmith. Vroeger van het achtste bataljon Schotse grenadiers en vandaag voorzitter van het organiserende comité. Hij keek of hij applaus verwachtte of toch minstens een deemoedig knikje.

Arie knikte niet en klapte evenmin. ‘U hebt een financieel probleempje?’ vroeg hij.

Alvin M. Psmith verwaardigde zich een wenkbrauw een millimeter op te trekken. ‘Jongeman,’ zei hij en zijn stem werd harder. ‘Jongeman, wij zijn niet van plan eventuele probleempjes met u te bespreken. Ingerukt.’

Arie grinnikte. ‘Wilt u wel drie probleempjes bespreken?’

Achter zich hoorde hij gemompel en hij wist dat hij de aandacht had. Het was bar en boos benauwd in deze keet en ieder weldenkend mens zou de ramen tegen elkaar hebben

opengezet. Dat de aanwezige heren waren gaan kijken met alle vensters gesloten betekende dat ze problemen hadden en dat ze die heel serieus namen.

‘Drie?’ vroeg de kolonel.

‘Drie,’ zei Arie. ‘Er liggen drie portefeuilles in een Austin Healey. Ik heb gezien dat ze erin werden gelegd en mijn vriend heeft dat eveneens waargenomen.’

Deze mededeling sloeg in als een computergestuurd projectiel en het werd doodstil in de keet. Arie kon opeens allerlei geluiden buiten horen. Een paar pratende mensen, een juist optrekkende auto, een vliegtuig in de verte.

‘Juist,’ zei de kolonel. Hij stond nog steeds, maar had nu zijn handen op het bureau gezet waardoor het leek of hij vanuit zijn middel scharnierde. Zijn rug was nog steeds kaarsrecht en ook in zijn nek zat geen millimeter speling.

‘Juist. Een Austin Healey.’

‘Een Austin van de heer J.J. Mills, u welbekend. Ik dacht de heer Mills even tevoren bij zijn auto te hebben gezien.’

De storm van opstekend geluid werd geluwd door een scherp ‘hum’ van de kolonel-voorzitter. ‘U wilt beweren dat de heer J.J. Mills...’

Arie schudde het hoofd. ‘Ik wil niks. Ik zag dat een portefeuille in een Austin werd gegooid. Toen ik ging kijken bleek de auto op slot. Ik heb geen sleutel, maar ik neem aan dat de heer Mills die wel heeft, of in elk geval had. Hebt u een sleutel?’

Dat had de heer Psmith niet. De sleutel had er wel moeten zijn, maar hij ontbrak op het sleutelbord aan de wand.

Arie dempte hernieuwd opstekend rumoer door een hand op te heffen. ‘Ik zei dat ik tóen geen sleutel had. Ik vond het vreemd dat een dief in staat was een auto op slot te doen die hier op het terrein staat. Ik heb met een smoesje een sleutel bemachtigd via een van uw roodgeklede werknemers. U kunt dat navragen. Ik ben naar de Austin gegaan en ik heb gezien dat er drie portefeuilles in lagen.’

‘En die ...’

‘Die liggen er nog. Mijn vriend heeft geprobeerd de dief te volgen, maar hij is hem kwijtgeraakt in het gedrang. Hij staat

nu bij de auto en zorgt ervoor dat de portefeuilles blijven waar ze zijn. U kunt ze zo ophalen.'

De voorzitter keek naar de twee mannen die het dichtst bij de deur stonden. Ze hadden geen aanwijzingen nodig. Ze knikten en wenkten Arie hen te volgen.

Gedrieën liepen ze naar de Austin. Jan Prins stond ernaast, de portefeuilles lagen erin.

Vier minuten later stond iedereen weer in de keet. De ramen gingen open en een zacht avondwindje kreeg de kans de ergste warmte te verdrijven.

'Juist,' zei de kolonel en hij maakte een beweging of hij de portefeuilles wilde aanraken. Op het laatste moment beheerste hij zich. Een kolonel houdt zich altijd in de hand. 'Vertelt u wat u heeft gezien.'

Daar was Arie snel mee klaar. 'We zagen iemand die een beetje verdacht deed, dat is alles.'

'Dat is alles. U bent jong, maar u herkent iemand die verdacht doet.'

'Op een prik,' zei Arie. 'Al jaren. Hij ook. Jan Prins en ik hebben dit soort zaken meer bij de hand gehad. In landen verspreid over de halve wereld. Ik zou u dat met onze paspoorten kunnen aantonen.'

De kolonel leek niet bijster onder de indruk. 'Werkelijk? En deed u hier, als ik vragen mag? Auto's kopen?'

'We kopen geen auto's, we rijden er graag in. We zijn hier op vakantie. We kunnen terug per boot, per vliegtuig of per zestientonner, we hebben er het geld voor. Maar we doen liever iets creatiefs. We zagen in een advertentie dat uw organisatie mensen vervoert. Daar zijn chauffeurs voor nodig. Misschien vervoert u ook auto's en daar zijn eveneens chauffeurs voor nodig. Wij kunnen goed rijden, of dat nu rechts van de weg is zoals bij ons in Nederland, of links zoals hier. Rijden kunnen we!' De kolonel stond weer stokstijf. Hij zag een keurige Jan Prins voor zich met daarnaast een veel te dikke jongen met sproeten die een grijns op de kaken had die er met geen borstel was af te schrobben.

'U komt dus in feite solliciteren.'

‘Zoiets ja. Dat we u van dienst hebben kunnen zijn met de portefeuilles is gewoon meegenomen.’

En op dat ogenblik viel er weer een stilte. Jan Prins lachte zich inwendig een hoedje. Hij wist dat de statige kolonel klem zat. De man had op een laatdunkende toon gesproken, maar Arie had hem overduidelijk gemaakt dat hij heel wat aan hen te danken had en het geeft geen pas voor een Schotse kolonel om zoiets zonder tegenprestatie te laten passeren.

In de bureaukeet leken meer mensen zich daarvan bewust te zijn. Een van hen kuchte kort en zei zachtjes: ‘De Saab, kolonel.’

‘De wat.’

‘De Saab, kolonel. U weet wel, de auto van de heer Metzger. We hebben dat probleempje een uur geleden besproken.’

De kolonel knikte. ‘Juist, ja. De Saab.’ Hij keek Arie en Jan aan. ‘Eerst even enige informatie graag. U bent ...’

‘Arie,’ zei Arie.

‘Dat hebt u al gezegd, ja. Maar hebt u een beroep? Kunt u aantonen dat er een reden is om u in dienst te nemen?’

‘We kunnen u de namen geven van mensen die ons kennen en die in Londen wonen of verblijven, als u dat bedoelt. U kunt ook mijn vader bellen. Hij is eigenaar van de Roos-rederij in Amsterdam.’

De kolonel wekte niet de indruk dat hij van een paar boten onder de indruk was. Hij keek Jan aan. ‘En u?’

‘Ik ben Jan Prins. Mijn vader is kolonel.’

Die was raak. Die was volop dubbelendwars midden in de roos.

‘Vol kolonel?’

‘Overste. Bij het Nederlands-Indische leger. Nu gepensioneerd.’

‘Well, well,’ zei de kolonel. ‘En u hebt er geen bezwaar tegen als we dat natrekken?’

‘Allerminst,’ zei Jan. ‘Ik zal u met genoeg zijn telefoonnummer geven.’

‘In dat geval,’ zei de kolonel. ‘In dat geval heb ik, als al uw informatie klopt, een aantrekkelijk karwei voor u. Er moet een Saab van hier naar Berlijn. Het zou iets voor u kunnen zijn.’

Een rode Saab 96L verschijnt...

Bob lag breeduit op het bed in kamer 312 van het Regent Palace Hotel en verbaasde zich over de zeer Engelse gekte om urenlang een cricketwedstrijd uit te zenden. Van alle sporten is waarschijnlijk cricket de minst spectaculaire en Bob stelde vast dat ongeveer één keer in de 83 seconden een bal werd opgegooid die al dan niet werd teruggeslagen. Kreeg de bal een mep, dan liep er iemand achteraan en duurde het gemiddeld 37 seconden langer voor de volgende worp kwam. Werd de bal na de worp gemist, dan keek een stel in smetteloos wit gestoken heren enigszins landerig om zich heen tot de werper zich gereed had gemaakt voor de volgende beurt.

De eerste vijf minuten had Bob vol verbijstering liggen kijken. Hij was gewend aan de hijgerige Amerikaanse manier van televisie maken waarbij onderdelen bij voorkeur niet langer dan driekwart minuut duren, omdat onderzoekers hebben uitgevonden dat de gemiddelde kijker anders ernstig onrustig wordt. Bovendien wordt in de Verenigde Staten elk programma elke vierde minuut door reclame onderbroken, zodat...

Bob vroeg zich de eerste minuten serieus af of er soms een beeldstoring was of dat er een film op te lage snelheid werd afgedraaid. Maar na verloop van tijd begon hij zich voor het spel te interesseren. Er moesten voor dit vertraagde gedoe zelfs regels zijn, stelde hij vast, want iedereen op het gaafgroene grasveld liep erbij alsof er een taak wachtte. Bob deed oprecht zijn best, maar slaagde er niet in enig systeem in de bewegingen van de cricketspelers te ontdekken.

Hij werd er wel ontspannen van. Het opgewonden, warme gevoel dat hij had toen hij terugkwam in het hotel was verdwenen en maakte plaats voor serene rust. Zo moeten bejaarden zich voelen als de zoveelste dag is aangebroken waarop ze niets hebben te doen, bedacht hij. Kijken naar cricket is nikser dan niks, het is slapen met je ogen open.

Hij bewoog zich niet toen hij de kamerdeur hoorde open-

gaan en Jan en Arie zich tussen zijn voetzolen en het beeld opstelden.

‘Niets doen,’ zei Jan. ‘Hij ligt niets te doen. Nog geen broodje heeft hij gehaald.’

Bob kwam overeind tot hij, steunend op zijn onderarmen, een beter overzicht over de kamer had.

‘Op dagen waarop jij over eten begint, is er iets loos,’ zei hij rustig. ‘Kom je hier uithuilen of heb je echt honger?’

‘Dorst,’ zei Jan. ‘Vooral dorst. Die dikke daar naast me kan bijna niet meer praten. Het laatste wat ik verstond, was dat zijn huid tegen zijn keel zat geplakt van de droogte.’

‘Daar zullen we dan even iets aan veranderen.’ Bob boog zich opzij en pakte de telefoon. ‘Koffie, cola, of limonade?’

‘Alledrie graag. En eten. Uitsmijters of zoiets. Het is echt een beetje bar.’

Bob bestelde en wachtte rustig tot het eten was gearriveerd. Hij begreep dat het geen zin had om uitgebreide verslagen te verwachten van lieden die zich uitgehongerd voelden. Hij zag dat Arie de enige stoel had gepakt die breed genoeg was voor zijn omvangrijke achterwerk en richtte zijn aandacht weer op de cricketwedstrijd.

‘Raar spelletje,’ zei hij.

‘Rrr,’ zei Jan, die water stond te drinken bij de wasbak. ‘Lauw. Weet je dat het heel smerig is, lauw water?’

‘Zoet maar,’ troostte Bob. ‘Over een paar minuten wordt er een hectoliter gekoelde drank binnengedragen.’

Drie kwartier later was Jan zover dat hij verslag kon uitbrengen, terwijl Arie aan de kleine hoektafel de restanten van een driedubbele uitsmijter zat weg te grazen. Hij vertelde Bob uitgebreid over de toestand met de portefeuilles en over het gesprek met kolonel Alvin M. Psmith.

‘Het komt er uiteindelijk op neer, Bobbie, dat wij morgen een pracht van een Saab 96L, bouwjaar 1973, in ons bezit hebben, met de bedoeling dat we dat voertuig de dag erna afleveren in Berlijn bij de heer Metzger, gefortuneerd zakenman en verzamelaar van rode Saabs.’

‘Rode?’

‘Uitsluitend rode. Vraag me niet welke afwijking eraan ten

grondslag ligt, maar deze heer Metzger heeft in kringen van autofanaten een uitgebreide reputatie opgebouwd. Hij verzamelt Saabs, alle Saabs, maar de basisvoorwaarde is dat ze rood zijn. En dan bedoel ik het echte rood, het fabrieksrood. Je kunt elke wagen op elk gewenst moment laten overspuiten, maar dat is de bedoeling niet. Hij komt zich persoonlijk op de hoogte stellen van de originele kleur en het schijnt niet mogelijk te zijn om hem bij het been te nemen.'

'We kunnen dus gevoeglijk aannemen dat deze Metzger een tik van een van jullie mooie Hollandse molens heeft gehad.'

'Zit er dik in, maar die tik heeft hem dan wel aan vele miljoenen geholpen en daar springt hij niet zuinig mee om. Hij is vanmorgen in zijn privé-vliegtuig van Berlijn naar Londen gevlogen. Hij heeft de Saabs bekeken die aangevoerd waren voor de auto-expositie en heeft al om kwart over vijf een bod uitgebracht op een rode Saab. Dat bod was zo hoog, dat hij zeker wist dat niemand hem zou overbieden waardoor de noodzaak voor hem ontbrak om tot acht uur te blijven. Hij heeft een van de organisatoren uitgelegd wanneer hij de auto waar wilde hebben en is in een taxi gesprongen die hem terug heeft gebracht naar het vliegveld. Ik denk dat hij al weer thuis zat voor wij zelfs maar op het terrein in Greenwich aanwezig waren.'

Bob liep naar het raam en keek op de ongezellige binnenplaats van het hotel. Het was donker, maar beneden waren een paar schijnwerpers aangedaan en die verlichtten zes afvalbakken, een luik dat er uitzag als de toegang tot een kolenkelder en drie bestelauto's waarvan er een zwaarbeschadigd was.

'Ik heb jullie vanmiddag een beetje in de gaten gehouden en ik had al snel door dat er iets aan de hand was met portefeuilles, maar daar kan die Metzger dus niets mee te maken hebben, want hij was allang weer weg. Wat is nu precies het verband tussen de portefeuilles en die Saab?'

Jan peuterde tussen zijn tanden en bekeek het slietje ham dat te voorschijn kwam. 'Lekkere kwaliteit eten hier,' bromde hij. 'Er zijn twee verbanden, als ik het goed bekijk. Allereerst voelde die kolonel Psmith zich verplicht iets voor ons te doen. Er was heus wel enige consternatie onder de organisa-

toren toen drie van hen hun portefeuille kwijt bleken te zijn en hij was blij dat we de zaak uit de knoop konden halen zonder dat er politie aan te pas kwam.'

'Je bedoelt dat die Psmith het een schande had gevonden als een agent zijn autotentoonstelling was komen verstoren.'

'Reken maar. Toen een bestuurslid voorstelde de politie in te lichten om die naar de dief te laten zoeken, dacht ik even dat Psmith hem persoonlijk met een degen zou doorsteken. Hij is van hetzelfde slag als mijn vader, nou, dan weet je het wel.'

Bob keek begrijpend. 'Het verklaart waarom jullie zo laat zijn. Wat is het tweede verband?'

'Het feit dat we Nederlanders zijn en dat we dus gewend zijn aan rechts rijden. Want je gelooft het niet, maar die Saab heeft het stuur links zitten.'

'Ga weg. Hier in Engeland?'

Jan knikte. 'Gek hè. Die auto is in Zweden gemaakt en daar rijden ze, net als hier, aan de verkeerde kant van de weg. Maar de wagen is gemaakt voor de Westeuropese markt en heeft dus het stuur aan de linkerkant. Jaren geleden is hij gekocht door een buitennissige figuur die Europese wagens verzamelde. Die man is overleden en zijn erfgenamen hebben de Saab te koop aangeboden. Metzger was op slag gek op het ding. Het blinkt tegen de klippen op, is motorisch en ongelooflijk gaaf gebouwd op het rechts rijden ook.'

'Maar wat heeft dat met jullie te maken?'

'Nou, het schijnt dat Metzger er geen twijfel over heeft laten bestaan dat hij de auto zonder butts of buil in Berlijn wil zien. Pas dan betaalt hij het grootste deel van de koopsom, of zoiets. Het ding heeft geen rechterzijspiegel dus is het hier in Engeland geen doen om er alleen in te rijden. Elke keer als je hier inhaalt, heb je als chauffeur een dode hoek van jewelste. Alleen alom die Saab bij een boot te krijgen, zijn er dus minstens twee mensen nodig: de chauffeur en iemand die rechts van hem zit en kijkt of de weg vrij is.

Die mensen zijn natuurlijk te huur, maar als je Engelsen neemt dan zit je met het probleem dat ze moeten wennen aan dat stuur links en dat ze na het oversteken van het Kanaal minstens duizend kilometer door West-Europa moeten

rijden waar een verkeerssysteem is dat ze niet kennen. Voor ons zijn de problemen minder groot. Als ik in Engeland rij, kan Arie kijken of ik veilig kan inhalen en aan de andere kant van het Kanaal kunnen we om beurten rijden.'

'En ik dan?'

'Jouw bestaan is bij de heer Alvin M. Psmith geheel onbekend en dat heeft nog heel wat moeite gekost ook.'

Bob keek getroffen. 'Kon je je er zo moeilijk van weerhouden om mijn naam te noemen? Ik ben geroerd.'

'Nou,' zei Jan nuchter. 'Het lag iets anders. Die Psmith is officier en hij is er een van het soort dat werkt met een zevenvoudige veiligheidsmarge. Hij geloofde geen ros van onze avonturenverhalen tot hij ze had gecontroleerd en omdat hij militair is, begon hij met het bellen van mijn vader. Kun je je voorstellen wat dat voor een gesprek is geweest?'

Dat kon Bob. Dat kon hij zelfs heel wel. Hij begon te glunderen toen hij dacht aan de kortaf uitgesproken zinnen die over de internationale telefoonlijn gesproken moesten zijn.

'Het gesprek duurde waarschijnlijk even.'

'Dat kun je wel zeggen, ja. Er dook ook voortdurend een zekere Bob in op, wiens vader langzamerhand een paar woorden met deze jongeman wil wisselen. Onder vier ogen.'

'Daar zal hij toch even op moeten wachten,' zei Bob. 'Ik heb al jaren naar Berlijn willen gaan en het spijt me genoeg dat ik de beruchte Muur, die de stad jaren in tweeën verdeeld hield, nooit heb gezien. Nu we de kans hebben gratis in Berlijn te komen, laat ik die niet lopen.' Hij keek zijn vriend Jan aan. 'Ik mag wel aannemen dat we inderdaad geheel gratis en totaal voor niets naar Berlijn rijden?'

Jan glunderde. 'Reken maar. Psmith snauwde en grauwde even hard als mijn vader, maar ik ben mijn oude heer gewend en geen enkele militair krijgt mij uit het lood. Ik heb hem exact voorgerekend wat de reis kost aan benzine, bootkosten en broodjes voor ons destructiebedrijf Roos en ik kwam precies 87 pond en 18 pence hoger uit dan de kolonel. We krijgen de onkosten vergoed, plus vijftig pond per man. Voor twee man, helaas, want jij bestaat nog steeds niet.'

'Ik ben de verstekeling,' zei Bob. 'Ik klem me vast aan de

achterbank en rij ongemerkt mee. Wanneer vertrekken we?’

‘Morgenochtend, tien uur. Dat hoop ik althans, want Psmith kon maar niet genoeg krijgen van het inwinnen van inlichtingen. Nadat hij jouw vader had gebeld, was de pa van Arie aan de beurt. Dat duurde niet lang, maar daarna wilde hij ook Ron Burns nog bellen.’

‘Die van de bouwbonje in de Docklands?’

‘Die, ja. Helaas was de man niet thuis. Hij was naar de schouwburg of zoiets.’

‘Vind je het gek, op zaterdagavond. Weet je hoe laat hij terug is?’

‘Rond middernacht. Had je hem op willen zoeken soms.’

‘Nee, kluns. We moeten hem alleen bellen voor Psmith dat doet. Burns heeft met mij veel meer contact gehad dan met jullie. Als die Psmith hem belt en hij opnieuw de naam Bob Evers hoort, dan gaat er misschien een heel klein belletje luiden, zo’n belletje met het geluid van die befaamde Big Ben. Het is wel zo handig als we Burns van tevoren even uitleggen dat ik niet blijk te bestaan.’

‘Oei,’ zei Jan geschrokken. ‘Ai. Je hebt gelijk. Laten we maar naar onze kamer gaan, want daar belt Psmith naartoe als de zaak rond is.’ Hij keek naar Arie. ‘De borden zijn schoner dan een afwasmachine het voor elkaar had kunnen krijgen. Ik snap niet dat die dikke zich niet verhuurt aan een hotel. Ze krijgen daar louter hoogglanzende borden als ze hem de restanten laten opeten. Lost meteen het probleem van de afvalverwerking op ook.’

In kamer 571 belden ze net zolang tot ze Burns aan de lijn hadden. Ze legden hem uit dat een zekere Psmith zou bellen en dat het raadzaam was de lijfelijke aanwezigheid van Bob Evers in Londen volkomen te negeren en bleven daarna liggen wachten op het telefoontje van de kolonel. Dat was kort van duur en volkomen duidelijk.

Niet Psmith zou Jan en Arie opwachten ter aflevering van de Saab - daar vond de kolonel het toch iets te vroeg voor - maar een zeker Henry Maslin, herkenbaar aan het feit dat hij met een Saab-sleuteltje zou lopen te rinkelen. Bovendien

zou Maslin geld bij zich hebben, plus een kaartje voor de overtocht over het Kanaal van Dover naar Calais en toen die mededeling kwam, was de laatste vraag beantwoord.

‘Gelukkig,’ zei Jan, nadat hij kolonel Psmith in keurig Engels een uitstekende nacht had gewenst. ‘Ik was al bang dat ze plaatsen op de boot van Harwich naar Hoek van Holland zouden boeken.’ Bob keek verbaasd. ‘Waarom?’

‘Omdat je op die boten het aantal passagiers moet opgeven, geloof ik. En jij bestaat nog steeds niet. Op de veel kortere route Dover-Calais is dat geen punt. Daar is altijd plaats voor losse passagiers. Bovendien, hij pauzeerde even, bovendien, wat is nu leuker, een kwart dag op een slingerboot naar Nederland te zitten of een paar honderd kilometers extra te rijden in een pracht van een Saab.’

Bob voelde dat haarfijn aan en... ‘Gelijk heb je.’ Hij gaapte tot het knarste in zijn kaakspieren. ‘Bedtijd,’ zei hij. ‘Arie, als jij nu naar mijn kamer gaat, dan kunnen Jan en ik nog even een paar kleinigheden over auto’s in het algemeen en over rode Saabs in het bijzonder doornemen. Bovendien is dan de hoeveelheid menselijk vlees eerlijk over beide kamers verdeeld ook.’

‘Graag,’ zei Arie. ‘Ik zag dit voorstel al aankomen. Praten jullie maar over klassieke modellen, kleurgevoeligheid en transmissies. Je weet dat ik dat maar een matige lol vind. Welterusten en poets je tanden voor je kletst.’

Hij liep waardig het vertrek uit en sloot de deur zacht achter zich.

De overdracht van de Saab verliep met militaire precisie. Henry Maslin was een kleine, uiterst correct geklede heer die exact deed wat van hem verwacht werd. Hij gaf sleutels, geld, het boekingsbewijs voor de boot en een warme hand en was verdwenen voordat Jan en Arie de auto goed hadden bekeken. Ze onderdrukten de neiging dat te gaan doen op het nu vrijwel verlaten grasveld achter het loeigrote huis in Greenwich en stapten haastig in. Om beurten een eindje rijdend om aan de auto te wennen, gingen ze onder de Thames

door naar het centrum waar Bob met hun gezamenlijke bagage stond te wachten.

Toen hij samen met de bagage een plaats in de Saab had gevonden, kwamen ze aan het bezichtigen nog steeds niet toe.

‘Garage,’ zei Bob, zo gauw hij zat.

‘Een wat?’

‘Garage. Ook op zondag zijn er in deze stad een paar open.’

‘Waarom dat? Deze wagen behoort in topconditie te zijn, dat heb ik je gisteren toch al verteld?’

Bob bleef onverstoort. ‘Dat kan wel zijn, maar we moeten tussen Londen en Berlijn minstens vier grenzen over en ik wil niet het risico lopen dat we een controle krijgen waarbij de douane iets ontdekt waar we zeer van opkijken.’

Arie draaide zich langzaam om naar de achterbank. ‘Je bedoelt ...’

‘Ik bedoel dat Psmith best een goudeerlijke kolonel kan zijn, maar het barst in de wereld van de mensen die goudeerlijk ogen, maar van wie geen draad deugt. Daar zijn voorbeelden te over van. En het ritselt van de schlemielen die daardoor in moeilijkheden zijn geraakt. Daar zijn nog veel meer voorbeelden van.’

Jan begon te protesteren, maar Arie zag de zin van die opmerking in.

‘Je hebt gelijk, ook nog. Hop, Jan, naar een garage. De boot gaat pas om tien over drie en we hebben een zee van tijd. Wie weet wat voor moois we nog vinden. Misschien is de bodemplaat wel van bladgoud.’

Dat was de bodemplaat allerminst, maar de monteur die de auto op de brug had gezet keek er lang genoeg naar om zulks te gaan vermoeden. Hij keek overigens lang naar alle onderdelen, want hij leek op slag verliefd op de Saab.

‘Dat is een echte,’ zei hij. ‘Zo’n pracht van een Saab 96, luxe-uitvoering. Er zijn er tienduizenden van gemaakt, ongeveer tussen 1960 en 1980 en als je ze zorgvuldig onderhoudt, dan zijn ze niet kapot te krijgen. Neem die motorkap. Dat is niet zo’n dingetje dat naar de ruit toe openzwaait, waardoor de hele kap met een flinke rukwind ongeveer tegen het dak van

je auto slaat. Dit geval scharniert naar voren, naar de bumper toe dus. Om nou te voorkomen dat de kap in de weg zit als je aan de motor wilt gaan prutsen, hebben een paar slimme jongens een systeem uitgedacht waardoor je de kap eerst een centimeter of twintig naar de bumper toeschuift. Pas daarna kun je het hele geval laten scharnieren en op je gemak gaan zitten sleutelen. Kijk maar.' Hij demonstreerde het met de liefde van een vakman voor waar meesterschap en Jan, Bob en Arie begonnen er ongeveer tegelijkertijd van overtuigd te geraken dat de man er nauwelijks een idee van had dat hij niet alleen in de garage was.

Hij boog zich voorover en bekeek de goed onderhouden motor. 'Mooi werk,' zei hij, meer tegen zichzelf dan tegen zijn publiek. 'Prachtig Ford V4-motortje, 1500 cm³ cilinderinhoud, 1498 om precies te zijn, alleen te mollen als je er met een hamer op slaat en dan moet het nog een stevige hamer zijn ook.'

Hij kwam met tegenzin overeind en keek Jan aan.

'Weet je zeker dat je met dit ding over straat wilt?'

Jan keek geschrokken. 'Is er toch iets mis mee?'

'Nee, dat is het hem juist. Zo'n gaaf exemplaar zie je zelden. Alles werkt en alles is origineel. Nergens zit iets wat er niet hoort. Deze wagen is als nieuw. Kijk op de teller, iets meer dan 37.000 kilometer is ermee gereden en ik geef je de verzekering dat die teller niet over de kop is geweest. Met dit pracht ding is nauwelijks gereden. Het is zonde dat er spatten op komen.' Hij wreef liefkozend met een hand over een spatbord. 'Deze Saab hoort in een etalage, niet op de weg.'

'Komt hij ook,' zei Jan kortaf. 'In Berlijn krijgt hij een mooi plekje, heb ik begrepen. De vraag is: halen wij Berlijn?'

De monteur deed een stap achteruit, bekeek nogmaals de auto en begon een sigaret te draaien waarvoor hij de tabak uit een oude vernikkelde doos haalde. 'Berlijn? Deze wagen haalt Wladiwostok, als jullie dat willen. Je kunt ermee om de wereld, desnoods.' Hij zuchtte. 'Weten jullie zeker dat je geen vierde man nodig hebt?'

Jan zei dat hij dat heel zeker wist en begreep dat hij haast moest maken, want de monteur keek elke minuut verlekker-

der naar de Saab. Hij zag ernaaruit alsof hij zich het liefst aan de bumper zou vastketenen.

Jan betaalde voor het onderzoek en dreef Bob en Arie de auto in. Even later reden ze door de buitenwijken van Londen in de richting van Dover.

De boot naar Calais had een vertraging van zeventien minuten. De Franse douane had een serieuze bui en liet een op de drie auto's geheel ontruimen. Het zag er even naar uit dat ze de Saab als extraatje zouden nemen, maar een douanier met een hele rits strepen op zijn mouw zag de hebbelijke blikken van zijn ondergeschikten en duwde de auto de kade op. Daar was een opstopping, omdat een vakantieganger bij het draaien van zijn caravan hopeloos vast was komen te zitten, waardoor er opnieuw oponthoud ontstond. Al met al was het dik zes uur voor Bob de auto de snelweg naar Lille opreed.

Hij had het stuur opgeëist op het ogenblik waarop ze het douaneterrein verlaten hadden en Jan had mokkend afscheid genomen van het stuur. Arie zat toen allang achterin. Hij hield van auto's, maar werd er zelden verliefd op. Op de boot had hij een stel repen chocola gekocht en die zat hij achter elkaar op te eten omdat ze anders, zoals hij zei, toch maar tot pap verwerden in de zomerhitte die van uur tot uur leek toe te nemen.

In Calais schoten ze niet erg op en was het bloedheet in de auto, maar op de snelweg tochtte het redelijk door en zakte de temperatuur tot een aanvaardbaar peil.

'Hoe rijden we?' wilde Bob weten.

'Lille, Gent, Antwerpen, richting Breda,' zei Jan kort. 'Gewoon de autoweg volgen. Het is geen weer om een kortere weg te nemen. Als we weer ergens vastlopen, dan smelten we.'

'Tot wáár rijden we?'

Jan keek zijn vriend verbaasd aan. 'Amsterdam natuurlijk. Wat dacht je dan?'

'Is dat niet een eind om?'

'Allicht is dat om. Wat wil je anders? Ik moet echt kleren wisselen en een andere tandenborstel pakken. Dat soort dingen.'

‘En een en ander uitleggen,’ zei Arie. Hij sprak onduidelijk, omdat een halve reep aan gesmolten chocola via zijn mondhoeken naar buiten dreigde te lopen. ‘We zijn een week geleden enigszins overijld naar Londen gegaan, nadat jij je weer eens in de nesten had gewerkt en we hebben daarbij wel een paar rafels achtergelaten. Als we die nu vanavond wegwerken, dan hebben we de eerste tijd onze handen vrij.’

‘Netjes opzitten en pootjes geven, bedoel je.’

‘Precies, Bobbie. We gaan eerst naar het huis van Jan en daar laten we ons door de overste uitleggen wat we de afgelopen maanden allemaal verkeerd hebben gedaan. We zeggen ‘ja, kolonel’ en ‘nee, kolonel’ tot we met goed fatsoen weg kunnen en daarna doen we hetzelfde bij mij thuis. Als we de zaak handig aanpakken, dan krijgen we mijn vader misschien zover dat hij naar Pittsburgh belt om jouw vader te melden dat we nog helemaal heel en stralend gezond zijn en dan ben jij voorlopig ook van de bemoeienissen van het thuisfront af.’

‘En slapen?’

‘Bij mij thuis,’ besliste Arie. ‘Ik smoes met mijn moeder en als dat goed uitpakt, dan hebben we meteen proviand. Bovendien kunnen we bij mij een beetje uitslapen. Jans vader commandeert iedereen toch uit bed om vijf minuten voor zes.’

Bob keek opzij naar Jan. ‘Mee eens?’

‘Mee eens. We slapen wel weer bij mij thuis als we zoveel slaap achter de rug hebben, dat we tegen het kriecken van de dag kunnen.’

Bob rilde. ‘Ik kan nooit tegen kriecken.’

‘Een reden temeer om naar Arie te gaan. Daar kriekt niemand. Hou de weg in de gaten. Je moet in de buurt van Lille linksaan houden. Richting Gent. Let op daar, want als je niet uitkijkt dan rij je met een boog naar Parijs of je komt in Brussel. Het is daar nogal een wirwar van wegen.’

Een rode Saab 96L verdwijnt...

Het familiebezoek verliep geheel volgens plan en de jongens verlieten de volgende ochtend Amsterdam om precies kwart over tien. Achter in de Saab lagen drie koffers. De kleinste was van Bob. Hij had een paar shirts geleend van Jan, die hem uitvoerig had uitgelegd wat er zou gebeuren ingeval een van zijn bezittingen averij zou oplopen, en Bob had die spulletjes aangevuld met de kleren die hij bij Arie had achtergelaten voor hij naar Londen ging.

De iets grotere koffer was van Arie. Hij was half gevuld met kleren en voor de andere helft met koeken, zakken chips en een stel vruchtenrepen die zijn moeder hem vlak voor vertrek had toegestopt.

De grootste, en verreweg mooiste, koffer was van Jan. Er zat geen milligram voedsel in, maar des te meer aan kleding en schoeisel, plus een uitbundige hoeveelheid kammen en borstels, een reisspiegel, een medicijndoos vol hansaplast, twee tandenborstels en klein spul voor het manicuren van nagels en het eventueel verwijderen van likdoorns.

Arie zat weer achterin en Jan, die de langste lucifer had getrokken, zat achter het stuur.

‘Amersfoort, Apeldoorn, Deventer, Hengelo, Bentheim,’ zei hij, terwijl hij de vierbaansrondweg om Amsterdam opreed. ‘Gewoon rechtuit tot we het bekende terrein achter ons hebben. Nederland kennen we nu wel en het westelijke deel van Duitsland is ook zo spannend niet.’

‘Is dat met het oostelijke deel dan wel het geval?’ vroeg Arie.

‘Allicht, dikke, en dat weet je. Het aardige zit hem juist in het feit dat je vroeger niet van de snelweg af mocht en tegenwoordig wel.’

Bob stak een hand op. ‘Ho, effe. Iets rustiger. Ik ben langzamerhand aan die lappendeken van landen gewend geraakt die jullie Europa noemen en ik weet dat het vroegere Oost- en West-Duitsland weer één land zijn, maar hoe zit het met dat snelweggedoe?’

Jan zuchtte. ‘Een paar weken geleden las ik dat het onderwijs in de States barrebiesjes slecht is, maar ik zal je bijspijkeren. West-Duitsland lag tot voor een paar jaar in het westen en Oost-Duitsland lag in het oosten. Volg je dat?’

‘Op m’n sloffen, vriend Prins.’

‘Fijn. Door allerlei toestanden en een wirwar aan handigheden en stommiteiten was na de Tweede Wereldoorlog niet het hele land in twee stukken opgedeeld, maar was er een deel blijven hangen. Dat deel was Berlijn en voor die stad en het gebied er vlak om heen was een lachwekkend gecompliceerde oplossing bedacht. Een deel hoorde bij het Oosten en een deel bij het Westen. Nu sloot het westelijke deel van Berlijn niet aan bij West-Duitsland en daardoor ontstond een hele serie heel interessante problemen.’

‘Vooral op het gebied van vervoer natuurlijk.’

‘Precies, Bobbie. In Berlijn woonden ook vroeger al een paar miljoen mensen en die wilden graag een paar keer per dag eten. Je kunt je voorstellen dat het niet doenlijk was om al dat voedsel per vliegtuig aan te slepen, zoiets doet men per boot of per vrachtwagen. Boten vielen af, omdat er in geen velden of wegen zee was en goede en controleerbare waterverbindingen ontbraken. Wegen waren er wel, maar ze liepen door Oost-Duitsland.’

‘En dat land wilde geen Westduitsers op zijn gebied?’

‘Liever niet te veel, nee. Ze waren daar nogal communistisch zoals je weet, en dat verdroeg zich niet zo best met het verspillende systeem van het Westen dat kapitalisme wordt genoemd. Na veel touwtrekkerij werden er een paar autowegen aangelegd en daar mochten Westduitsers en andere Westeuropeanen gebruik van maken. Voorwaarde was wel dat ze er niet af mochten voor ze in Berlijn waren.’

‘Geen enkele zijweg?’

‘Er waren er wel, voor de plaatselijke bevolking natuurlijk, maar westerlingen mochten daar niet rijden. Sterker nog: ze mochten zelfs niet stoppen als ze van de snelwegen, die transitwegen werden genoemd, gebruik maakten.’

‘Ook niet als ze pech hadden?’

‘Er waren een paar parkeerplaatsen, geloof ik. Maar wie

stopte had al gauw een stel politiemensen op zijn dak. Die lui waren overal, 24 uur per dag.'

'Mooie toestand.'

Jan schoot in de lach. 'Zeg dat wel. Het mooiste ervan was nog dat de snelwegen die werden aangelegd richting Berlijn betaald werden door West-Duitsland. Dat was een voorwaarde van het Oosten. Wie over een weg wil, moet zo'n ding zelf maar bekostigen, zeiden ze daar.'

'En nu?'

'Na de eenwording van Oost- en West-Duitsland is het één land. Je mag rijden waar je wilt en dat is precies wat we gaan doen. Via Osnabrück, Hannover en Braunschweig komen we bij Helmstedt. Daar was vroeger de grens en daar barstte het van de douane, compleet met honden, machinegeweren en vele kilometers prikkeldraad. Vroeger stonden er zelfs tanks. Ik stel voor dat we tot Helmstedt doorrijden en dat we daarna van de autoweg afgaan.'

'Hoe laat zijn we dan in Berlijn?'

'Vroeg genoeg, maak je daarover maar geen zorgen. Het is misschien een dikke 400 kilometer tot Helmstedt en daarna iets minder dan 200 naar Berlijn. Deze auto loopt als een tierelier en zelfs als we omwegen maken, kunnen we ruim voor zes uur bij het huis van Metzger zijn. En als we later aankomen, wat dan nog? Het is licht tot na tien, dus wie doet ons wat.'

'Niemand,' gaf Bob toe. Hij gingen op zijn gemak onderuit zitten en stak een hand over zijn schouder. Met zijn vingers maakte hij friemelbewegingen. 'Arie, jij rood ondiep, geef eens een broodje. Ik weet dat je ze hebt. Geef er een paar voor je ze allemaal zelf naar binnen hebt geschrokt, wil je.'

De weg Amsterdam-Berlijn heeft verschillende nummers en op een paar plaatsen zelfs twee of drie nummers tegelijk, afhankelijk van de gekte van regeringen en provincies om voortdurend andere systemen toe te passen. In ons land had het grootste deel van de route van Amsterdam pal naar het oosten jarenlang de nummeraanduiding E-8. Later werd dat A-1 toen een stel verkeersdeskundigen na eindeloos vergaderen, rapporten maken en werkbezoeken afleggen het er-

over eens was dat er een autosnelweg moest komen die van Nederland in één ruk door zou gaan tot Moskou.

Toen het plan werd gemaakt, waren er nog hele plukken Europa waar alleen maar een betrekkelijk smalle weg door liep, maar tegenwoordig is dat een stuk beter. In Duitsland is het op enkele kilometers van de grens nog behelpen, maar dat betreft een betrekkelijk kleine afstand. Het overgrote deel is autosnelweg en daar kun je flink opschieten. Er is wel een maximumsnelheid, maar honderden Duitse automobilisten beschouwen een lap mooi, vlak asfalt van een meter of wat breed als een racebaan en ze gieren erover.

Tot de grens even voorbij Oldenzaal reed Jan rustig in het verkeer mee en het eerste stuk in Duitsland had hij ook geen problemen - want juist daar is het smalle stuk -, maar tussen Osnabrück en Hannover begon hij onrustig te bewegen.

‘Dit is niet leuk meer,’ zei hij tegen de voorruit. ‘Die lui hier die rijden niet, die vliegen. Je vraagt je af waar ze asfalt voor nodig hebben. Als ze hun wielen intrekken, dan kunnen ze over de weilanden verder. Moet je kijken, die gek daar.’

Bob volgde zijn blik. ‘Die Mercedes?’

‘Ik zag hem niet eens komen, man. Ik heb hier de zon schuin rechtsachter en als een paar stralen ergens op een ruit of stuk blik weerkaatsen, dan zie ik secondenlang niets. En precies in die tijd zitten ze al vlak op mijn bumper. Die Mercedessen zijn de ergste niet. Audi’s en BMW’s gaan nog harder.’

‘Haal dan niet in.’

Jan perste een ogenblik zijn lippen op elkaar en boog zich naar links.

‘Nu,’ zei hij en hij zwiepte vanachter een vrachtwagen naar de linkerrijstrook.

‘Dat is geen doen, man, geloof me maar. Ze hebben hier een heel irritante manier van rijden. Rechts rijden de vrachtwagens, maar die gaan me net even te langzaam.’

‘Dat is toch overal zo.’

‘Allicht, maar in de meeste landen geeft dat weinig. Als je een vrachtwagen wilt passeren, dan geef je een straal gas en je schiet hem voorbij. Maar hier doen ze dat anders. Hier geven ze geen extra gas, maar rijden ze in hetzelfde tempo door.’

Bob zag het probleem niet dat daardoor ontstond. Hij keek achter zich en wees over zijn schouder. ‘Wat maakt dat uit: als je op de linkerbaan zit, dan zit je op de linkerbaan. Wie harder wil dan jij hoeft alleen maar even te wachten tot je weer naar rechts gaat.’

Jan keek grimmig voor zich. ‘Dat is het hem juist, man. Zie je dat dan niet. De meeste Duitsers gáán niet naar rechts. Kijk dan, die Opel voor ons. Die man rijdt nauwelijks harder dan de vrachtwagen die hij aan het inhalen is. Met een beetje extra gas zou hij zo de linkerbaan vrij kunnen maken, maar dat doet hij niet. Hij sukkelt door en je hebt kans dat hij dat kilometers volhoudt. Daardoor ontstaan er in feite twee files. Een rechts, waar de meeste vrachtauto’s inrijden, en een links waar de personenwagens inkarren. Soms gaat de rij links nauwelijks harder dan de rij rechts, dat kon je net wel zien. Maar als de slome rijders eindelijk een keer netjes rechts hebben ingevoegd dan geven alle haastmakers eens lekker extra gas en lijkt het of ze door de geluidsbarrière willen. Voor iemand die 120 tot 130 rijdt, zoals ik, zou een extra baan nodig zijn. Elke keer als ik begin met inhalen voel ik een hartklep piepen. Iemand die 200 rijdt, zit echt in een mum van tijd bijna op je achterbank.’

‘Waarom ga je niet harder dan?’

‘Te link. Deze Saab is twintig jaar en ik weet niet of er de laatste tijd mee is gereden. Veel zal het niet zijn. Er zit een steengoede motor in, maar ik heb er geen idee van of de pakkingen nog allemaal deugen, om maar niet te zeuren over de zuigers, de kleppen en al dat andere spul in de motor. Bovendien: als we te hard rijden, kost dat heidens veel benzine.’

‘Hoeveel rijdt hij?’

‘Ik heb kolonel Psmith voorgerekend dat het ongeveer een op tien zou zijn. Daar heb ik nog een hele tijd over moeten bekvechten. Hij vond het belachelijk. Een op dertien, zei hij, veertien misschien.’ Jan keek trots opzij. ‘Reken maar dat ik gelijk had. We halen krapaan tien kilometer met een liter benzine.’

‘Hoeveel kan er in de tank?’

‘Dertig maar. Ik moet straks echt wel tanken, anders staan

we over vijftientig kilometer droog.'

'Doe dat dan, man, dan kunnen we meteen de olie controleren ook. Het barst hier van de pompen en dat zal in het oude Oost-Duitsland wel anders zijn.'

Jan keek spottend. 'Wat je zegt. Bob, onze grote Europa-kenner. Leer jij nou eerst maar het verschil tussen Zweeds en Italiaans, dan ga je al lekker vooruit.'

Bob gaf daar geen antwoord op. Niet omdat hij met de muil vol tanden zat, maar omdat hij zat te piekeren.

'Was het niet zo dat je vroeger in Oost-Duitsland niet harder dan tachtig of honderd mocht?'

'Honderd, geloof ik. Dat is nog zo, maar toen hield iedereen zich eraan.' Jan schoot in de lach. 'Daar heb ik ooit een gek verhaal over gehoord. Veel Nederlanders gingen vroeger met de bus naar Berlijn. Dat was handiger dan met de eigen auto, want het was altijd een heel gehannes bij de grens met het Oosten. Je had een goede kans dat je auto binnenstebuiten werd gekeerd, of dat je een paar uur stond te wachten, gewoon omdat de douanemensen geen zin hadden om op te schieten. Dat soort dingen. Bovendien had je inreis- en doorreispapieren nodig en die kreeg je niet binnen het kwartier.

Nou is er weinig saaier dan een busreis, zoals je weet, zeker een busreis die niet zo bar lang duurt. De mensen kennen elkaar niet en hebben geen tijd om elkaar te leren kennen ook. Stoppen doet de bus niet en het uitzicht op de route naar Berlijn is maar matig spannend. Wat doen dus die buschauffeurs? Ze vertellen verhalen over schuilplaatsen die zijn gemaakt door Oostduitse politiemensen en ze zeggen dat die in auto's op de loer zitten, wachtend op westerlingen die te hard rijden. Het gevolg van dat verhaal was dat alle passagiers als gekken naar het struikgewas gingen zitten staren en bij elke houten keet riepen: Daar heb je er een, ik zag hem.'

Bob grinnikte. 'Waren er schuilplaatsen?'

'Ik heb nooit iemand gesproken die er een heeft gezien, maar je weet nooit. Er werd in elk geval niet te hard gereden. Ho, hier is een tankstation.'

Bob nam na het tanken het stuur over en ontdekte ook al spoedig de geneugten van langsrazende, te grote auto's. Dat werd niet beter na Helmstedt waar het vroegere Oostduitse gebied begon. Vroeger bestond de autoweg uit betonplaten waarover je voorthobbelde alsof je met je auto in een kermis-cakewalk zat, maar na de eenwording werd de weg tot Berlijn toe geasfalteerd en dat maakte idiote snelheden mogelijk.

Bob had het gevoel dat hij af en toe de geur van smeltend rubber rook en verbaasde zich erover dat er niet regelmatig een band door de lucht zeilde.

Hij reed een hele tijd stug door, maar ter hoogte van Ziesar had hij er genoeg van.

'Honger,' zei hij. 'Een eindje verder is een eettent. Hoe noemen ze dat hier ook weer?'

'Raststätte,' zei Arie. 'Rustplaats. Ik zat me al af te vragen of jullie nog van plan waren uit deze prachtauto te stappen, vandaag. Of is de benzine weer op?'

'Scheelt niet veel, dikke. Deze Ford-motor drinkt meer dan jij.'

Arie wrikte zich vanuit de kussens omhoog. 'In het komende kwartier niet. Ik ga eerst koffie drinken, daarna sinaasappelsap en vervolgens cola. En dan heb je een beste kans dat ik weer met de koffie begin voor een nieuwe ronde. En kunnen we als we gelaafd en gevoed zijn misschien een tijdje van deze autoweg af, precies zoals we van plan waren? Ik heb urenlang dom beton met weiland en bossages gezien. Ik heb behoefte aan een huis, een schuur desnoods. Kunnen de heren daarin voorzien? Of mag dat pas als we Berlijn binnenrijden?'

'Zoet maar,' beloofde Bob. 'We gaan gauw wat eten en daarna mag jij een tijdje rijden. Kun je wennen aan deze wagen. En dan mag je een mooie, smalle binnenweg zoeken vol hobbels, overwegen en tractoren waardoor je gemiddelde terugloopt naar vijftientwintig kilometer in het uur. Hoe vind je dat?'

'Als daar geen BMW's zijn, vind ik alles best. Ik begin aardig genoeg te krijgen van dat gejakker. Het is nog een wonder dat door de luchtdruk niet af en toe een spatbord van deze auto is afgescheurd.'

Vijftien kilometer voorbij de Raststätte Ziesar was de afslag Wollin en daar reed Arie de Saab de autoweg af. Hij ging rechtop zitten, trok met een hand zijn shirt los van zijn bezwete rug en zei brommerig: ‘En nu kalm aan. Ik mag toch drie keer verhipt zijn als ik het eerstkomende uur harder ga dan vijftig.’

Maar zelfs daar kwam hij bij lange na niet aan toe merkte hij al gauw. Het wegensysteem veranderde ongeveer per kilometer en werd steeds slechter. Tot in het kleine dorp Wollin was er asfalt, maar dat maakte al gauw plaats voor stenen waar de asfaltlaag vrijwel af was gereden en daarna volgden betonplaten. Die platen lagen niet tegen elkaar aan, maar waren in twee stroken naast elkaar gelegd waardoor het leek of er twee smalle fietspaden waren gemaakt waartussen een reep wild woekereend gras was vrijgehouden. De betonplaten lagen precies ver genoeg van elkaar om er met een auto of een tractor over te rijden, maar dat lukte alleen als er geen tegenliggers waren.

De eerste minuten zat Arie zich af te vragen wat hij zou moeten doen als een tegenligger zou opduiken, maar dat probleem negeerde hij na enige tijd. Zelden in zijn leven was hij in een gebied geweest waarin het zo stil was en een paar keer vroeg hij zich af of autorijden hier soms verboden was.

Het landschap waar ze doorreden, werd langzaam woester. Kleine stukken weiland en bouwgrond gingen over in grote lappen gras die werden omzoomd door plukken bos en stukken wilde grond. Op enkele weilanden liepen honderden koeien, maar het overgrote deel van het landschap zag eruit alsof er in geen maanden een mens was geweest.

Huizen waren er niet, zelfs geen loodsen of schuren.

Bob verbaasde zich zeer over de absolute rust die in dit gebied heerste. ‘Het lijkt hier de Midwest bij ons in de States wel. Daar heb je ook hele stukken waar je geen mens ziet. Maar daar is tenminste bouwland en wéét je dat er af en toe nog eens iemand komt. Hier lijkt het of we de eersten zijn die dit jaar in deze buurt komen.’

Arie had daar al over zitten denken. ‘Ik houd bij splitsingen linksaan om niet al te ver bij de autoweg vandaan te komen,

maar het ziet er hier inderdaad volkomen onbewoond uit.'

'Zou het militair gebied zijn?'

'Kan best. Kan altijd natuurlijk. De Oostduitsers hadden een flink leger en wat ze te kort kwamen, werd door de Russen aangevuld. Vlak bij de snelwegen zullen ze veel militairen hebben gehad. Het is hier mooi oefenterrein ook. Mooi vlak en met veel afwisseling tussen gras, bos en woeste grond.'

'Het is hier LSG,' zei Jan.

'Allicht,' zei Arie. 'Vertel mij wat. Zit je zo te vervelen dat je afkortingen bedenkt of ben je overgestapt op zuinig woordgebruik?'

'LSG,' zei Jan weer. 'Rem eens een beetje, dikke, door dat gestoot over die betonplaten kan ik de kleine letters op deze kaart bijna niet lezen. Ho, hier. Precies, LSG, Landschaftsschutzgebiet. Beschermd landschap, daarom woont hier niemand.'

'Mooi,' zei Arie. 'En hoelang gaat dat duren? Of rijden we ons straks vast in een moeras waar landschapswachters met getrokken vuurbuiks klaarstaan?'

Jan gromde. 'Rij nou maar door, jij. Die snelweg was geen pretje, maar dit oord is evenmin ideaal. Als je hier pech krijgt ...' Het was of Jan een toverwoord had gesproken. Iedereen heeft weleens van die toevalstreffers. Je voelt een rilling langs je ruggegraat, trapt bot op de rem en ziet op hetzelfde moment een auto een zijweg uitschieten. Of je neemt de telefoon op en hebt degene aan de lijn die je net zelf had willen bellen. Op het ogenblik waarop Jan het woord 'pech' uitsprak, gaf Bob een kreet en bense Arie zijn rechtervoet op het rempedaal.

Voor geloei en gebens was zeker wel enige reden. Vlak achter een bocht waren de stroken betonplaten niet langer aaneengesloten, maar was een reep van zeker dertig centimeter tussen de platen verdwenen. Misschien was er ooit een vorm van verharding geweest, maar die was toch wel definitief verwijderd toen er een flinke sleuf werd gemaakt. In ordentelijke landen pleegt men na het dichtenvan zulk een sleuf het gat aan te plempen en opnieuw te bestraten en mogelijk was ter plekke ook wel geplempt, maar er was heel beslist niet

herstraat.

Er was volstaan met het storten van enig gruis, maar dat was verzaakt of door regenbuien voor het grootste gedeelte weggespoeld waardoor een brede geul was ontstaan van zeer onprettige afmetingen. Je kunt in elk wegdek een gleuf maken van meters diepte waar geen auto last van heeft ... als die gleuf maar smal genoeg is. Autobanden hobbelen met gemak over obstakels van een decimeter breedte. Een inzinking van meters breed is evenmin een probleem, maar dan moet de diepte natuurlijk gering zijn. Je voelt hooguit gebonk als de banden over de randen hobbelen.

Hier was de afstand ruim dertig centimeter en dat was precies voldoende voor de voorwielen om weg te zakken voor ze greep konden krijgen op de rand. De Saab bokte in de sleuf en omdat de achterwielen doorduwden leek het of de achterkant van de auto begon te klimmen. Door de snelheid werden de voorwielen met een klap over de betonrand aan de andere kant van de sleuf geduwd en hotsend en botsend sleurde de rest van de wagen zich door het gruis.

Het ging maar net goed, maar alledrie hoorden ze de tik onder de motorkap.

‘Wat was dat?’

‘Opspringende kei?’

‘Kan best. Steenslag of zoiets.’

‘Kijken?’

‘We rijden toch nog?’

‘Wedden dat er een deuk in de bodemplaat zit?’

‘Sla je er zo uit.’

‘Er zit een deuk in mij. Sla je die er ook zo uit?’

‘Wil ik best even voor je doen, hoor.’

Wie even in de piepzak zit, of dat nu twee seconden duurt of ettelijke minuten, reageert dat meestal af via boosheid of meligheid.

Jan, Bob en Arie deden het via nutteloze zinnen die ze al vergeten waren voor ze de laatste woorden hadden gesproken. Geen van hen had zin om midden in de woestenij onder de Saab te gaan kijken. Dat had bovendien weinig zin, want er was in geen velden of wegen een levende ziel te bekennen

die eventuele schade zou kunnen herstellen.

Arie nam gas terug en reed langzaam verder. Rechts van hem lag een terrein dat eruit zag als de prairie uit een Amerikaanse cowboyfilm en links was laag struikgewas afgewisseld met naaldbomen en loofhout.

Dat ging precies drie kilometer en vierhonderd meter zo door en toen was de pret definitief voorbij.

‘Stop maar,’ zei Jan. ‘Het water kookt.’

Arie zag nu ook de stoomwolk die onder de motorkap vandaan kringelde en hij reed de Saab keurig naar de kant van de weg. ‘Hoe kan dat?’

‘V-snaar kapot, waarschijnlijk,’ zei Bob. ‘Dat was natuurlijk die tik die we hoorden. De V-snaar loopt van de krukspoelie naar de dynamo en drijft meteen de ventilator aan die voor de koeling zorgt. Zonder snaar geen ventilatie en dus geen koeling.’

‘Maar het koelwater is er nog wel?’

‘Het deel dat niet tot stoom aan het vergaan is wel, natuurlijk. Er zit heus nog genoeg water in het systeem om rijden mogelijk te maken, maar zolang je geen nieuwe V -snaar hebt, valt er weinig te rijden. Als de motor niet wordt gekoeld dan loopt de zaak vast en leg dat maar eens uit aan Metzger in Berlijn.’

Arie keek geschrokken. ‘Maar er is hier geen garage, joh.’

‘Er is hier nog niet eens een smid met een oud hoefijzer.’

‘Dus zitten we volkomen vast.’

Daar zaten ze gedrieën een ogenblik over te denken, vaag luisterend naar het getik van de langzaam afkoelende motor en het getjilp van een koppel vogels dat duikvluchten uitvoerde boven het gebied. Pas toen het in de Saab bloedheet begon te worden stapte Jan langzaam uit.

‘Laten we toch maar even kijken,’ stelde hij voor. ‘Dikke, ontgrendel de motorkap.’

Even later hingen ze boven de motor die zacht leek te sissen. Jan wees naar de voorkant. ‘De V-snaar is heel.’

Bob boog zich naar hem toe. ‘Zowaar. Maar de dynamo hangt er scheef bij. Zie je dat. De steun waarmee de dynamo aan het motorblok bevestigd was, is afgebroken. Daardoor stond er

geen spanning meer op de V -snaar en liep de motor heet.’

‘Dat is dan een geluk bij een ongeluk,’ zei Jan droog. ‘Nu hebben we tenminste snel gemerkt dat er iets mis was. Als die snaar zijn werk had gedaan, dan waren we verderop stil komen te staan omdat de dynamo geen stroom meer leverde en dan hadden we de accu uitgeput.’

‘Maar dan waren we misschien in de bewoonde wereld geweest, kalf.’

‘Of helemaal midden in een maanlandschap. Het is me nogal een lekker gebied hier.’

‘Met een stuk ijzer van een centimeter of twaalf is die steun te repareren, lijkt me.’

‘Als je ijzer met gaten hebt waar bouten doorkunnen, wel ja.’

‘Een stuk ijzer versier je makkelijker dan een V -snaar en sleutels liggen er bij dozijnen in de kofferbak.’

‘Tja,’ zei Jan. ‘Sleutels genoeg, maar ben jij ooit in een gebied geweest waar zo weinig ijzer was als hier? Zand, struiken, bomen, blauwe lucht, alles tot je dienst. Maar ik heb al een vol kwartier zelfs geen streng prikkeldraad gezien.’

Arie liep naar de achterkant en pakte zijn koffer.

‘Arie heeft een idee, Jan.’

‘Arie heeft een beetje trek,’ zei Arie.

De dikkerd pakte een zak chips en ging in de berm zitten. Jan staarde nijdig naar zijn rode kruin. ‘Als jij geen oplossing weet voor een probleem, dan ga jij zitten eten.’

‘Als jij geen oplossing weet, ga je heen en weer wiegelen en waggelen tot je bekaf bent, alsof je daarmee opschiet.’

Bob mikte een schop naar Aries voeten. ‘We gaan niet zitten en niet wiegelen, we gaan lopen. Een eindje terug was een kruising. We moeten op zoek naar een garage of naar een boerderij waar ze telefoon hebben. Teruglopen heeft geen zin, want we weten dat er kilometers ver niemand is. Blijven er drie wegen over en dat komt mooi uit. Arie, jij gaat rechtdoor. Ik ga bij de kruising rechts, Jan gaat links.’

Arie kraakte een handvol chips weg. ‘En hoelang lopen we door? Tot het donker is?’

‘Minstens een half uur,’ zei Bob. ‘Je loopt dertig minuten en daarna ga je terug. Ergens moet leven zijn, dit is het binnen-

land van Saoedi-Arabië niet.'

Jan keek naar de lucht. 'Het is er anders warm genoeg voor.'

'Dan trek je je blouse maar uit, een T-shirt is genoeg. Arie, in de benen of ik mep je tegen je zitvlak.'

'Ja pa,' zei Arie. Hij kwam moeizaam overeind, zuchtte diep en zette koers naar een onbekende bestemming.

Jan en Bob wandelden naar het kruispunt, zagen dat een van de wegen nauwelijks meer was dan een smal, rul zandpad en besloten samen de weg links te nemen.

De eerste minuten waren de ergste niet. Het was schitterend weer en ze konden zich niet herinneren ooit in een gebied te hebben gelopen waarin het zo rustig was. Twee straaljagers trokken de stilte een seconde of wat aan flarden, maar daarna kregen ze al snel het 'alleen op de wereld'-gevoel terug.

Ze liepen over een smalle weg die was gestoffeerd met een dunne asfaltlaag die brokkelig was geworden en aan de randen inhammen vertoonde als haar waar een slechte kapper zich op had uitgeleefd. De weg ging kaarsrecht door het glooiende landschap en voerde naar een gebied met sparren en loofbomen. In de schaduw van die bomen was het een stuk koeler en Jan en Bob voelden zich alsof ze op een vrije zondagmiddag een rustige boswandeling maakten.

Dat vredige gevoel nam af toen ze het stukje bos door waren en de top bereikten van een kleine heuvel. Ze konden kilometers over het landschap in het rond kijken en dat zag er uiterst verlaten uit.

Bob wreef over zijn nek. 'Nou kunnen we wel doorlopen, maar daar schieten we zo te zien geen spat mee op. En daarginds is bovendien geen spier schaduw.'

'En evenmin een huis. Nog niet eens een varkenskot. Ik denk dat we het natuurgebied niet verder moeten inlopen, want veel meer dan halfverwilderd weiland, happen zand en een stel brede sloten is er niet te verwachten.'

'Dat wilde ik maar zeggen. Doorlopen heeft weinig zin, lijkt me.'

'Geen ros,' zei Jan. Hij bukte zich om een steentje uit zijn schoen te halen en wees achter zich. 'Laten we hopen dat Arie meer geluk heeft. Ik begin bovendien langzaamaan

tabak te krijgen van dit gewandel. Natuur is mooi, maar natuur maakt dorstig. Ik wou dat ik een literfles melk bij me had.'

Bob kreunde. 'Praat me niet van drinken. Iets zegt me dat dit nog maar het begin is van echte dorst. Ik ben bang dat garages hier niet dik zijn gezaaid en dat het wel even duurt voor we de Saab weer aan de praat hebben.'

Ze draaiden zich om en begonnen aan de terugtocht. Ze waren tweehonderd meter van de plaats waar ze de auto hadden achtergelaten, toen ze Arie in een soort hobbellooppas aan zagen komen.

Hij zag eruit als een roodaangelopen nijlpaard dat op jacht is naar water. Jan wilde er een schimpscheut over maken, maar de scheut stierf op zijn lippen, toen hij Arie een paar keer met de armen zag maaien en hoorde roepen: 'De Saab... de Saab is weg.'

Auto's bij de vleet, maar waar zijn de motorblokken?

Tandenknarsend stonden Jan, Bob en Arie op de hete betonplaten in het volkomen verlaten gebied. Ze waren automatisch op de plaats gaan staan waar ze een uur tevoren de Saab hadden geparkeerd en oefenden zich in het ballen van vuisten en het trekken van boze gezichten.

Dat hielp minder dan niets en Arie ging na een minuut of vijf zitten. Bob en Jan bleven stoer staan en knarsten en balden door. 'Hoe kàn dat nou, Bobby? Ik vraag je, hoe kàn dat! Er is hier geen mens, nog niet eens een aangeschoten konijn. Ik heb geen auto gehoord, laat staan gezién. Heb jij iets gehoord?'

Ook Bob had niets gehoord en dat gaf hij volmondig toe. 'Ik heb een brommer gehoord,' zei Arie, terwijl hij probeerde rechtop te zitten met gestrekte benen. Zoiets is al een toer voor iemand die dagelijks gymoefeningen doet, maar vrijwel onmogelijk voor een jongmens dat ettelijke kilo's spek voor zijn buik heeft hangen. Arie trok daarom snel zijn knieën op en klemde zijn armen eromheen. 'Ik heb een brommer gehoord, tenminste dat dacht ik.'

'Waar? Wanneer?'

'Toen ik een eindje op de terugweg was.' Hij wees vaag met een arm. 'Ik ben die kant op gelopen. Na een halve kilometer is er links een soort halfverharde weg. Een eindje verderop kun je rechtsaf. Daar is een smalle weg waarop ineens weer een soortement asfalt ligt. Omdat ik geen kans zag me op te splitsen ben ik doorgelopen. Achter dat terrein is bos en daar begint deze weg te kronkelen. Na een dikke twintig minuten had ik nog steeds geen mens, geen kip en geen kraai gezien en toen had ik dik tabak van het gesjouw. Ik ben omgedraaid en na een kleine tien minuten hoorde ik een motorgeluid. Het leek me een niet al te zware brommer.' Hij hief een hand op. 'Léék, zeg ik, want bomen dempen het geluid dus ik kan me vergissen.'

'Maar gezien heb je niemand.'

‘Precies, Janneman. Ik ben helaas niet in staat in volle zomertijd dwars door een pluk bos te kijken, daar heb je tekenschertsfiguren met röntgenogen voor nodig.’

Jan balde voor de zoveelste keer zijn vuisten. ‘Maar hoe kan dat nou. Ik vraag jullie. Hebben jullie ooit een rustiger, saaier, troostelozer gebied gezien? Wat doén autodieven hier?’

Bob schoot in de lach. ‘Als ik autodief was, dan zocht ik liever een troosteloos gebied op dan een vol stadscentrum. Hier loopt niemand je in de weg.’

‘Maar we waren in de buurt. We zouden het geluid van die motor toch wel hebben herkend.’

Bob knikte. ‘Reken maar. Daar heb ik vandaag uren naar geluisterd, dat geluid vergeet ik nooit. Ik verzeker je dat de Saab niet op eigen kracht is weggereden.’

‘Maar hoe dan, man. Gesleept? Daar heb je een flinke wagen voor nodig, hoor, en die hadden we moeten horen. Zo ver waren we niet weg.’

Arie keek om zich heen. ‘Nou, hier is hij zeker niet meer. En van de weg getuimeld is hij evenmin. Er valt hier niet veel te tuimelen.’

Jan draaide een volle slag om zijn as. ‘Die kant kon hij niet op, want daar ben jij heengelopen. Die zijweg daar was voor Bob en mij en daar tegenover ligt een soort zandpad. De Saab moet teruggesleept zijn, de kant uit waar we vandaan kwamen.’

‘Tenzij iemand de auto over een van de zijwegen heeft meegenomen die ik heb gezien.’ Arie wreef nadenkend over zijn hoofd. ‘Kun je een Saab op een kar slepen?’

‘Wat voor kar?’

‘Zo’n wagen waar je een paard voor kunt zetten.’

‘Heb jij een paard gezien, dan?’

Arie stond zuchtend op. ‘Beste Jan. Beste, brave Jan, je bent een beetje van streek, maar ...’

Hij hield op toen Jan weer een pirouette maakte. ‘Van streek? Besef je wel dat we in Berlijn hadden kunnen zijn? Al meer dan een uur. Als we door hadden gereden, dan waren we allang bij het huis van Metzger geweest. We hadden nu over de Kurfürstendamm kunnen lopen, we hadden ...’

‘We hadden op een terras kunnen zitten met limonade en

een berg ijs,' gaf Bob toe. 'We hadden ook in het ziekenhuis kunnen liggen, omdat we tegen een laagvliegende Spitfire waren gereden. Als je wilt gaan nadenken over wat je had kunnen doen, dan word je een oude zeur. Had ik vroeger maar ..., dan had ik nou geen saaie baan gehad. Als we door waren gereden, dan hadden we gedaan wat iedereen zou doen. Maar wij doen andere dingen en dat maakt het leven spannend. Wij beleven wat. Wij staan midden in de wildernis te blakeren in de zon, dat is minder leuk dan op een terras zitten, maar je houdt je geest er wel een tikkeltje levendiger mee. En hou nou je klagerige waffel, want Arie wil vertellen over paarden.'

'Ik had Jan willen uitleggen dat ik het verschil tussen een paard en een dromedaris nog steeds redelijk scherp zie,' ging Arie op rustige toon verder. 'Toen ik terugliep zag ik een paard en wagen, ergens daarginds op een van de zijwegen waar ik het over had. De wagen was al bijna tussen de bomen, maar ik weet heel zeker dat het geen motorvoertuig was.'

'Je zag geen auto op die wagen staan?'

'Ik dacht dat ik een soort witgele opbouw zag, zoiets als een huif, en daar kan een Saab onder hebben gestaan, natuurlijk.'

Bob dacht na. 'De Saab is zo ongeveer 1 meter 60 breed en een dikke vier meter lang. Kan zo'n geval op een kar?'

'Dat ding zakt door z'n assen,' zei Jan meteen. 'Hoe zwaar denk je dat een Saab is?'

'Kilo of duizend,' zei Bob. 'Iets minder waarschijnlijk, hoewel er natuurlijk voedsel van Arie inzit en dat tikt aan.'

Arie dacht aan zijn voedselvoorraad en begon te kreunen.

'Honger,' zei hij.'

'Dorst,' zei Jan afwezig. 'Ik heb een droge huid. Hoe krijg je een Saab op een kar? Tillen gaat moeilijk.'

'Met een lier en een staalkabel?'

'Kan. Maar dan moet je wel goede loopplanken hebben waar je de auto overheen kunt trekken.'

'En hoelang duurt dat?'

'Een minuut of tien toch al gauw, denk ik.'

Bob keek op zijn horloge. 'We zijn ongeveer een uur weggeweest en in die tijd zou dus iemand met een paard en wagen uit

het niets te voorschijn gekomen moeten zijn. Hij moet de Saab hebben opgetakeld met een lier en waar haal je zo snel een lier vandaan. Hij moet bovendien binnen het uur zijn verdwenen.'

'Bijna verdwenen. Arie zag hem nog net.'

'En die brommer dan? Die kan ermee te maken hebben.'

'Kan ook,' gaf Bob toe. 'Maar ik vind het een sterk verhaal, hoor. Iets te sterk eigenlijk.'

Dat bestreed Jan. Als hij eenmaal een idee koesterde, dan liet hij het niet snel varen.

'Arie, die brommer. Hoorde je dat geluid aan de kant waar je ook paard en wagen zag?'

Arie aarzelde. 'Moeilijk hoor. Bos dempt en vervormt, dat heb ik al gezegd. Ik heb het gevoel dat het geluid juist de andere kant opging.'

'Andere kant. Het kwam dus niet naar deze weg toe.'

'Lijkt me niet. Ik zou zeggen dat iemand van ons afreed.'

'Gokken,' zei Jan grimmig. 'Het enige wat we kunnen doen, is gokken.' Hij stond een ogenblik doodstil, vouwde de handen achter zijn rug en bleef met de buik vooruit, staan als een standbeeld. 'Ik neem voor het gemak maar aan dat de heren niet van plan zijn het hoofd in de schoot te leggen.'

'Nog geen wenkbrauw leg ik in een schoot,' zei Bob.

'Zeker niet in de jouwe,' vulde Arie aan. 'We gaan die Saab zoeken, maak je maar niet ongerust. Als we ons al niet eens meer op een landweg kunnen vertonen zonder dat we door duistere plattelandsfiguren worden uitgekleeft, dan hoeven we ons aan serieuze avonturen niet meer te wagen.'

'Misschien waren het wel stadsfiguren, joh, en staat de Saab nu te pronken in Berlijn. Niet bij Metzger vrees ik, maar toch wel daar waar zij hem willen hebben.'

'Dat staat hij pas als wij het hebben goedgekeurd,' zei Arie waardig. 'Als ik het goed begrijp, Jan, dan wil jij die twee zijwegen aflopen?'

'Precies, dikke. Gewoon lopen en hopen dat we iets zien. Ergens wonen mensen en waar mensen zijn, daar zijn telefoons. We moeten zien dat we een voertuig krijgen. Zoals we hier staan, beginnen we niets, tegen niemand.'

Arie keek naar de zon die al begon te zakken. 'Over een uur

of wat wordt het schemerig en dan gaat het afkoelen ook. Het enige dat we aanhebben zijn onze broeken en shirts en dat kan vannacht niet zo blijven. Hoe splitsen we ons op?’

‘Bob met een van ons tweeën, zou ik zeggen. Wij spreken begrijpelijk Duits, maar die Yank komt niet verder dan Danke schön.’

‘Vergeet mijn Bitte niet,’ zei Bob, die al het geconfereer de keel begon uit te hangen. ‘Ik neem die verharde weg waar mogelijk een brommer over is gegaan.’

Arie keek Jan aan. ‘Spiertje trekken?’

‘Ga jij maar achter Bob aan. Ik ben benieuwd naar dat paard en die wagen. Het lijkt me toch sterk dat je in een paar minuten een complete Saab op een houten kar kunt krijgen. Zo’n geval wil ik weleens zien.’

‘Hoe treffen we elkaar?’

‘Briefjes,’ zei Jan. ‘Prik ze maar aan een tak op deze plaats, of graaf een gat en ga erin liggen wachten. Een tijd afspreken heeft geen zin in chaotische situaties zoals deze.’

Arie draaide zich om. ‘Gegroet,’ zei hij plechtig. ‘Ik ben weg en snel ook, want als Bob hier aan het dwalen gaat dan denken ze misschien dat er een Amerikaanse invasie op komst is.’

‘Welke ‘ze’?’ zei Jan afwezig. ‘De kikkers zeker, of die vijf vogels die daar in de weer zijn.’ Hij was met zijn gedachten bij de Saab. De auto moest zijn meegesleept. Maar hoe in de wereld verdonkeremaan je binnen een uur een complete luxe personenwagen zonder dat je in een volkomen verlaten gebied een spoor achterlaat?

Hij piekerde daar zo hard over, dat hij de warmte vergat. Als Jan Prins een probleem bij de kop pakte, deed hij het grondig en dan duurde het lang voor er tijd en ruimte was voor kleinigheden als honger, dorst en gevoelige voetzolen.

Bob en Arie zagen al snel dat de halfverharde zijweg vaak door automobilisten was gebruikt. In het eerste stuk hadden ze nauwelijks sporen gezien, domweg omdat daar het meeste puin was gestort, maar dat veranderde toen ze verder kwamen. Al na enkele tientallen meters was de weg niet meer

dan een breed zandpad waarover twee zwarte geulen liepen.

‘Wat zijn dat nou voor zwarte strepen, geulen volgeplempt met sintels uit kolenkachels?’

‘Zoiets, ja. Blijkbaar heeft iemand een keer, of misschien vaker, de sporen in deze zandweg volgestort met kolengruis.’

‘Zou hier een mijn of zoiets in de buurt zijn?’

‘Lijkt me onwaarschijnlijk. Ik denk eerder dat ze hier nog kolen stoken en dat iemand alle afval heeft opgespaard. Kost niets en je bent meteen van de rommel af.’

‘Het zal anders wel een smeerboel zijn als het heeft geregend.’

‘Zolang je maar niet uitstapt, valt het wel mee. Je banden zijn toch al zwart.’

Bob gaf een snork. ‘Het zou iets zijn voor Jan. Hij zou de auto wassen elke keer als hij over deze weg was gereden.’

‘Banden wassen, zul je bedoelen. Ik wou dat we ergens een teken van leven zagen.’

Ze liepen nu door een stuk bos en kregen steeds meer het gevoel dat ze op safari waren in een oerwoud waaruit de hoogste bomen waren verdwenen. Het was hier droger bovendien, maar geen draad gezelliger.

‘Deze stukken bos zijn nergens dik, lijkt me. Je moet niet gek opkijken als we over een paar minuten aan de rand van een heideveld staan.’

De weg werd nog wat smaller, maar de stroken zwart afval bleven als donkere lijnen door het zonovergoten landschap lopen. Het was, zoals Bob opmerkte, net of een stout kind met houtskool twee strepen had getrokken over een mooi schilderij waarin veel blauw en groen was verwerkt.

Ze liepen langzaam door en stegen soms enkele meters om daarna evenveel te dalen. De weg werd bochtiger en plukken bos werden afgewisseld met stukken wild gras en gebieden die in de herfst moerasachtig moesten zijn, maar die nu waren drooggevallen.

Even voorbij een veld jonge aanplant bleven ze staan.

‘Wat is dat nou? Een gat?’

‘Een heel groot gat dan toch. Een zandafgraving, of zoiets.’

‘Wel een speciaal soort zand dan toch. Bij de meeste afgravingen lopen de wanden schuin omdat ze anders instorten,

maar hier zijn de kanten bijna loodrecht.'

Ze keken van een afstand van een meter of tien naar een vrijwel vierkant gat dat een doorsnee had van minstens tweehonderd meter. Toen ze verder liepen, zagen ze dat het zeker twintig meter diep was. De bodem van het gat was vrijwel vlak en een groot deel ervan was allerminst zanderig.

'Ik weet wel zeker dat die dingen hier niet groeien,' zei Bob vol ontzag.

Arie floot tussen zijn tanden. 'Zou daar een Saab tussen staan?'

'Ik hoop het niet. Ik geloof niet dat een van die dingen heel is.'

Zij aan zij starden ze naar de bovenkant van een gigantische berg autowrakken. Ze vulden meer dan de helft van het bodemoppervlak en lagen op sommige plaatsen in metershoge bulten.

Arie pakte Bobs arm en wees naar links.

'Zie je wat ze gedaan hebben. Ze hebben niet de moeite genomen die auto's naar beneden te brengen, maar hebben ze gewoon over de rand gekieperd. Kijk maar. Daar tegen de kant liggen veertien, vijftien wrakken op elkaar.'

'Slim. Het scheelt een hoop gedoe.'

'Dat wel ja, als je maar wel even waarschuwt voor je begint te storten. Als zo'n hoop begint te schuiven dan is er geen houden meer aan.'

'En wat dan nog. Denk je dat er beneden een gezin woont, gezellig met z'n allen in een kuil, pa, ma en acht bloedjes van kinderen?'

'Er staat wel een gebouwtje, daar aan de overkant.'

'Klein ding, daar woont niemand in, dat verzeker ik je.'

'Ben ik het mee eens, maar het is waarschijnlijk groter dan het van hier af lijkt. We kijken er schuin bovenop en dat vertekent enorm. Zo te zien kun je er komen via die afrit.'

Bob wees schuin voor zich en Arie zag dat aan de kant van de kuil die grensde aan het verharde zandpad een soort schuine baan was gemaakt die een paar meter breed was. Met een auto zou je eraf kunnen rijden, en misschien zelfs erop. Maar het was waarschijnlijker dat een tractor werd gebruikt als er iets naar boven moest worden gebracht, als er

ooit iets naar boven werd vervoerd, want de kuil zag eruit alsof zes gemeentes er hun ijzeren rotzooi in dumpten.

‘Wat doen we, naar beneden?’

‘Allicht. We zoeken een auto en daar zijn auto’s bij de vleet. Zoveel zie je er dit jaar niet meer bij elkaar. Dat gebouwtje interesseert me. Misschien is er iemand, misschien is er drinken. Koude thee, lauw water, alles is goed.’

‘Misschien is er iemand die in zijn vrije tijd auto’s jat,’ zei Bob droog.

Arie keek geschrokken. ‘Oei. Dus ...’

‘Dus moeten we wel even uitkijken met afdalen. Daar beneden zitten we als ratten in de val.’

‘Hmm. Je hebt gelijk, maar ik geloof nooit dat er iemand is. Je hoort niets, je ziet niets.’

‘Misschien ligt er iemand te slapen, weet jij veel. Het is er goed weer voor. Blijf jij nou maar hier en hou je rooie kop een eindje bij de rand vandaan. Ik loop naar beneden en verdwijn tussen de auto’s. Wacht een minuut of tien en kom me dan achterna.’

Bob liep een eindje terug en wandelde toen, zacht fluitend, kaarsrecht naar de hellingbaan. Het ging flink naar beneden en hij voelde de spieren van zijn kuit, terwijl hij voortdurend afremde. Ook hier lagen stroken zwart gruis dat knisperde onder zijn schoenen.

Hij had verwacht dat het onder in de enorme afgraving een stuk warmer zou zijn dan boven, maar dat bleek niet het geval. Het was er zelfs iets koeler, mogelijk omdat de zon nooit loodrecht de kuil inscheen waardoor er altijd delen in de schaduw bleven.

Langs een van die beschaduwde randen liep hij rustig naar het gebouwtje. Hij zag er zorgeloos uit, maar zijn zenuwen waren gespannen en hij was klaar om er als een haas vandoor te gaan.

Op een paar meter afstand bleef hij staan. Hij keek naar de geteerde, kromgetrokken planken, het smerige raam waarvan een gat met grauw plastic was afgedekt en het golfplaten dak en hij was er op slag van overtuigd dat er niemand binnen was. Gammel ding, dacht hij. En wie in naam van alles wat leep is,

heeft dat ding op vier olievaten gezet?

Hij bukte zich, keek onder het gebouwtje door en zag dat er minder ruimte was dan hij had verwacht. De vaten waren of ingegraven of verzakt en ze lieten tussen bodem en onderkant een ruimte vrij van niet veel meer dan dertig centimeter. Hij bleef gebukt staan kijken naar de verroeste conservenblikjes, uitgedroogde schillen en moppen poetsdoek die onder het gebouwtje waren gewaaid of gegooid tot hij begreep waarom de vloer niet op de bodem was geplaatst.

Regen, natuurlijk. In de herfst, als het soms dagen regende, verzamelde zich in de kuil een macht water en daarvoor was geen afvoer. Het zakte natuurlijk wel weg in de bodem, maar dat kon een hele tijd duren en het was blijkbaar niet de bedoeling dat een deel van deze bouwval geruime tijd onder water bleef staan. Hij keek naar de gammele deur en zag dat je om binnen te kunnen komen bijna een halve meter hoogteverschil moest overbruggen. Ieder weldenkend mens zou gezorgd hebben voor een opstapje, al was het er maar een van een paar stenen of een stel balkjes. Hier was daarvan afgezien waardoor het noodzakelijk werd om een zeer grote stap te nemen, of naar binnen te springen.

Bob keerde het gebouwtje de rug toe, keek rond en riep voor de goede orde iets dat leek op 'hallo', maar hij legde niet het echte vuur in die kreet. Hij was ervan overtuigd dat de kuil geheel verlaten was en daarom gaf hij een kort fluitsignaal. Even later zag hij Arie het pad afglijden. Iemand met de omvang van Arie had iets meer last van de zwaartekracht dan Bob of Jan. Niet dat de aarde harder aan Arie trok, maar hij had aanzienlijk meer gewicht waaraan getrokken kon worden. Zijn beginsnelheid was aan de hoge kant en hij zag te laat in dat het tijd werd de hakken in de grond te drukken. Door zijn snelheid schoot zijn bovenlichaam door en met wapperende armen legde hij het laatste stuk met grote sprongen af.

Hijgend en met een vuurrood hoofd kwam hij enkele meters voorbij Bob tot stilstand.

'Flying Arie,' zei Bob. 'Ben ik even blij dat je dit gebouwtje

miste. Je had het finaal verpletterd, vrees ik. Het staat zo al op instorten.'

'Is ... is hier nie... niemand?'

'Geen mens en geen muis.'

'Ook geen Saab?'

Bob keek naar de stapels auto's. 'Laten we dat maar eens gaan bekijken.'

Ze zagen al gauw dat de wrakken die het dichtst bij het toegangspad waren opgestapeld in min of meer ordentelijke rijen waren gelegd. Ertussen waren paden, maar die werden al na een meter of twintig smaller en eindigden bij veel hogere stapels waar de wrakken niet meer met zorg op elkaar waren geplaatst, maar blijkbaar van een flinke hoogte naar beneden waren gekwakt. Dat kon niet gebeurd zijn vanaf de zijkant, daarvoor was de afstand te groot.

'Een kraan,' stelde Arie vast. 'Vroeger moet hier een kraanwagen hebben gestaan, anders hadden ze nooit zoveel lagen auto's op elkaar gekregen.'

Bob hield zich bezig met een geheel ander vraagstuk. Hij wist veel van Amerikaanse auto's en hij had in de loop der jaren ook heel wat opgestoken van Japanse en Europese merken, maar hij keek met verbazing naar de kleine metalen dozen die hier schots en scheef door elkaar lagen.

'Wat zijn dit voor wagens?'

'Trabanten, man. In het oude Oost-Duitsland zijn er miljoenen van gemaakt. Het waren een soort veredelde koekblikken. Ze hadden tweetaktmotoren, geloof ik, van die dingen die rammelden of alle bouten los zaten. Ze reden al op slaolie. Een scheut jenever hielp ook als je zonder benzine zat, al denk ik niet dat ze in Oost-Europa een overschot aan jenever hadden. Hooguit aan eigengestookte appelbrandewijn of zoiets. Daar linksachter, daar heb je een Skoda. Een eindje terug zag ik andere wagens uit het Oostblok liggen. Een Wartburg en een Zastava of zoiets, helemaal zeker ben ik niet van de namen. Ik ben niet zo'n autogek als jij.'

'Hoelang liggen die fantasiewagens hier al?'

'Aan de roest te zien al jaren. Langer misschien. Ik denk dat ze deze enorme kuil gewoon als stortplaats hebben gebruikt,

blijkbaar was oud ijzer niet veel waard.'

Bob keek naar de hogere stapels die tegen de rand van de afgraving lagen.

'Maar daarginds zijn toch echt heel andere merken. Ik kan vanhier een Mercedes zien. En daarnaast ligt een Buick en daar is niets Russisch aan. Dat is een echte Amerikaan, daar vergis ik me heus niet in. Wat doet dat ding hier?'

'Kunnen we er niet dichterbij komen?'

'Dan moeten we terug, joh. Ik pieker er niet over om tegen die bergen verwrongen ijzer op te klimmen. Voor je het weet liggen je handen open. En als de zaak gaat schuiven, dan vinden ze ons over een jaar of achttien pas, zo tegen de tijd dat het blikwerk geheel is weggeroest.'

Zwijgend liepen ze terug, af en toe schichtig naar het toegangspad kijkend. Maar niemand leek belangstelling te hebben voor het schroot dat in de loop der jaren in de kuil was gestort en dat was niet zo onlogisch, want de kans dat iemand een paar wrakken tegen het steile pad naar boven zou gaan slepen kon gevoeglijk als verwaarloosbaar worden beschouwd.

Met een boog liepen ze naar de achterkant van de kuil. Van het pad af waren ze hier onzichtbaar. Alleen iemand die aan de rand van de afgraving stond, zou hen kunnen zien.

'Juist,' zei Bob. 'Precies wat ik dacht. Dit zijn beslist geen Trabanten. Dit zijn BMW's, en Audi's, dure Peugeots, een Chrysler zelfs.'

'Gek,' zei Arie.

'Hoezo, gek. Ik dacht dat ze in dit land tegenwoordig ook dure auto's mochten hebben.'

'Een jaar of wat al, ja. Maar toch niet lang genoeg om gigantische stapels wrakken te kunnen produceren. Ik neem tenminste niet aan dat ze in dit gebied een auto van tegen de honderdduizend gulden na drie maanden gebruik een kuil van twintig meter diepte inkwakken. Moet je kijken, man. Die dingen zijn verwrongen, maar je kunt aan de kleur van de lak nog zien dat ze allerminst oud en afgedankt zijn.'

Bob zag het ook. Tussen auto's die er duidelijk uitzagen alsof ze met een val in de kuil uit een lang lijden waren verlost,

lagen er heel wat, vele tientallen zelfs, waar de lak nog van glom. Van een aantal hadden enkele ruiten de val overleefd en op die ruiten waren zelfs geen krassen te zien.

‘Daar moet ik meer van weten,’ zei Bob. ‘Dan maar enig risico. Blijf jij hier dikke. Dat lijf van jou is te zwaar voor deze stapels. Hou jij de randen van de kuil maar in de gaten.’

Behendig als een aap sprong hij op de motorkap van een grijze Rover en daarna op de achterkant van een Mercedes Sport die met de neus naar beneden was gedoken en klem was komen te zitten tussen de Rover en een Volvo. Hij verdween uit het zicht en het enige wat Arie hoorde was het geschraap van schoenen tegen metaal en het gekraak van ijzer als een wrak iets steviger tussen andere werd gedrukt of als Bob ergens kracht op zette.

Een kwartier later was Bob terug. Hij had een enigszins glazige blik in zijn ogen en Arie vroeg zich een ogenblik af of hij bevangen was door diep medelijden met al die mooie, veel te dure auto’s die op jonge leeftijd op zo wrede wijze aan hun einde waren gekomen.

‘Even kijken,’ zei Bob en hij liep op een holletje naar de stapels Trabanten. Lang duurde het niet. Toen hij terugkwam, had zijn gezicht grimmige trekken.

‘Er is hier iets heel vreemds,’ zei hij kortaf. ‘Iets heel, vreselijk, bijzonder vreemds.’ Hij wees over zijn schouder. ‘Die Trabanten daar hebben allemaal een motor, of althans een gedeelte daarvan. Er zijn natuurlijk hier en daar onderdelen verdwenen, maar je kunt zien dat ze hiernaar toe gebracht zijn toen ze aan het einde van hun krachten waren.’

Arie haalde zijn neus op. ‘Vind je dat vreemd soms.’

‘Nee, dat niet,’ zei Bob langzaam. ‘Dat vind ik beslist niet vreemd, maar wat wel duivelskaters gek is, dat is het volkomen ontbreken van elk motoronderdeel in de dure wagens.’ Arie keek hem aan of hij een slag had gekregen met een stomp voorwerp. ‘Maak het nou.’

Bob greep hem bij een schouder. ‘Echt, dikke, geloof me. Toen ik nattigheid begon te voelen heb ik met een stuk ijzer van minstens een dozijn wrakken de motorkap opengewrikt. In niet een van die dure gevallen zit een motor. Het gehele

blok, dus met dynamo en carburateur, plus de versnellingsbak, is uit de wagens gehaald voor ze over de rand zijn gemikt. Is dat vreemd of is dat heel vreemd.'

'Dat is buitengemeen bar vreemd,' gaf Arie toe. 'En dat betekent dus ...'

'... dat we hier niet te maken hebben met een gewoon autokerkhof. Dat is het waarschijnlijk wel geweest, maar nu is het een dumpplaats voor wrakken waarmee geknoeid is. Veel van die wagens zijn inderdaad betrekkelijk nieuw, dat kon ik zien. Ik durf te wedden dat de meeste gestolen zijn.'

'Gestolen en meegenomen naar een garage of zo, bedoel je.'

'Precies, man. En daar zijn de motorblokken eruit gehaald, waarna de rest naar beneden is gemikt. Ze liggen helemaal aan de achterkant en geen zinnig mens is zo gek daar voor zijn lol te gaan kijken.'

'Wat bewijst dat jij een onzinnig mens bent, maar dat wist ik al jaren. Zegt dat iets over onze Saab?'

'Geen ros,' zei Bob vol overtuiging. 'Die Saab ligt hier niet, kan gewoon nog niet. Het kost echt wel enige tijd om een motor uit een auto te halen. Maar de Saab komt hier wel terecht op den duur, de restanten in elk geval. We zijn door domme pech gestopt vlak bij een plaats waar de overblijfselen worden gedumpt. Al zijn leven is de garage waar de auto's worden gedemonteerd hier ergens in de buurt. Die zal echt geen tientallen kilometers ver weg zijn. Het zit er dik in dat vanavond of morgen een Duitse monteur zich op onze auto gaat uitleven.'

Arie drukte zich met zijn rug tegen een wrak. 'Het betekent wel dat we vanaf nu heel voorzichtig moeten zijn. We hebben iets ontdekt dat we niet mochten ontdekken. Als er nu iemand deze kuil inkomt, dan kon het weleens een linke boel worden.'

Bob schrok op. 'Grote griesgrutten. En we hebben geen wapen of niks. Hooguit een stuk afgerukte bumper. Wat doen we nou, dikke? Naar boven en bij de rand blijven wachten tot we iemand naar beneden zien gaan? We kunnen hem niet eens volgen zonder vervoermiddel.'

Terwijl ze daarover stonden na te denken, werd het probleem van blijven of vertrekken radicaal voor hen opgelost.

Zien deden ze niets, maar van de ene op de andere seconde hoorden ze het onmiskenbare geluid van een brommer. ‘Komt die hierheen?’

‘Reken maar. Hij is niet ver weg ook.’

Bob keek zenuwachtig om zich heen. ‘Tussen die wrakken is ruimte om ons te verbergen.’

Arie aarzelde. Zoals altijd woog hij met de snelheid van het licht een aantal mogelijkheden tegen elkaar af. Tussen de stapels autowrakken was inderdaad ruimte genoeg om je dagenlang schuil te houden, maar ...

‘We doen het anders,’ zei hij. ‘Bobbie, kom mee.’ Hij nam een spurt naar het gebouwtje en liep naar de achterkant. ‘Hoor jij die brommer nog?’

Bob keek om de hoek. ‘Is nu bovenaan het pad naar beneden. Het is een klein geval, maar er zit iemand op die erg groot is.’

‘Kom mee, dan.’

‘Wat wil je nou eigenlijk, dikke. Hierachter blijven staan? Dat is link hoor.’

‘Niet staan. Liggen. We gaan gewoon onder dit gebouw liggen. Ruimte genoeg. Misschien horen we nog wat.’

Bob schoot in de lach. ‘Ik hoop niet dat je klem komt te zitten met die kogelbuik van je. Zoveel ruimte is er nu ook. weer niet.’

Het lukte net. Arie schoof met een voet een paar blikken opzij die voor de helft waren gevuld met bouten en moeren en liet zich zakken. Met zijn benen vooruit werkte hij zich onder het gebouwtje. Een ogenblik was hij bang dat zijn buik niet onder de zijbalk van de vloer door kon, maar na enig duwwerk schoot hij er onderdoor met het geluid dat leek op het ploppen van een kurk die uit de hals van een fles wordt getrokken. Bob gleed naast hem en samen luisterden ze naar het geluid van de brommer.

‘Dat ding moet wel zwoegen.’

‘Allicht. Het moet door zand ploeteren en er zit een bar grote vent op.’

‘Kun je iets zien?’

Bob kronkelde zich door het zand tot hij met een oog het

stuk terrein tussen afrit en gebouwtje kon overzien.

‘Hij is vlakbij. Ik zei grote vent, maar ik bedoel kolossale vent. Die brommer valt erbij in het niet.’

‘Loop maar niet in de gaten, jij.’

Bob schoof terug. ‘Hij is nu onderaan het pad. Hou nou je mond, want als hij de motor van zijn brommer afzet dan hoort hij ons gegarandeerd.’

Precies midden onder het gebouwtje bleven ze roerloos liggen. Ze hoorden de brommer naderbij komen en vlakbij het bouwsel stoppen. De motor werd afgezet en een man hoestte lang en zwaar. Voetstappen klonken en de gammele deur werd opengeduwde; blijkbaar had hij niet op slot gezeten. De man sprong niet naar binnen, maar uit de geluiden maakten de jongens op dat hij op de halve meter hoge rand ging zitten en daarna eenvoudigweg zijn benen naar binnen zwaaide. Bob zag dat een paar vloerplanken doorbogen toen de man naar het midden van het gebouwtje liep en hij vroeg zich af wat er zou gebeuren als hij op de plank zou stappen waar Aries buik onder lag. Veel speling had die buik niet en een deel van de planken was blijkbaar even gammel als de deur. Ze kraakten in elk geval hartverscheurend en elke beweging van de man was te volgen.

Ze hoorden de poten van een stoel over de planken schrapen. Een bons. Het geluid van een la of een kastdeur die wordt opengetrokken. Daarna het getinkel van glas.

Arie kreunde. Hij wrikte zich voorzichtig naar Bob toe en legde zijn handen rond diens oren.

‘Hoor jij wat ik hoor? Die vent heeft drinken.’

Bob keek kwaad naar de planken vlak boven zijn hoofd. Hij verging langzamerhand van de dorst en het idee die iemand enkele decimeters boven hem op zijn gemak vloeistof aan het nuttigen was, verergerde het droge gevoel in zijn keel in hoge mate.

Arie maakte een gebaar in de richting van de vloer. ‘Moeten we niet iets doen?’

‘Niets, joh, wat kunnen we doen.’

‘We kunnen hem overvallen.’

‘Waarom? Misschien is hij een eerzaam burger, weet je veel.’

Bovendien, jij hebt hem niet gezien en ik wel. Voor die vent heb je een buitenmodel tank nodig of minstens een bazooka. En klets niet zoveel, die vloer is hinderlijk dun. Straks hoort hij ons.'

Maar over dat probleem behoeften ze zich niet lang druk te maken, merkten ze al snel.

Ze hoorden hoe iemand gulzig dronk en daarna met een klap een fles of een glas op tafel zette. Weer klonk het geluid van een la of een kast. De scherpe klikken van een paar knoppen die werden omgezet.

Bob gaf bijna een kreet. 'Dat is Chuck Berry, man. Hoor maar, Maybelline, een van zijn hits.'

Arie lag vol verbazing naar de muziek te luisteren. Het galmde door het houten vertrek en het was onder de vloer te horen alsof de heer Berry een concert stond te geven tussen de autowrakken.

'Er is hier toch geen stroom?'

'Tuurlijk niet. Geen aggregaat, niks.'

'Een walkman dan? Of een platenspeler?'

Bob dacht daarover na, terwijl hij met zijn handen bewoog op het ritme van de muziek. Maybelline ging over in 'Thirty days' en daarna volgde 'Brown eyed handsome man'.

'Ik denk dat die vent een cd-speler heeft, het geluid klinkt zo gaaf. Jij hebt die dingen ook op batterijen.'

Arie keek naar een wolkje stof dat uit een kier tussen de planken neerdaalde en hoopte dat hij er niet van zou moeten niezen.

'Cd's in het oude Oost-Duitsland,' zei hij. 'Ik moet zeggen dat ze de schade snel hebben ingehaald. Maar met de muziek lopen ze nog wel een paar jaar achter, zo'n stuk of twintig.'

Bob gaf hem een por. 'Wees blij, man. Had je liever Guns n' Roses gehoord of Metallic?'

Arie gaf een kreun. 'Dat niet, nee. Geef mij dit maar. Als ik toch klem moet liggen onder oude planken, dan liever met Chuck Berry. Ho, daar hebben we Roll over Beethoven. Rol je eens een beetje over, Bobbie, ik wil wat ruimte voor mijn benen. Ik vrees dat we hier nog wel even liggen.'

Jan Prins voert een merkwaardig gesprek

Jan Prins had niet het gevoel dat hij bezig was aan de dag van zijn leven. Hij liep met een bezwaard gemoed over de brokkelige asfaltweg en had geen oog voor het landschap, noch voor de vogels die nu aan het koppeltjeduiken waren en ook niet voor de zon die stond te stralen of ze er juist vandaag extra zin in had.

Als Jan financiële zorgen had, dan was er weinig dat hem kon opbeuren. Al lopende rekende hij uit wat het verlies van de Saab hen zou kosten. Het was een aanzienlijk bedrag, vermoedde hij, want een twintig jaar oude Saab 96L die nog geen spoor van slijtage vertoonde moest enkele tienduizenden guldens waard zijn en hij nam niet aan dat de heer Metzger het verlies van zijn wagen met een olijk lachje af zou doen.

En al deed hij dat wel, dan nog had Jan iets te verrekenen. Hij deed zelf de diefstal zeker niet met een grinnik af. Iemand die iets van hem stal, trof hem niet alleen in zijn portemonnee, hij trof hem in zijn ziel. Wat Jan vooral dwars zat, was dat de Saab op zo'n klunzige manier was verdwenen; niet in volle actie, na ruzie of zo, maar gewoon, zomaar, op een domme doordeweekse dag in een gebied dat er zo vredig uitzag, dat spuwen in de berm er als een misdrijf beschouwd moest worden.

Jan was op zijn best als hij een financieel probleem bij de kop had, of als hij een duidelijk doel had. Dat doel ontbrak volkomen. Hij kreeg steeds meer het idee dat hij door een landschap liep waarin mensen verboden waren en waarin zelfs konijnen, veldmuizen en kevers maar mondjesmaat werden toegelaten. Jan was kwaad, maar daar heb je weinig aan als er in geen velden of wegen iemand is om je op af te reageren en juist dat maakte hem steeds kwader.

Met een grimmig gezicht liep hij over de smalle weg, terwijl hij probeerde zijn dorst te negeren. Hij liep met zijn hoofd naar beneden en keek om de honderd passen snel om zich heen. Immens grote stukken weiland werden hier afgewis-

seld met struiken en laag geboomte en daar viel weinig aan af te zien. Pas nadat de weg een tamelijk scherpe bocht naar links had gemaakt, kwamen er hogere bomen: dennen, eiken en een stel berken. Jan lette hier beter op, want hij hield er rekening mee dat tussen de bomen een gebouw zou kunnen staan. Op een boerderij of een stel huizen rekende hij niet, maar hij had nog steeds een stille hoop op een schuur of desnoods een hut.

Na bijna een kilometer stond hij midden in een flinke lap bos. Het was hier heuvelachtig en op verschillende plaatsen waren zandpaden.

Jan bleef bij elk pad staan en probeerde sporen van autobanden te ontdekken. Een keer liep hij een pad een paar honderd meter af, maar hij keerde om toen hij merkte dat de sporen op mysterieuze wijze zomaar leken te verdwijnen alsof ze vanaf een bepaald punt door de wind waren weggevaagd.

Na nog een halve kilometer slaakte hij een zucht van verlichting. 'Zowaar. In dit land woont toch iemand.'

Op enkele tientallen meters van de weg zag hij een huisje. Het had een stenen onderlaag van ruim een meter hoogte met daarboven planken wanden. De planken waren dakpansgewijs over elkaar gelegd op de manier waarop veel boerenschuren worden gemaakt, maar het ging hier toch echt om een woonhuis. Jan liep naar de gevel en keek door de enige ruit. Het huisje was laag. Hij kon bij de dakrand zonder zelfs maar op zijn tenen te hoeven staan en dat bevreedde hem zeer.

'Zou dit een onderkomen zijn voor Duitse kabouters?' vroeg hij zich halfluid af. 'Kom ik hier straks Sneeuwwitje tegen met een span dwergen?'

Hij liep om het huisje heen en zag dat de muren steeds hoger werden. Dat wil zeggen, de dakrand liep precies horizontaal, maar de grond was schuin weggestoken waardoor het kaboutereffect verdween. Hij zag ook dat het huisje met de voorkant van de weg af stond. De voorgevel was naar het bos toe gericht en had tamelijk normale afmetingen. Echt groot was het niet en het huis was beslist tientallen jaren oud, maar het leek in elk geval of het voor mensen was gemaakt.

De vraag was: waren er ook mensen aanwezig.

Jan liep rond. Hij klopte op deuren en ramen en floot op zijn vingers, maar er kwam geen reactie.

Met gebalde vuisten keek hij naar de vervelozе deur. ‘Weer pech. Natuurlijk zijn er bewoners en natuurlijk zijn die net toevallig even op bezoek bij familie elders. Je hebt van die dagen, niets lukt, niets lijkt ergens op. Ik ben benieuwd wat ik nu ga doen. Zou er bij dit huis geen schuur zijn of doen ze daar in dit gebied niet aan.’

Bij bijna elk huis in elk land ter wereld staat een schuurtje, een garage of een hok waarin je kippen of een stel fietsen kunt onderbrengen, maar hier was absoluut niets, nog geen mand voor aanmaakhout.

Jan liep twee keer om het huisje heen en zag toen pas het pad dat het bos inliep.

‘En daar staat natuurlijk ergens een schuur, gebouwd tegen een van deze heuveltjes of zoiets. Misschien is daar iemand.’

Het pad bestond hoofdzakelijk uit mul zand en slingerde zich langs miniheuvels begroeid met hakhout en een enkele den. Hijgend baggerde Jan zich erdoor en toen hij op een open plek kwam zag hij twee dingen: a. de asfaltweg en b. een bouwsel dat heel goed een schuur zou kunnen zijn.

Met een nijdig gezicht ging hij zitten. Hij schudde zand uit een schoen en keek naar de weg.

Ik had dus evengoed over dat asfalt kunnen lopen, dacht hij, maar weet dat allemaal maar eens. Ik ben benieuwd of er iemand bij de schuur is.

Dit bouwsel bestond uit geteerde planken. Ze waren kromgetrokken, maar dan toch wel zo dat ze niet waren gaan kieren. Waar Jan ook keek, nergens was een gat groot genoeg om door naar binnen te kijken. Zelfs het kleine raam, dat meer op een gat met een stuk beroet glas leek, bracht hem niet verder. De deur hing scheef aan de scharnieren, maar er zat een groot, blinkend hangslot op en Jan was net niet nijdig genoeg om dat met een stuk boomtak te lijf te gaan.

Hij stond terneergeslagen naar het geval te kijken toen hij achter zich een geluid hoorde. Hij schrok er niet eens van. Het was zacht en schraperig en het leek meer op dat van een

dier dan van een mens.

Rustig draaide Jan zich om en het duurde twee seconden voor hij de vrouw zag. Dat tijdsverloop ontstond niet omdat de vrouw zich verdekt had opgesteld, maar omdat Jan gewoon te hoog keek. Hij zocht iemand van zijn eigen lengte, maar merkte dat hij met zijn blik decimeters omlaag moest.

Op een paar meter afstand stond een kleine vrouw. Ze deed Jan opnieuw aan een sprookje denken. Dit keer niet Sneeuwwitje, maar aan Hans en Grietje. Voor hem stond de heks. Ze had geen puntmuts, maar het scheelde niet veel. Om haar hoofd had ze een doek geknoopt die in een punt uitliep en die een deel van haar wangen en voorhoofd bedekte. Jan kon nog net de spitse neus zien en hij durfde te zweren dat ze op de linkerwang een wrat had waar haren uit groeiden. Of ze mager of dik was, kon hij niet beoordelen, want ze droeg zeker zes lagen kleren en misschien wel meer.

Jan keek haar aan en de vrouw keek terug. Zo stonden ze een poosje en Jan begon net het lachwekkende van de situatie in te zien, toen de vrouw haar mond opende. Ze hapte een paar keer alsof ze zuurstof verzamelde voor een zin en zei: 'Komm.'

Daar bleef het bij. Ze hapte nog een keer, waarbij ze grote geelbruine tanden liet zien en klapte toen haar kaken op elkaar.

Aan het geluid te horen heeft ze al haar tanden nog, dacht Jan. Wat doe ik nu. Iets beleefds zeggen?

De vrouw stond daar duidelijk niet op te wachten. Ze draaide zich om en liep met kleine pasjes in de richting van het huis. Ze keek niet om, maar trippelde in een keer door naar de voordeur.

Die deur bleek niet op slot, merkte Jan op. Ze zijn hier blijkbaar goed van vertrouwen, maar misschien jatten ze hier uitsluitend auto's en geen complete huizen.

Achter de kleine vrouw liep hij het huis in.

Het was binnen kleiner dan het van buiten had geleken en de gehele ruimte bestond uit een kamer, die tevens keuken en slaapkamer was. Links tegen de wand stonden een koperen pomp en een klein, granieten aanrecht en tegen de ach-

terkant, de kant van de asfaltweg, was een groot, houten ledikant waarop meer dan een halve meter dekens lag.

Jan keek van de vrouw naar het bed, van haar kleren naar de dekens.

Kouwelijk type, dacht hij. Zal ik gaan zitten?

De vrouw was naast het aanrecht gaan staan en keek zwijgend toe hoe Jan voorzichtig op een van de rieten stoelen ging zitten die waren opgesteld rond een rechthoekige eiken tafel. Vanaf die stoel had hij uitzicht op het dressoir en dat was zonder twijfel het pronkstuk van de woning. Het glom, het was groot, en het stond berstensvol porseleinen beeldjes, vergeelde prentbriefkaarten met krullende randen en foto's van een manspersoon in leeftijden variërend van drie maanden - bloot op een soort schapevacht - tot in de veertig - groot als een stier en met een schapevacht om zijn schouders.

Dat is de zoon, dacht Jan, Laat ik maar even heel aardig zijn, want die vent ziet eruit of hij dat schaap persoonlijk met twee vingers heeft gekeeld.

Hij probeerde vriendelijk te kijken en vroeg in zijn beste Duits. 'Mag ik iets drinken. Ik heb dorst.'

'Wass?' vroeg de vrouw.

'Dorst,' zei Jan. 'Dorst, honger.' Hij wreef over zijn maag en trok een smartelijk gezicht.

De vrouw knikte kort, greep achter zich naar een pan en goot water in een glas dat eruit zag of het sinds de oorlog niet meer was schoongemaakt. Jan huiverde. Bob zou het niet drinken, dacht hij, voor geen goud. Hij keek naar de vrouw en naar de foto's en begon het water met kleine slokjes naar binnen te werken. De rillingen liepen over zijn rug en hij had visioenen van miljoenen bacteriën die juichend naar zijn maag gleden om daar opgewekt aan het vermenigvuldigen te gaan, maar hij had werkelijk barre dorst en hij durfde de vrouw niet te beledigen.

Hij dronk het glas leeg, kreeg nog een glas en kreeg vervolgens een stuk hard, bruin brood.

Hij dronk en at met mannenmoed en begon vervolgens aan het meest krankzinnige gesprek dat hij ooit had gevoerd. Op elke vraag antwoordde de vrouw eerst met 'wat', waarna

Jan de vraag luider herhaalde. Daarna volgde enig zwijgen en dat werd afgerond met een antwoord dat uit een woord bestond.

‘Hebt u telefoon?’

‘Wass?’

‘HEBT U TELEFOON?’

‘Nein.’

‘Is hier een dorp in de buurt of een stad?’

‘Wass?’

‘EEN DORP?’

‘Joa.’

‘Waar is dat dorp. DORP. WAAR?’

‘Doar.’

‘Waar is doar?’

‘Wass?’

‘WAAR IS DAT DORP?’

‘Doar.’

Na een kwartier had Jan behoefte aan nieuw water. Veel water. Hectoliters water. Een beetje om te drinken en tientallen liters om zijn verhitte hoofd in te stoppen.

Maar hij was wel iets wijzer geworden. Een paar kilometer verderop was een dorp en in dat dorp was telefoon. Misschien was er ook een garage, maar dat werd hem niet duidelijk. Wel duidelijk was dat hij nodig het huisje diende te verlaten om te voorkomen dat hij zou gaan gillen. Dat kwam niet alleen door de antwoorden van de vrouw, maar vooral door haar manier van doen. Gedurende het hele gesprek had ze alleen maar spieren van haar mond bewogen en daar dan nog maar een paar van. Voor elk antwoord hapte ze lucht en erna klapte ze haar tanden op elkaar alsof ze het woord dat ze had uitgesproken losbeet van de woorden die alvast in haar keel wachtten om langs haar gebit te mogen.

Jan stond op, maakte een beleefde buiging en kondigde aan dat hij naar het dorp zou gaan.

De vrouw bewoog haar kaken, opende haar mond en knikte. Jan keek er verbluft naar. Dit was een geheel nieuwe variant. Wat nog ontbrak was de klik van de tanden.

Blijkbaar zat die dit keer niet in het pakket en de vrouw

stond weer bewegingloos.

‘Juist,’ zei Jan dul. ‘Ik dank u voor uw moeite, maar eh ...’ Hij bedwong de neiging zijn kaken met een klap op elkaar te slaan en maakte een beweging met een slappe hand.

‘Dag mevrouw!’

Terwijl hij zich omdraaide schoot hem iets te binnen.

‘Hebt u een fiets? Ik wil ervoor betalen. Ik ben moe, ziet u ...’ Hij hield op toen hij de mondspieren van de vrouw zag bewegen.

‘Wass,’ zei hij alvast.

‘Wass,’ vroeg de vrouw. Klik, deden de tanden.

Jan keek schuin naar het plafond, slikte en zette zijn nagels in de palm van zijn handen.

‘FIETS. FAHRRAD. FIETS. ZAHLEN. GELD.’

‘Nein,’ zei de vrouw.

Jan dook de deuropening door en was buiten voor hij de klik had kunnen horen. Hij baggerde door mul zand naar de weg en hield zijn pas niet in voor hij voorbij het schuurtje was. Maar daar schakelde hij dan ook heel abrupt over naar z’n vrij. Hij kwam met een schok tot stilstand en keek naar de grond. Enkele meters voorbij het zanderige pad naar het schuurtje was een nieuw pad, maar dit was aanzienlijk breder. Het was voorzien van betonplaten die los op het zand waren gelegd. Helemaal vlak lagen ze niet, maar zoiets is geen bezwaar voor iemand die er met een kalm gangetje over rijdt. En er werd op gereden, want er lagen oliedruppels op de betonplaten en juist die druppels deden Jan afremmen.

Hij was die dag gevoelig voor alles wat met auto’s en motoren te maken had en oliedruppels op betonplaten komen in de regel van lekkende carters. Jan nam in elk geval niet aan dat het vrouwtje in droge tijden met een oliespuit de bomen liep te besproeien. Hij nam evenmin aan dat de vrouw zelf een auto had. Ze was er te oud voor, vond hij. En als ze al een auto bezat, dan stalde ze die waarschijnlijk niet zo ver van het huis.

Hij liep nieuwsgierig over de betonplaten een eindje het bos in en zag dat ze naar een groenstalen deur voerden. De deur zag eruit of ze een gegroepede aanval van een peloton ma-

riniers zou kunnen weerstaan, maar de wand erachter deed dat beslist niet. Die wand was van planken, alleen waren deze bruin geverfd. Jan kreeg de indruk dat alles in deze streek was opgetrokken uit hout, maar dat was niet onlogisch, vond hij, want bomen waren hier voldoende. Eén houtzagerij zou een halve provincie van bouwmaterialen kunnen voorzien.

De wand was minstens drie meter hoog, maar niet meer dan een paar meter breed. De achterkant ervan was weggewerkt in een heuveltje dat iets hoger was dan de garage. Door het heuveltje te beklimmen zou hij op het dak kunnen komen, maar daar zag hij geen reden toe. Aan de randen kon hij zien dat het dak was afgedekt met groen asfaltpapier en hij verwachtte niet dat er een raam in zou zijn aangebracht.

Niemand plaatst een stalen deur in de voorkant van een garage waar je binnen drie minuten via een dakraam kunt binnendringen. Jan liep terug naar de voorkant en zag dat de garage was afgesloten met een roldeur, waarin een kleine deur was uitgespaard. Hij probeerde de kruk en merkte dat de kleine deur niet was afgesloten.

Erg verbazen deed het hem niet. Wie een auto in een garage zet, doet meestal de deur secuur op slot, maar wie 's morgens naar zijn werk gaat en zijn garage leeg achterlaat die neemt weinig risico als hij de zaak niet afsluit. Bovendien worden de meeste mensen slordig op den duur. Of ze hebben haast, omdat ze toch al aan de late kant zijn.

Jan stak zijn hoofd naar binnen en keek in een volkomen donkere ruimte. Waarom hij hier stond, wist hij zelf niet. Hij vroeg het zich ook niet af. Alles wat met auto's te maken had, verdiende op deze dag zijn aandacht en bovendien had hij nog steeds de vage hoop ergens een fiets te kunnen lenen of huren. Een driewieler was al voldoende, een step desnoods. Hij deed een stap naar binnen en voelde dat hij op beton stond. Hij deed nog een stap en nog een.

Achter zich hoorde hij zacht gepiep. Hij draaide zich om, maar was veel te laat. De deur knalde dicht en hij hoorde dat de grendel erop werd geschoven. Die grendel kon geborgd worden met een hangslot, had hij gezien, en hij twijfelde er

niet aan of dat zou gebeuren.

Vreemd genoeg werd hij niet opgewonden, zelfs niet nijdig. Jan werd altijd onzeker en sikkeneurig als hij in situaties belandde die geen enkel houvast boden. De diefstal van de Saab was krankjorem geweest, het gesprek met de kleine vrouw was volkomen absurd verlopen, maar opgesloten zijn had niets vreemds.

Jan was in de loop van zijn jonge leven vele malen opgesloten of vastgebonden geweest en vaak beide tegelijk. Hij maakte zich er niet al te bezorgd meer om, want hij wist dat je met enige handigheid uit de meeste bouwsels kunt ontsnappen, zeker uit een garage waarin meestal wel enig materiaal ligt waar een en ander mee uit te stukken is.

Hij was ervan overtuigd dat hij was opgesloten door het oude vrouwtje, maar daarover maakte hij zich evenmin druk. Wie hem vast had gezet deed niet terzake, het werd pas link tegen de tijd dat iemand hem uit de garage zou halen.

‘Maar voor die tijd ben ik weg, echt wel,’ beloofde hij zichzelf. Hij luisterde naar de weerkaatsing van zijn stem en wachtte tot zijn ogen aan het donker begonnen te wennen. Dat gebeurde niet en dat betekende dat hij zich in een afgesloten ruimte bevond waarin geen daglicht kon doordringen. Dan maar zoeken naar licht, dacht hij. In dat pannekoekenhuis van daarnet heb ik lampen gezien en met een beetje geluk hebben ze een draad doorgetrokken naar dit geval. Gewoon de wanden aftasten dan merk ik het wel.

Het was een geduld-karweitje, maar Jan was een jongen van de vasthoudende soort. Hij liep met de handen vooruitgestoken tot hij bij de toegangsdeur was en wandelde hand over hand naar de zijkant. Tot zijn verbazing voelde hij daar geen hout, maar glad, koel beton.

‘Dus daarom dringt er hier geen licht binnen,’ zei hij tegen het donker. ‘Dit geval is een betonnen doos, met een zeer solide stalen deur, daar komt geen daglicht doorheen. Rustig alles afzoeken, Jan. Zonder licht kan hier niemand werken, dus ergens moet een lamp zijn en een schakelaar.’

De schakelaar zat aan de andere kant van de roldeur en het duurde even voor hij haar gevonden had, maar toen was het

leed snel geleden. Een peertje floepte aan en onthulde een soort betonnen schoenendoos, alleen dan vele malen vergroot. Jan floot tussen zijn tanden. Dit is geen kleintje, dacht hij. Deze garage ziet eruit of ze drie keer zoveel heeft gekost als dat huis verderop. Eens even kijken wat dit ding voor moois biedt. Dat was niet weinig. Tegen de achterkant stond een eikehouten werkbank en daarboven was een groot bord vol spijkers en schroeven waaraan een macht gereedschap hing. Naast de werkbank stond een krik en daar weer naast lagen koevoeten, buigtangen en bacosleutels van het formaat waarmee je een vrachtwagen kunt slopen.

Jan keek verder rond. Hij zag een stapeltje planken die de dikte en breedte hadden van het hout dat voor de buitenwand was gebruikt en waarmee, mogelijk om esthetische redenen, het beton was afgedekt. Hij zag twee olievaten, waarvan een leeg en een voor een kwart gevuld met drabbig water en hij zag ... een fiets. 'Zowaar,' bromde hij. 'Die fiets neem ik mee als ik de kans krijg. Ik wil er nog wel enige huur voor betalen ook, al is het niet veel. Eens kijken wat deze toverdoos nog meer oplevert.'

Het mooiste hing aan het plafond. Precies in het midden was een rail bevestigd waaraan een ketting met een haak hing. De ketting liep over katrollen en Jan zag op slag welke mogelijkheden hier werden geboden.

'Een takel,' fluisterde hij. 'Een Duitse heer of dame, waarschijnlijk een oude dame, heeft me opgesloten in een ruimte waarin koevoeten, een werkbank en een takel aanwezig zijn. Kijk eens aan. De vraag is nu niet meer of ik hier uitkom, maar meer wanneer en via welke kant.'

Hij pakte een koevoet en gaf een klap tegen een muur. Het geluid echode dof weg.

Die muur slopen is waanzin, stelde hij vast. De planken zijn er buiten tegenaan gemaakt voor het gezicht, niet voor de stevigheid. Deze muur kan best een decimeter dik zijn en nog gewapend zijn met gevlochten staaldraden ook. Hier gaat Jan zijn krachten niet aan verspillen. Blijven over het plafond en de toegangsdeur.

De deur was zonder twijfel het zwakste punt, maar met een

koevoet en een takel een stuk staal te lijf gaan betekent wel dulle scherts als je het beziet vanuit het standpunt van lawaai. Wie wil ontsnappen, doet er goed aan niet te veel aandacht op zich te vestigen en galmend staal is nu eenmaal op tientallen, vaak honderden meters afstand te horen.

Nadat hij dat had vastgesteld, klom hij op de werkbank en porde met de koevoet tegen het plafond. Een plak gips viel op een schouder.

Hij schudde het gips van zich af en ging een eindje opzij staan.

Het plafond bestond uit gipsplaten die tegen balken waren geschroefd. Over die balken liepen betonplaten en dat was logisch, want op het achterste deel rustte een stuk van het heuveltje en zand weegt nu eenmaal heel wat, zeker als het in natte jaargetijden is verzadigd van regenwater.

Het snelst maak ik een gat in het plafond dicht bij de deur, overwoog hij, maar daar heb ik ook het meeste werk omdat deze werkbank aan de achtermuur genageld zit. Als ik daarentegen hier een gat maak, dan heb ik kans dat er een paar kubieke meter zand naar beneden komt, vooral als dat zand droog is en dat zal wel, want ik kreeg niet de indruk dat ze hier de laatste tijd last hebben gehad van overvloedige regenval.

Hij dacht na over het voor en tegen van het maken van een gat en besloot gebruik te maken van de werkbank.

Komt er veel zand naar beneden, dan kan ik dat meteen gebruiken om op het dak te klimmen, vond hij, dat scheelt gehannes met optrekken.

Met een trek van voldoening om zijn kaken sloeg hij de gipsplaat boven de werkbank aan barrels. Een deel sneeuwde op zijn shirt, maar Jan maalde er niet om. Hij was zuinig en secuur van nature, maar nu moest er gewerkt worden. En snel gewerkt ook, want als er iemand binnenkwam die zag dat hij een plafond stond te slopen dan zouden er zeker enkele rake opmerkingen worden geplaatst, waarbij klappen niet uitgesloten waren.

Toen de gipsplaat weg was, sprong hij op de grond. Hij pakte de krik en sleepte haar tot bij de werkbank. Het kostte hem moeite om de zware mop ijzer een meter op te tillen, maar

door een plank schuin tegen de werkbank te zetten en die als hefboom te gebruiken lukte het zonder al te veel raas- en tierpartijen.

Jan plaatste de kop van de krik precies boven een van de steunen van de werkbank en ging toen tevreden een paar passen achteruit.

‘Moet kunnen,’ zei hij hardop. ‘Het enige waar ik voor moet vrezen is dat ik niet het plafond naar boven, maar in plaats daarvan de werkbank naar beneden druk. Met die krikkop precies boven die eikehouten steun hoef ik daar niet al te bang voor te zijn. Als de druk precies in het verlengde van de steun komt, dan kan ik een geweldige kracht zetten zonder dat er iets verbuigt.’

Welgemoed ging hij over tot het volgende onderdeel van zijn plan. Zelden had hij met zoveel genoegen opgesloten gezeten. Het was een waar plezier om uit een ruimte als deze te mogen ontsnappen, vond hij. Nooit eerder had hij zoveel zorgvuldig onderhouden materiaal tot zijn beschikking gehad.

Hij pakte een duimstok en mat de afstand van de bovenkant van de krikkop tot de onderkant van de betonplaat die als dak diende. ‘Een dikke een meter zestig. Nou even de zaag erin.’

Hij zocht een plank die er sterk uitzag en mat iets meer dan 1.60 af. Het stuk afzagen kostte hem nog geen twee minuten.

‘Goed zaagje,’ zei hij welgemoed toen hij zag hoe de scherpe tanden in het hout beten. Hij voelde zich met de minuut vrolijker worden. Het was net spelen in een kamer vol nieuw speelgoed. Alleen mocht je vroeger dat speelgoed niet vernielen. Dat mocht hier waarschijnlijk ook niet, maar op dat punt had Jan veel geleerd: gewoon niet vragen, dan heb je nergens last van.

Hij zaagde drie stukken op lengte en spijkerde ze aan elkaar. Hij had daarmee een stevige balk hout van 25 centimeter breedte en een dikte van bijna een decimeter. Het gewicht verbaasde hem. Het was nog een hele toer om de geïmproviseerde balk op de kop van de krik te zetten, maar hij zag tot zijn voldoening dat het hout precies klem zat tegen het plafond.

‘Zo moet het,’ zei hij. ‘Nu nog even de waterpas ertegen

voor het heel solide werk en we kunnen aan de gang.’

Hij tikte de balk aan de bovenkant een paar millimeter opzij tot die precies loodrecht op de werkbank stond en haalde diep adem. En nu eens kijken wie sterker is: een dom plafond of het brein van Jan Prins.

Hij gaf de krik een slag en zag met voldoening dat de balk zich schrap zette tussen krikkop en plafond. Bij de volgende slag kraakten èn de werkbank èn het plafond en Jan keek even verschrikt naar de steun van de werkbank. Maar een eikehouten balk die met de nerf mee is gezaagd, is verbazend sterk. De onderkant van de steun verschoof een fractie van een millimeter, maar boog niet door. De drie aan elkaar gespijkerde planken deden dat evenmin dus het moest een kwestie van tijd zijn voor de betonplaat het zou begeven.

Jan gokte op een slag of vijf. Hij zat er maar een naast. Na drie slagen met de krikstang kwam gruis naar beneden gedwarreld, na vijf slagen kwamen de eerste brokken en na de zesde slag sloegen de planken dwars door de plaat.

Er kwam behalve beton nu ook zand naar beneden, maar niet eens zo heel veel.

Jan keek er sullig naar en vroeg zich af wat hij fout had gedaan. Hij had verwacht dat de betonplaat zou versplinteren, maar dat was niet gebeurd. Hij had er alleen een gat in gemaakt en daardoor was gebeurd wat je ook krijgt als je met een spijker een blik doperwten te lijf gaat: je krijgt wel een gat, maar geen scheur groot genoeg om de erwten door naar buiten te halen.

‘Dom, ‘ zei Jan boos. ‘Dommer dan dom. Ik had natuurlijk een dwarsbalk op de kop van die drie planken moeten timmeren, maar wordt dan het drukverlies niet te groot?’

Daar ging hij gezellig over zitten piekeren. Bij druk is het zo, dat ze afneemt evenredig met de grootte waarop wordt gedrukt. Zet je dus een kracht van een kilo op een vierkante centimeter, dan is diezelfde kracht maar vijf ons als je haar verdeelt over twee vierkante centimeter.

Nou kun je met een krik een kolossale kracht zetten, maar het plafond was niet dun en ettelijke kubieke meters zand

zorgden voor een flinke tegendruk.

Jan gokte erop dat hij een dwarsplank van een kleine halve meter nog wel door het beton zou kunnen krikken en begon weer te zagen. Hij zaagde meteen drie stukken en spijkerde ze aan elkaar. Maar toen was de balk die hij gemaakt had natuurlijk precies zoveel te lang als de nieuwe dwarsbalk dik was en daar moest dus een stuk af.

Het duurde even voor dat werk achter de rug was en tegen die tijd had Jan een splinter in zijn duim en last van zijn rug.

De lol van het timmerwerk was er nu wel af en met een verbeterd gezicht zette hij de hele constructie op de kop van de krik. Hij had de krik natuurlijk op de oude plaats laten staan, want de betonplaat erboven was al verzwakt door het gat dat erin zat en had dus minder druk nodig dan een ongeschonden plaat.

Dit keer duurde het acht slagen, maar toen sloeg de gehele plaat er ook finaal uit. De krik had via de balk de plaat in het midden omhoog geduwd en daardoor waren de zijkanten losgekomen van de houten balken waar ze aan waren bevestigd. Op de achtste slag brak de plaat doormidden en de druk van het zand zorgde ervoor dat de beide stukken schuin zijwaarts wegvielen. Ze bleven nog wel even hangen aan de draden van de bewapening, maar die waren bij lange na niet bestand tegen het gewicht van het zand.

Jan schoot als een haas achteruit en zag een regen van betonschilfers naar beneden komen, gevolgd door een wolk van zand.

Het was een wolk die er zijn mocht en Jan stond seconden lang te hoesten en te proesten in een hoek.

Blijkbaar was door de plaat de bedrading naar de lamp aan het plafond stukgetrokken, want een ogenblik was het aardedonker, maar dat werd snel gevolgd door daglicht dat via het dak naar binnen kwam.

Jan kokhalsde en schraapte zijn keel, terwijl hij naar de zandhoop liep.

En nu als de raphazen wegwezen, dacht hij. Ik moet er niet aan denken dat de eigenaar net thuiskomt. Voor die kleine vrouw ben ik niet bang, maar stel je voor dat die uit de klui-

ten gewassen figuur van de dressoirfoto's in de buurt is.
Hij rilde en probeerde of hij greep kon krijgen op het zand. Dat viel niet mee en hij moest de lege olieton ondersteboven zetten om bij het gat in het plafond te kunnen komen.
Toen hij zover was, duurde het minder dan vijf seconden voor hij op het dak stond.
Hij bukte zich en keek om zich heen.
Een vogel floot en een zucht wind deed enkele takken bewegen. Geen kreet klonk, geen mens was in zicht.
Zacht liep hij van het dak naar de top van het heuveltje en pas daar begon hij zich af te kloppen. Kalk, betonsplinters en zand zaten in zijn haren, zijn oren en zijn neus en hij was minuten bezig om zich een beetje toonbaar te maken. Nu het karwei achter de rug was, voelde hij pas hoe moe hij was. Zijn keel was droog en als hij zijn kiezen op elkaar zette, dan knarste het van het zand.
Hij schudde zich weer uit en dacht aan de fiets in de garage.
Zou hij?
'Barst,' zei hij hardop. 'Niemand heeft tot nu toe gereageerd. Ik moet er gewoon op gokken dat dat even zo blijft. Als ik nu nog kilometers moet lopen om bij dat dorp te komen, dan zak ik onderweg door mijn benen. Mijn kuiten bibberen nu al van de spanning en de honger en wie weet wat me nog te wachten staat. Daarbinnen is een fiets en ik heb een vervoermiddel nodig.'
Hij stormde niet zonder meer op de garage af, maar verkende eerst de omgeving. Behalve zand en bomen zag hij niets. Waar de oude vrouw was, wist hij niet, maar ze was beslist niet in de buurt.
Hij haalde diep adem en liep naar de roldeur van de garage. Op de kleine deur zat inderdaad een grendel die was geborgd met een slot, maar dat slot was open. Dat kon ook best, want zelfs een stukje ijzerdraad was genoeg geweest om de grendel onwrikbaar op zijn plaats te houden.
Jan opende de deur en pakte de fiets. Een beetje beverig was hij wel en hij verloor geen tijd door uitgebreid te gaan staan

kijken naar de ravage die hij had aangericht.
Hij trok de fiets uit de garage, nam een aanloop en sprong op het zadel.
Zonder op of om te kijken reed hij in de richting van het dorp.

Schermselingen met twee grote broers

Bob en Arie kregen die middag een uitgebreid concert te horen en ze vermaakten zich er uitstekend mee. Wie de grote man was en wat hij in het gammele gebouwtje aan het doen was, wisten ze niet, maar hij had een uitstekende, zij het ietwat ouderwetse muzieksmaak. Na Chuck Berry barstte de groep Creedence Clearwater Revival los en dat duurde een dik uur.

Ruim voor die tijd was het voor Bob al overduidelijk dat de man inderdaad een cd-speler had, want alleen cd's leveren meer dan een uur muziek: de betere althans. Dat er schijven verkocht worden die niet langer duren dan een langspeelplaat is een hebbigheid van de producenten die door de kopers met harde hand afgestraft zou moeten worden, vond hij.

Hij lag dat alles te overdenken met zijn rechterarm op een dot poetskatoen en de linker op een groen flesje waarin ooit bier had gezeten.

Onder het gebouwtje was het schemerdonker, maar het was ruimschoots helder genoeg om te zien dat er vocht in het flesje had gezeten en elke keer als Bob ernaar keek, kreeg hij meer dorst. Het eerste uur had hij behaaglijk gelegen, maar de lol begon er nu toch een tikkeltje af te gaan en toen Creedence Clearwater Revival aan het schone nummer 'Have you ever seen the rain' begon, kreeg hij visioenen van regendroppels en waterstralen.

Het beroerdste daarbij was nog dat hij niet te veel met Arie durfde te praten. Door de muziek vlak boven hun hoofden hadden ze de neiging steeds harder te gaan spreken en als het gezang dan even ophield of in volume afnam, schrokken ze zich een lamme hartspier.

De man boven hen bleek niet gevoelig voor geluiden die vanonder het bouwsel kwamen. Hij leek zich nauwelijks te bewegen bovendien, en Bob vroeg zich een paar maal af of hij er nog wel was.

Toen de cd van Creedence was afgelopen, hoorden ze weer

het geschraap van een keel, gevolgd door het geluid van iemand die een haartje uit zijn strottehoofd probeert te kuchen. Bob stootte Arie aan. 'Moeten we hier niet eens een keer weg?'

Arie probeerde zijn schouders op te halen, maar dat is een handeling waar je weinig aan hebt als je klem ligt tussen verroeste conservenblikken en een balk.

'Waar wil je naartoe?'

'Maakt niet uit. Weg. Tussen de auto's, het bos uit. Weg uit deze kuil in elk geval, alles is goed.'

'Niet doen, man. Deze vent wacht op iemand.'

'Waarom denk je dat?'

Arie keek zijn vriend met grote ogen aan. 'Doe niet zo duf. Dacht je dat hij voor zijn warme lol in deze houten keet gaat zitten. Boven is het een stuk gezelliger, hoor. Als hij cd's wil horen kan dat ook thuis.'

'Misschien houdt zijn vrouw alleen van operette.'

'Wat denk je van een schaduwrijke plek in een bos?'

'Dus jij denkt dat er straks iets anders gaat gebeuren dan ... Wat is dat? Mel Tormé?' Bob luisterde naar een nieuwe cd. 'Zowaar, Mel Tormé. Technisch de beste zanger van na de oorlog. Beter dan Sinatra, beter dan Harry Connick junior. Laten we hier toch maar even blijven.'

Hij sloot de ogen en kreeg een hemelse trek om de lippen. Na twee nummers herkende hij de cd. 'Lulu's back in town', meer dan twintig nummers zang met begeleiding van het fantastische orkest van Marty Paich' Dek-Tette. Bijna anderhalf uur muziek, dacht Bob en hij werd op slag een tevreden mens.

Arie voelde zich minder prettig. De fijne kantjes van Tormés zang ontgingen hem en hij begon een beklemd gevoel te krijgen. Hij zag dat Bob voorlopig verloren was voor de wereld en hij begon zich, langzaam en voorzichtig, naar de rand te wurmen. Blikken, een stuk karton en oude doeken schoof hij voor zich uit. Ze roken onprettig, maar ze vormden een walletje waarachter hij zich tamelijk veilig voelde.

Hij had zich net zo geïnstalleerd dat hij met één oog een deel van het toegangspad kon zien, toen hij in de verte een zwaar geluid hoorde.

Vrachtwagen, dacht hij. Een vrachtwagen die zich door mul zand ploegt. Nee, toch niet. Het lijkt meer op een landbouwmachine. Ergens tussen deze stukken bos en moeras zullen wel akkers zijn en die moeten ooit bewerkt worden.

Hij bleef luisteren en hoorde het geluid sterker worden. Enige tijd later zag hij dat hij zich had vergist. Boven in zijn blikveld verscheen een grote, gele bulldozer die langzaam over het steile pad naar beneden kroop.

Het geluid van Tormé en Marty Paich ging onverminderd door, maar de grote man boven zijn hoofd bleek toch ook iets te hebben vernomen. Arie hoorde het gebonk van een stoel die werd rechtgezet en het geluid van zware voetstappen. Schuin achter zich hoorde hij dat Bob zich omrolde.

‘Wat is dat voor geluid?’

‘Bulldozer. Komt dat pad af. Onze man staat in de deuropening, lijkt me.’

Bob zag twee zware werkschoenen in zijn beeld komen.

‘Onze man laat zich zakken. Hij staat nu naast deze keet. Wat doen we?’

Arie kon de bulldozer nog steeds volgen. ‘Niets, natuurlijk. Laten we hopen dat die vent weer naar binnen gaat en dat we iets anders horen dan muziek.’

‘Mooie muziek,’ mompelde Bob. ‘Hier: ‘A foggy day’.’

Arie rilde. ‘Hou op over mist, wil je. En over regen. Ik probeer al een uur aan iets anders te denken dan aan vocht.’

Ze hoorden de bulldozer naderen. Het gevaarte reed door tot het een paar meter van het bouwsel af was en stopte. De motor werd afgezet en Tormé kon ongestoord doorgaan met zijn mistige dag. Boven het gezang uit hoorden ze een ruwe stem iets zeggen dat op een groet leek.

‘Hetzelfde,’ zei de man die een paar passen van de keet was weggelopen, maar nu terugkwam en naar binnen klom. ‘Ben je niet een beetje laat.’

De ander hees zich ook in het bouwsel. ‘Doe de rotklussen dan zelf. Denk je dat het een pretje is om bij dat stuk chagrijn van een Werner een bulldozer te lenen?’

‘Maar je hebt hem.’

‘Dat wel, ja, maar hij moet uiterlijk morgen terug.’

‘Wat moeten we nou precies doen?’

‘Weet jij dat niet, dan?’ De man met de ruwe stem was luider gaan praten. Bob en Arie hoorden hem bewegen en ze zagen wolken stof tussen de vloerplanken vandaag komen. ‘Zet die pokkeherrie eens af. Dat is beter. Wat je toch aan die zenuwenmuziek vindt, zal ik nooit begrijpen, geef mij de Egerländers maar. Jij hebt toch zeker de merkenlijst?’

‘Doe niet zo gek. Dat stuk verdriet uit Frankfurt belt jou toch altijd?’

‘Karl? Die belt alleen rond het middaguur, dat weet je. Na half twee was ik bovendien niet thuis en dat weet je ook.’

‘Dan geven ze de boodschap toch aan dat oude mens?’

‘Was er niet. Ik ben langs geweest, maar er was niemand.’

‘Ga dan maar gauw terug.’

Een van de twee sloeg met een vuist op een stuk hout. Misschien een tafel, maar waarschijnlijk de wand van het gebouwtje, want zowel Bob als Arie voelden de trilling die zich doorzette tot in de vloerbalken.

‘Bekijk het maar, jij. Wie denk je dat ik ben? Reinhardt, de loonslaaf?’

‘Reinie, de luie bliksem, zul je bedoelen. Zoet maar, ik ga wel. Het zal er wel op uitdraaien dat we vanavond uren bezig zijn met nieuwe wrakken.’

‘Maar dan moet de bulldozer dus boven zijn.’

‘Allicht. Ik vroeg me al af waarom je het ding mee naar beneden nam. Blijf hier wachten. Ik ga op de brommer, dus ik ben binnen een half uur terug.’

De werkschoenen verschenen weer onder de vloer van de keet en Bob en Arie hoorden de grote man door het zand sloffen. Het duurde even voor hij de bromfiets aan had en geraas en getier vulden geruime tijd de grote zandkuil van wand tot wand, maar het lukte en na een paar minuten zagen ze de bromfietser over het toegangspad verdwijnen.

De nieuwe man bleef enige tijd in het gammele gebouwtje. Hij liep heen en weer, verplaatste een paar voorwerpen en ritselde met een stuk papier. Hij zette de cd-speler niet aan, maar sprong na enkele minuten uit de keet en liep het ter-

rein op.

Bob schoof naar voren. 'Kun jij hem zien?'

'Van achteren, joh. Hij is evengroot als die andere. Minstens. Het lijken wel broers.'

'Kan toch. Waarom niet?'

'Zijn we nu eigenlijk iets opgeschoten?'

Bob lachte schamper. 'Hoe moet ik dat weten? Ik kon er geen woord van verstaan.'

Arie keek geschrokken. 'Hemel, dat is ook zo, niet aan gedacht.'

Hij vertelde wat hij van het gesprek had onthouden. 'Dat was het zo'n beetje. Die vent die daar loopt heet Reinhardt. Hij wordt Reinie genoemd.'

Bob vatte Aries vertaling samen. 'Dus iemand uit Frankfurt die Karl heet belt af en toe met die Reinie. Waar ligt Frankfurt?'

'In het oude West-Duitsland. Hier een machtig eind vandaan.'

'Wat moet een vent uit Frankfurt in een verlaten oord als dit met een dumpplaats voor oude auto's?'

'Nieuwe auto's zonder motorblok zul je bedoelen. Misschien gaat het er juist om dat ze een oord hebben dat verlaten is. Ik vraag me af wat ze daarboven met een bulldozer willen doen.'

'Als we hier blijven, dan komen we erachter.'

'Dat wel, maar dat kan lang duren.'

'Jij zei dat die bromfietser over een half uur terug zou zijn. Zolang is dat niet. Laten we hier nog maar even blijven.'

'Onder deze keet?'

'Waarom niet? Als we tussen die auto's gaan zitten, is de kans dat we iets horen veel te klein.'

Arie bewoog een been. 'Als het maar niet te lang duurt. Ik voel me stijf worden. Straks kan ik geen spier meer bewegen.'

Maar lang duurde het niet. De grote man op de brommer was al binnen een half uur terug en dit keer reed hij allerminst langzaam. Hij stortte zich over de steile zandweg naar beneden en brulde in het rond nog voor de brommer helemaal stil stond.

'Rein. Reinie!!'

Vanachter een stapel auto's klonk een dof geluid.

'Kom hier. Schnell.'

Tot zover was de tekst ook voor Bob duidelijk, maar wat volgde moest door Arie worden vertaald. Dat kon zonder problemen, want de beide mannen bleven op een kleine twintig meter van de keet staan en zetten allebei een keel op die het metaal van zevenendertig wrakken deed vibreren.

‘De garage is vernield.’

‘Welke. Wolf, wat zeur je nou. Ik ben er vanmorgen nog geweest.’

‘Het dak is naar de knoppen. Een plaat beton en een halve heuvel zijn naar beneden gekomen.’

‘Kan niet. Bestaat niet. De constructie was sterk genoeg, ik heb het zelf gecontroleerd.’

‘Het is van binnenuit gebeurd, zeurkop. Er staat een krik op de werkbank. Iemand heeft de garage vernield.’

‘Wist dat oude mens nergens van?’

‘Was in geen velden of wegen te zien. Is er vandoor, natuurlijk.’

‘Hoe kan dat nou? Ik bedoel: wat is dit voor flauwekul?’

‘Geen idee, maar ik wil hier weg en snel ook.’

De man die Reinie werd genoemd, was het daar niet mee eens.

‘Kan niet. Kan vandaag niet, morgen misschien. We moeten eerst de zaken hier regelen. Vanavond komt er een vracht, of vannacht, dat staat in die papieren die jij hebt opgehaald.’

Maar die papieren waren niet opgehaald. Wolf moest bekennen dat hij vergeten was enig papier waar dan ook vandaan mee te nemen. Hij was naar de garage gegaan om een blik olie te halen waarmee hij de benzine voor zijn bromfiets wilde aanlengen en hij had de ravage in de garage gezien. Hij had een paar minuten gezocht naar de oude vrouw die het huis een eindje verderop bewoonde en die toezicht op de garage behoorde te houden en was daarna ijlings teruggereeden.

‘Mooi is dat,’ rondsde Reinhardt de discussie af. ‘Nou weten we nog niks. Teruggaan heeft geen zin, want voor hetzelfde geld komt de vrachtauto al over een kwartier, en gaan kijken bij de garage is zinloos. Laten we hier maar blijven. Gewoon afwachten.’

Hij had een ruwe, wat schreeuwerige stem, maar Bob en

Arie konden horen dat hij de leider van het duo was. Wolf was meer een harde prater die snel in paniek raakte. Het enige wat hij wilde, was zo rap mogelijk verdwijnen. Hij begon daar drie keer over, maar de ander gaf hem nauwelijks kans.

‘Vannacht of morgen werken we de zaak af. Je weet wat er moet gebeuren. We zijn hier toch al te lang bezig eigenlijk, dat heb je nu eenmaal als de zaken gesmeerd lopen. In de buurt van Frankfurt is een nieuwe plek waar we terecht kunnen. En hou nou op met dat gezeur, pak de bulldozer en ga naar boven. Dan verliezen we tenminste geen tijd als de vrachtwagen er is. Ik ga hier aan de slag.’

Met die mededeling werd het gesprek beëindigd. Wolf sputterde en klaagde nog een tijdje, maar liep daarna naar de bulldozer en reed voorzichtig de kuil uit.

Reinie liep weg tussen de wrakken. Hij was bepaald ongelukkig met het leven en hij liet dat luid en duidelijk merken. Bob en Arie hoorden hem stampen en nog een hele tijd natieren.

Bob had er nu genoeg van. ‘Kom op, dikke. We smeren hem. Ik heb dik tabak van de lucht van benzine, smeerolie en sinaasappelschillen. Ook al blijven we hier twee dagen, ik denk niet dat we meer horen dan tierende, grote Duitse heerschappen.’ Arie lag aan de vrachtauto te denken waarover de mannen hadden gesproken.

‘Wat moet een vrachtwagen hier?’

‘Wat denk je? Auto’s brengen natuurlijk. Wat had jij gedacht: zand halen voor de peuterspeelzaal?’

Arie knorde. Hij bewoog zijn rechterbeen weer en kneep in zijn vlees. Hij begon zo stijf te worden, dat zijn spieren verkrampen en als dat doorzette zou hij urenlang lopen als een oude man met jicht. ‘Allicht gaat het om auto’s, maar zijn het auto’s met of zonder motorblok?’

‘Dat is wat we gaan uitzoeken, dikke, maar dat kan ook ergens anders. Kom mee. De ene vent is in het bos verdwenen en de andere loopt tussen de wrakken. Als we aan de achterkant van deze keet gaan staan, dan ziet niemand ons.’

Met houterige bewegingen kropen ze onder het gebouwtje

vandaan. Ook Bob merkte dat hij stijf was geworden en hij wenste dat hij een poosje in de zon kon gaan staan om de zaak flink op te warmen.

‘Naar boven?’

‘Lijkt me het beste. Hier zitten we opgesloten. Boven kunnen we alle kanten op.’

Bob keek om de hoek van de keet. ‘Niemand te zien. Kom mee.’

En daar en op dat ogenblik begingen ze een klassieke fout die de aanleiding zou zijn tot grote strubbelingen in de zandafgraving. Als ze het zand van hun kleren hadden geklopt en nonchalant fluitend waren weggewandeld, dan was er waarschijnlijk niets gebeurd. De geweldige zandput was te bereiken via openbare wegen en iedereen die in de omgeving van het beschermde landschapsgebied ten zuiden van de autoweg naar Berlijn ging wandelen, liep een redelijke kans er terecht te komen. Het was te verwachten dat af en toe enkele personen, puur voor de lol, naar beneden zouden lopen om een kijkje te nemen bij de metershoge stapel auto’s. Te stelen viel er niets en wie zin had een tijdje tegen lekke banden of verbogen portieren te schoppen, kon zijn gang gaan. Schade zou hij niet aanrichten, hooguit zou hij de punt van zijn schoen kaaltrappen of zijn tenen pijn doen.

Als Bob en Arie hadden nagedacht, dan zouden ze dat begrepen hebben en dan zouden ze hebben gehandeld als twee verdwaalde toeristen. Maar ze zagen alleen de beelden van twee grote mannen voor zich die bovendien nog ernstig kwaad waren ook. Ze maakten zich daarom zo klein mogelijk en renden naar de toegangsweg.

Ze waren nog geen vijf meter het zandpad op of ze werden gezien door Reinie.

De man keek naar de gebogen figuren en was er op slag van overtuigd dat hij te maken had met twee jongens die iets hadden uitgespookt dat in het geheel niet door de beugel ton. Hij deed drie stappen in hun richting, zette de handen aan zijn mond en gaf een formidabele loei.

‘Ho, daar. Zurück. Terug. En meteen.’

Arie keek schichtig om, zette zich extra krachtig af en voelde

zijn been wegglijpen in het mulle zand. Hij sloeg voorover en gaf een schreeuw. 'Bob. Help, wacht.'

Hij schreeuwde natuurlijk niet in het Duits en evenmin in het Nederlands. Zoals altijd wanneer hij samen met Bob was, sprak hij Engels. Dat ging eigenlijk automatisch en het werkte een stuk beter dan wanneer Bob het koeterswaals begon uit te slaan dat hij voor Nederlands hield. Praten in hun beider moedertaal, dus Engels en Nederlands door elkaar, was al jaren geleden een bron van vermaak en scherts gebleken en was na langdurige lach- en hinnikpartijen afgeschaft.

Arie riep dus: 'Bob. Help, wait' en dat viel geheel verkeerd bij Reinie. De man was snel genoeg van begrip om te snappen dat hij met buitenlanders te maken had en om een of andere reden werd hij daar buitensporig kwaad door. Hij begon zo hard te lopen als hij kon en hield daarbij net voldoende adem over om te blijven schreeuwen.

Arie krabbelde overeind en keek naar beneden. 'Barst,' zei hij en hij had het vooral tegen zichzelf. Zijn schoenen zaten vol zand en hij was lelijk terechtgekomen op zijn linkerhand. De pink had een steen geraakt en was dubbelgeslagen. De vinger deed meteen zeurende pijn en Arie wist wat dat betekende: een verstuijing. Dat was niet erg als je heet water bij de hand had en een stuk verband, maar hier had hij alleen zand en transpiratie.

Hij zag dat Bob een paar meter op hem voorlag en probeerde zijn vriend in te halen.

Ze zouden het misschien hebben gehaald als Reinie was doorgegaan met hollen en schreeuwen. Maar dat deed de man nu eenmaal niet. Hij remde af, zette zijn benen stevig neer en bracht twee vingers naar zijn mond.

Het geluid dat hij voortbracht kon je moeilijk fluiten noemen. Het had meer iets van het gejang van een cirkelzaag vermengd met het gegier van een aangezwengelde sirene. Zowel Bob als Arie schrokken ervan. Ze remden af en keken elkaar aan.

'Wat is dat? Schiet die vent?'

Arie schudde het hoofd. 'Laat naar je kijken. Schoten klinken kort. Dit is het gejang van tachtig katten tegelijk.'

‘Het is fluiten, man. Die vent fluit op zijn vingers.’

‘Denkt hij dat ik erdoor terugga?’

Bob stond doodstil. Hij keek naar beneden en hij keek naar boven. ‘Ik denk van wel,’ zei hij. ‘En dat lijkt me maar het beste ook.’

Arie volgde zijn blik en zag dat het hoofd van de grote Wolf over de rand van de kuil was verschenen, niet ver van de plaats waar de op- en afrit aansloot bij de weg langs de kuil.

‘Dat halen we niet, hè?’

‘Beslist niet, die vent is er eerder dan wij.’

‘We kunnen nog terug.’

‘En ons verstoppen tussen de wrakken, bedoel je.’

‘Zoiets ja. Een van ons tweeën moet in staat zijn te ontsnappen.’

‘Niet zolang die ene vent daarboven blijft.’

‘Maar zolang hij dat doet, is er maar één beneden en tegen één vent durf ik het wel op te nemen. Wij zijn waarschijnlijk een stuk sneller dan hij. Kom mee, man. We moeten eerst maken dat we van dit pad afkomen.’

Dat was niet zo moeilijk. De zijkant van het pad was niet loodrecht zoals de wanden van de kuil, maar liep glooiend weg, blijkbaar om te voorkomen dat een voertuig dat te veel aan de kant reed het pad zou doen verzakken en in de kuil zou storten.

Arie liep op een holletje rechtdoor naar beneden, maar Bob liet zich van een meter of vier hoogte via de zijkant naar beneden glijden. Temidden van een wolk zand kwam hij in de kuil waar hij zijn vaart afremde door het maken van een gave koprol.

Reinie was tot op een meter op tien genaderd toen de jongens beneden waren.

‘Hier!’ riep hij gebiedend en hij zwaaide met zijn armen. Bob keek naar Arie. ‘Ik begin aardig Duits te verstaan, geloof ik. Denkt die vent nu echt dat we naar hem toelopen?’

Arie stond gebukt met de handen op zijn knieën uit te hijgen, terwijl hij uit een ooghoek de grote Duitser in de gaten hield.

‘Blijven we bij elkaar?’

‘Waarom niet? We kunnen een spelletje met die vent doen.’

Jij links erlangs, ik rechts. We zijn minstens drie keer zo snel.’
‘Dat wel, ja, maar weet jij zeker dat hij geen revolver heeft.’
Bob deed geschrokken een paar stappen achteruit. ‘Denk je dat ...’ Hij schudde het hoofd. ‘Waarom zou hij. Hij is de bewaker van het militaire garnizoen niet. Ho, daar komt hij.’
Reinie had er de sokken ingezet en kwam als een op hol geslagen rinoceros op hen af denderen. De jongens hoorden de grond trillen en ze zagen de neusvleugels van de man snel op en neer gaan.
Bob telde af. ‘Eén, ik ga links, twee, jij rechts, drie, NU.’
Ze hoefden maar een sprintje te trekken van tien meter om Reinie te ontlopen. De man draafde door, remde op zijn hakken af waarbij hij een spoor van anderhalve meter in het zand trok, en draaide zich met een ruk om. Hij stond gebogen, met de schouders naar voren en zijn hoofd naar beneden.
Bob keek er verbaasd naar. ‘Wat is dit nu? De Duitse versie van een stieregevecht? Arie, geef me eens een rode lap.’
‘Een degen zou me liever zijn,’ hijgde Arie. ‘Of een paar van die prikstokken. Kijk maar uit. Hij staat er een beetje gek bij, maar als hij je te pakken krijgt, dan duurt het drie weken voor je weer blij kunt kijken.’
Bob luisterde niet. Hij stond zich inwendig een hoedje te lachen om de krankzinnige situatie waarin ze waren beland. Boven aan het zandpad zag hij de grote Wolf die een paar passen was afgedaald en daarna breeduit was blijven staan. Recht voor zich stond een briesende Reinie die bij elke ademtocht zoveel lawaai maakte, dat Bob steeds nieuwe beelden van een stieregevecht voor zich zag.
Zij konden de kuil niet uit, maar zolang een van de twee Duitsers het toegangspad bleef bewaken maakte de ander geen schijn van kans.
Reinie scheen dat nog niet in te zien. Hij zette zich weer af en stormde op Arie af. Blijkbaar had hij vastgesteld dat de dikkerd de traagste van de twee was en dat hij bij hem de meeste kans op succes had. Maar Arie oogde weliswaar log, hij was het allerminst. Hij wachtte niet tot de man vlak bij hem was, maar liep hem een stukje schuin tegemoet om daarna onder een hoek van dertig graden naar rechts weg te dansen. Daar-

bij maakte hij een halve draai waarbij hij zijn rug hol trok als een toreador die een stier vlak achter zich langs laat denderen. Terwijl Arie naar links wegstapte, schoot Reinie op minder dan een meter van diens rug rechtdoor.

‘Olé,’ riep Bob. ‘Is dit nu serieus of doen we een spelletje?’

Arie luisterde naar het gesnuif van de Duitser die nu met de mond open zoveel mogelijk zuurstof naar binnen zoog. Het zweet parelde op zijn voorhoofd, maar dat was bij Arie niet anders. Dit lijkt wel leuk, dacht hij, maar dit houden we beslist geen uren vol. Mijn benen trillen nu al van vermoeidheid, want dat gebagger in het zand is knap zwaar.

Bob leek nog geen last van moeheid te hebben. Hij begon een schijnaanval uit te voeren op Reinie en die trapte daar met hart en ziel in. Toen Bob met gespreide armen op hem afkwam, ging hij zelf ook in gevechtshouding staan. Het leek een scène uit een cowboyfilm vlak voor de knokpartij in de modder voor de saloon. Bob en Reinie begonnen hijgend in een cirkel te lopen waarbij ze op dezelfde afstand van elkaar bleven. De Duitser keek daarbij uiterst grimmig, maar Bob had een brede lach om de kaken en als er één manier is om je totaal en tot in je haarpunten razend te maken, dan is het als je wordt uitgelachen door iemand die twintig jaar jonger is dan jij.

Het gehijg van Reinie nam sterk toe en Bob had het gevoel dat hij de situatie volkomen meester was. Hij keek beurtelings van de Duitser naar Arie en nam het spelletje niet al te serieus. Als Bob minder nonchalant was geweest, dan had hij beslist niet op zijn dikke vriend gelet, maar louter en alleen op de ogen van Reinie. Ze waren van nature lichtbruin met een tintje groen, maar leken nu diepzwart en hadden een dreigende glans.

De Duitser bleef lopen, maar zijn handen maakten grijperige bewegingen en zijn hoofd ging verder naar beneden.

Arie zag in een flits wat de man van plan was. Hij gaf een kreet, maar hij was al te laat.

Reinie hield op met cirkelen, maar schakelde in minder dan een tiende van een seconde over op een geheel andere handeling.

Hij zakte iets door zijn knieën en nam een duik. Bob liet zich achterover vallen en probeerde weg te rollen, maar hij redde het net niet. Reinie lag languit in het zand en haalde met drie vingers precies de neus van Bobs linkerschoen.

‘Laat me los,’ hijgde Bob en hij deed pogingen om de hand los te trappen.

‘Grrr,’ deed Reinie. Hij probeerde naar voren te kruipen en zijn greep te verstevigen, maar daar stak Arie een stevige stok voor. Hij dook naar de kuiten van de Duitser en bleef er met zijn volle gewicht op liggen. De vrije hand van Reinie klauwde in het zand, maar hij kwam geen millimeter meer vooruit. Dat was natuurlijk geen wonder, want aan de massa Roos zou een middelgrote tank een kluiw hebben gehad, maar Arie kreeg allerm minst een voldaan gevoel van zijn actie, want hij kon de volgende handelingen van de grote Duitser aan zien komen alsof ze met wit krijt in blokletters op een groot schoolbord stonden geschreven. De man onder hem

zag in dat hij Bob niet kon bereiken en liet los. Tegelijkertijd zwaaide hij beide armen naar achteren en probeerde hij een deel van de homp mens op zijn kuiten te grijpen.

Arie zag hem komen. Hij liet zich achterwaarts vallen en rolde weg.

Een ogenblik lagen ze alledrie languit in het zand en daarna begonnen ze, alsof een scheidsrechter een signaal had gegeven, tegelijkertijd overeind te krabbelen.

Bob was het eerst op de been en hij was ook degene die het nieuwe gevaar zag.

‘Dikke, die andere vent komt naar beneden.’

Arie liep snel weg van Reinie en zag dat Wolf naar beneden kwam denderen als een truck die door zijn remmen was geschoten.

Dat haalt hij niet, dacht hij, die struikelt over zijn eigen benen. Dat gebeurde vijftien meter voor de bodem van de kuil. Het bovenlichaam van Wolf ging sneller dan diens voeten en een paar seconden leek het of hij pogingen deed om te vliegen. Hij wapperde met zijn armen, verstpapte zich en maakte veertig graden slagzij. Na drie dribbelpasjes tuimelde hij over de rand en in een reusachtige wolk van stof belandde hij op de

bodem van de kuil waar hij secondenlang bleef liggen met armen en benen volledig gestrekt.

Dat is de vierde die tot achter zijn oren in het zand zit, dacht Arie. Zijn we nu iets opgeschoten met onze acties of juist niet. Die Reinie staat tussen ons en het zandpad in, dus ik vrees dat we de afdeling scherts en luim nu maar eens moeten verlaten.

Bob bleek iets dergelijks te hebben gedacht.

‘Achteruit, dikke. Als ze alletwee op ons afkomen dan moeten we ons splitsen.’

‘We moeten zien dat we uit deze kuil komen, man.’

‘Weet ik, nijlpaard, maar daarvoor moeten we ze toch eerst tussen de autowrakken lokken. Wij zijn sneller, denk daaraan. Ze moeten eerst weg van het pad.’

Hij pakte een hap zand en wierp die naar Reinie die hem weer broeierig stond aan te kijken.

Arie bewoog zenuwachtig. ‘Hits hem niet te veel op, Bobbie. Hij had je net bijna en ik verzeker je, hij zet eerst zijn tanden in je nek en vraagt zich daarna pas af of het lekker is. Je hebt hem door het dolle gemaakt.’

‘Mijn eigen dolle stier,’ zei Bob. ‘Ik blijf hem jennen, misschien kun je er dan vandoor.’

Arie schudde het hoofd. ‘Geen sprake van. Als die vent jou te pakken krijgt, dan sloopt hij je en smijt je achter in een wrak. Als er iemand gepakt moet worden, dan ben ik het. Ik versta Duits bovendien en misschien hoor ik nog iets.’

‘En wat doe ik dan?’

‘Ga naar de plaats waar de Saab stond en kijk of Jan er is. Daarna kom je terug. Blijf in de buurt van deze kuil en probeer mij in de gaten te houden. Een van ons tweeën moet in vrijheid blijven. Als jij weg bent, dan zeg ik dat je naar de politie gaat en hulp haalt. Dat zal ze wel weerhouden van al te drastische acties.’

Terwijl ze spraken, waren ze achteruit aan het lopen in de richting van de stapels wrakken.

Toen ze er vlakbij waren, bleven ze staan. De twee Duitsers waren hen gevolgd, maar ze haastten zich niet en de tussenruimte was aanzienlijk.

Bob wees achter zich. ‘Die gangen tussen de rijen auto’s hebben geen uitweg, hè?’

‘Niet de gang die wij ingelopen zijn. Daar liepen we ons klem.’

‘Laten we dan geen risico nemen. Tussen de wrakken gaan we voor de bijl.’

‘Kunnen we erover klimmen?’

‘En dan? Je kunt waarschijnlijk sneller omlopen dan erover klauteren, dus wat schieten we ermee op. Het is link ook nog, je hebt kans dat een wrak gaat schuiven.’

‘Maar dan staan we hier toch hartstikke verkeerd?’

Bob werd nu ook een tikkeltje nerveus. Hij zag dat de Duitsers een eind uit elkaar waren gaan lopen en hij zag ook dat ze allebei een solide ijzeren staaf in hun handen hielden. Het zou een hele toer zijn om langs hen heen te lopen en als ze te dichtbij kwamen en een klap met een staaf kregen dan was de strijd meteen radicaal voorbij.

Arie zag het gevaarlijke van de situatie in. Vooral Bob had Reinie getergd tot de man schuim op de mond had, maar Wolf was niets ergers overkomen dan dat hij een rol door het zand had gemaakt. Arie overzag de situatie en gaf Bob een por.

‘Luister. Doe precies wat ik zeg en als je er kans toe ziet, dan ren je meteen naar boven. Loop niet naar de bromfiets die daar ergens staat, want als er geen sleuteltje in zit dan ben je de klos. Ren en blijf rennen.’

‘En jij?’

‘Ik klets me er wel uit. Naar rechts jij, aan die kant loopt Wolf. Als ik stop zeg, sta je stil. Als ik begin te lopen, dan doe je of je tussen die twee door wilt sprinten. Ik doe dat ook. Op die manier trekken we ze naar elkaar toe. Als ik weer een gil geef, dan rem je en probeer je buitenom te komen.’

Bob begon te protesteren, maar Arie gaf hem weer een duw.

‘Hou nou je suffe Amerikaanse waffel. Als we hier blijven rennen en raggen, dan loopt de zaak toch een keer fout. Een van ons moet in vrijheid blijven. Naar rechts, jij.’

Bob aarzelde een ogenblik en deed toen wat Arie had gezegd. De manoeuvre verliep of ze haar drie keer gerepeteerd hadden. Reinie en Wolf liepen op elkaar af en Bob draaide

beendig om hen heen. Wolf deed nog wel enkele stappen opzij, maar Arie rende op hem af en riep: 'Hier bin ich.'
Hij bleef vlak voor de grote man staan en stak de armen omhoog. 'Hier ben ik. Waar is al dit geren eigenlijk goed voor?'
Die vraag was zo verrassend en zo brutaal, dat geen van de twee mannen er een antwoord op had. Ze bleven gewoon naast Arie staan en raakten hem zelfs niet aan.
Gedrieën keken ze toe hoe Bob op een holletje de kuil uitliep.

Een bromfiets en een overvalwagen

Jan fietste met een enigszins bezwaard gemoed in de richting waar een dorp moest liggen. De schade die hij had toegebracht aan de garage zat hem allerminst dwars. Wie een Prins opsluit, moet de vreselijke gevolgen manmoedig dragen, vond hij, maar hij zat wel een beetje over de fiets in. Het was een herenmodel met een zadel dat tamelijk hoog stond en het was uitgesloten dat de kleine, oude vrouw die hem water had gegeven - en die hem vermoedelijk had opgesloten - erop zou kunnen rijden. De fiets moest van een man zijn en van een nog tamelijk grote man ook en Jan huiverde bij de gedachte dat hij die man onderweg tegen zou komen.

Naarmate hij verder reed, zag hij meer huizen. De meeste waren klein en zagen eruit als daglonerswoninkjes, maar er waren ook enkele boerderijen en een keer zag hij een loods waaromheen tientallen tractoren, eggen en hooimachines stonden.

Elke keer als hij bebouwing zag, had hij de neiging om af te stappen en de fiets te verbergen, maar zijn moeheid weerhield hem ervan.

Jan had behoefte aan eten en dat dreef hem verder. Hij legde een paar kilometer af over de weg die steeds meer bochten vertoonde en zag na verloop van tijd rechts een bord dat wees op een dorp of een gehucht. Het bord was verveloos en de naam was nauwelijks te lezen. Zdunk, las Jan en pas toen hij voor de tweede maal keek, zag hij dat het bord alleen nog maar het laatste deel van een naam droeg. Blijkbaar was het voorste stuk eraf gebroken en had men het maar zo gelaten.

Hij fietste door en zag al snel dat er ook niet veel mensen waren die zich het lot van het bord hadden kunnen aantrekken, want de benaming gehucht was beslist nog te groot voor de vijf huizen die bijeen stonden in de bocht van de smalle weg. Hij reed door en zag een eindje verderop de achterkant van een nieuw bord. Toen hij er voorbij was, draaide hij zich half om en las het opschrift. Meszdunk, stond erop. Eronder was de naam Reckahn vermeld en Jan herinnerde zich dat

hij die naam op de kaart had zien staan.

En verder maar, dacht hij. Er moet in dit deel van het land ergens een ordentelijk dorp zijn met een kerk, een café en een heleboel limonade.

De asfaltweg ging weer eens over in betonplaten en daarna in een soort kasseien, maar hij kwam in elk geval uit in een echt dorp. Er was een kerk, er was een café - oud, maar opgesierd met een paar gloednieuwe reclameborden - en er was zelfs een school. Mensen waren er niet en Jan fietste met een trek van verbijstering op zijn kaken twee keer alle wegen van het dorp Reckahn heen en terug.

Het meest opvallende was een stuk weiland van ongeveer honderd meter in het vierkant met middenop een tent. Het was een tamelijk grote tent, zeker tien bij vijftien meter en erin stonden houten schragen waartegen klapstoeltjes waren geplaatst. In de tent was helemaal niemand, evenmin als op het veld en Jan kreeg het gevoel dat hij in een spookdorp was beland.

Nooit eerder was hij in een gebied geweest waar zich zo weinig mensen op of bij de openbare wegen bevonden.

‘Wel sodemerotje,’ bromde hij. ‘Die tent is niet als een paddestoel aan de grond ontsproten. Iemand heeft dat ding hier neergezet, dus er moet leven zijn.’

Hij stapte af en keek naar de fiets.

Die kan ik beter secuur opbergen, dacht hij. Het is geen gebied waar veel te beleven is en als het bericht rondgaat dat ergens een fiets is gejat, dan zullen ze zeker wel op vreemdelingen gaan letten. Bovendien: als ik deze fiets hier ergens neerzet, dan vindt iemand hem vroeg of laat en dan komt hij vanzelf wel weer bij de eigenaar terug.

Hij liep langs de tent naar de achterkant van het weiland en duwde de fiets in een droge greppel die verborgen lag achter een rij struiken.

Hij deed drie stappen achteruit en zag dat het rijwiel alleen zichtbaar was als je ernaar zocht en heel goed keek.

En nu dat dorp in, dacht hij. Ik heb iets gezien dat op een winkel leek. Het is een doordeweekse dag en ik ben op een doordedagse tijd, dus er moet een blik limonade te versieren zijn.

Dat lukte in een onooglijke winkel die het formaat van een redelijk grote huiskamer had en die eruit zag als een nerinkje uit een vooroorlogs plaatjesboek. De gehele inrichting was van oud eikehout en de toonbank was beslagen met een plaat zink, waardoor ze leek op een deel van de toog van een oud dorpscafé.

De schappen tegen de wanden waren tot het plafond volgepakt met levensmiddelen en voorwerpen die je in het algemeen aantreft in kleine warenhuizen. Jan zag klosjes touw naast een zeef liggen en een rij batterijen naast een speldenkussen.

Hij kreeg de indruk dat het winkeltje alles bevatte wat het dorp nodig had op het gebied van algemene middelen en kruidenierswaren voor zover ze in blik konden worden verpakt. Voor verse waar, zoals brood en vlees, moest men elders zijn, maar het kon natuurlijk heel goed dat men die door onderlinge ruil verkreeg. Vroeger ging het in Nederland ook zo. De een kreeg eieren van de ene buurman en een paar kroppen sla van de andere en hij gaf daar enkele kilo's appels voor terug. Hier, in het vroegere Oost-Duitsland, leek de situatie nog vele jaren achter te liggen bij die in Nederland en Jan verwachtte niet dat hij op de hoek van de straat een bakker aan zou treffen met stapels krentenbollen en drie soorten vruchtentaartjes.

Hij bleef naast de toonbank staan en wachtte geduldig. Het leven in het dorp leek niet bepaald jachtig en Jan dacht niet dat hij iets zou bereiken met opgewonden gedrag.

Hij stond zich juist af te vragen waarom alle schappen mudvol waren beladen, terwijl er tussen de wanden en de rekken midden in de winkel doorgangen waren gemaakt van ruim een meter breed toen dat probleem voor hem werd opgelost. Een deur die verborgen had gezeten achter een donkerbruin gordijn ging krakend open en een kleine, brede vrouw kwam aangeschommeld. Bij elke stap bewoog haar bovenlichaam van links naar rechts en daarbij bleef ze zelden meer dan drie millimeter verwijderd van de schappen en de rekken.

Ze schommelde naar Jan toe, hief een rood, vrolijk vollemaansgezicht omhoog en vroeg opgewekt: 'Jongeman?'

'Dorst,' zei Jan. 'Heb u iets te drinken? Cola?'

'Bier?'

‘Cola?’

‘Limonade,’ zei de vrouwen uit haar toon maakte Jan op dat ze cola een nieuwerwetsigheid vond waar ze niet aan deed.

‘Drie limonade,’ zei hij. ‘En hebt u koeken of zoiets?’

De vrouw keek hem aan. ‘Heb je zo’n honger, jongen?’

‘Bar,’ zei Jan uit de grond van zijn hart. ‘Honger en dorst.’

Het klonk overtuigend en de vrouw kreeg zichtbaar medelijden met hem.

Ze hield haar hoofd scheef en vroeg: ‘Kom je voor het feest?’

‘Welk feest?’

‘Jij bent niet van hier, hè. Berlijn?’

‘Nederland,’ zei Jan. ‘Ik kom uit Nederland en mijn auto is gestolen.’

‘Ach, gut,’ zei de vrouw. ‘Nederland, dat ligt toch helemaal in Neder-Saksen? Och, guttegut, het is me wat.’ Ze pakte drie flesjes limonade, zette ze op de toonbank en pakte ze weer weg.

‘Helemaal uit Saksen, het is me wat. Arme jongen. Kom maar mee naar achteren. Ik heb nog wel een plak brood voor je en thee is er ook.’

Ze wrong zich langs Jan heen en liep terug naar de deur. Ze keek niet om, maar Jan piekerde er niet over om te gaan protesteren. Eindelijk kreeg hij eens iets gratis. Het was een lange tijd geleden dat hem zoiets schoons was overkomen.

Het duurde niet lang of Jan was ervan overtuigd dat hij zich in een soort Huis der Zeven Zaligheden bevond. Hij werd op een houten stoel gepoot en voor hem, op een blankgeschuurde tafel, werd een stuk donkerbruin brood gelegd. De vrouw sneed daar twee indrukwekkende hompen vanaf en toverde een pot donkerbruine stroop tevoorschijn.

‘Eet,’ zei ze en ze keek goedkeurend toe hoe Jan het grootste stuk bestreek met appelstroop. Hij deed er niet te veel op en niet te weinig en hij zorgde er nauwkeurig voor dat er geen stroop over de rand liep. Uit zijn ooghoeken zag hij de vrouw instemmend knikken en hij kreeg de indruk dat ze steeds meer begon te glimmen.

Hij kreeg thee en dronk achter elkaar vier keer het kleine

kopje leeg, dat steeds even snel werd volgeschonken.

Het brood was oud en taai, maar Jan was van nature vol begrip voor iemand die weigerde oud brood weg te gooien en hij at tot hij niet meer kon.

Gedurende de hele eterij had de vrouw geen woord gesproken, maar toen Jan het bord van zich afschoof, ging ze door met het gesprek waarmee ze in de winkel was begonnen alsof er niet meer dan een paar seconden in plaats van een kwartier was verstreken.

‘Nederland,’ zei ze. ‘Wat een eind. En je komt niet voor het feest?’

‘Nee, mevrouw,’ zei Jan beleefd. ‘Ik kom voor een telefoon. Mijn auto is gestolen en ik wil de politie bellen.’

Dit verzoek leidde tot een lange solo van de vrouw, want het bleek niet eenvoudig om een telefoon te vinden waar een levende ziel bij in de buurt was.

Op haar vingers aftellend noemde ze meer dan tien namen, gevolgd door de reden waarom juist daar de telefoon niet bruikbaar was. Jan kreeg de indruk dat meer dan negentig procent van het aantal dorpsbewoners op pad was in verband met het naderende feest. Blijkbaar waren ze met elkaar iets aan het halen of aan het maken, in elk geval was iedereen boven de leeftijd van vijf jaar op pad tenzij hij te oud was of, zoals deze vrouw, problemen had met lopen.

Na geruime tijd kwam de vrouw tot de conclusie dat er toch ergens mogelijk een telefoon beschikbaar zou kunnen zijn. Ze veegde de paar kruimels van tafel die Jan had gemorst en keek hem stralend aan.

‘Saksen,’ zei ze. ‘Tjongejonge. Kom maar mee.’

Ze liepen honderdenvijftig meter en kwamen bij een gebouw dat het midden hield tussen een boerderij en een schuur. Binnen klonk het gekakel van kippen en toen de deur openging, vloog een benauwde walm Jan tegemoet. Hij had het gevoel dat zijn keel werd dichtgeschroefd en hij hield een hand voor zijn neus.

De vrouw leek geen hinder te hebben van de lucht. Ze ging naar binnen en wachtte daar rustig tot een oude man naderbij kwam. Hij droeg een tot op de draad versleten overall en

een pet. Aan zijn voeten had hij pantoffels met gaten en Jan kon de kippestront aan de randen zien.

De vrouw stortte zich in een opgewonden verhaal in een dialect waar Jan geen woord van verstond, maar dat wel tot resultaten leidde.

Welzeker kon hij bellen, zei de man die omwille van Jan ook bruikbaar Duits tot zijn beschikking had, en hij wees op een zwarte bakelieten telefoon aan een paal.

Ging het om een gestolen auto? Het was me wat. Allemaal ellende tegenwoordig. Het kwam door de eenwording. Vroeger in het oude Oost-Duitsland deden ze zoiets niet.

De man mopperde door, terwijl Jan de vettige hoorn van de haak nam en in het rond keek.

‘Wat is het nummer van de politie?’ vroeg hij en daarmee veroorzaakte hij consternatie, want noch de man noch de dikke vrouw had dat nummer paraat.

Jan moest de politie in de stad Brandenburg hebben, daar waren ze het allebei spoedig over eens, maar welk nummer dat nou was

...

De man ging op pad en Jan probeerde zo zuinig mogelijk adem te halen. Na tien minuten was hij duizelig van de lucht en tegen de tijd dat de man terug was, stond hij bijna te kokhalzen.

De man zei niets, maar draaide een nummer en duwde Jan de hoorn in handen.

De verbinding met het politiebureau kwam spoedig tot stand, maar de golflengtes van Jan en van de agent van dienst waren niet helemaal dezelfde, zo bleek snel.

Jan, die boven het gekakel van honderden kippen moest uitschreeuwen, zei dat hij de diefstal van een Saab wilde melden en de enige reactie die hij kreeg, bestond uit de vraag wat voor auto een Saab was.

Jan ging dat uitleggen tot hij het bizarre ervan inzag en merkte kortaf op dat het er niet toe deed hoe een Saab er precies uitzag en welke sierranden eraan waren bevestigd. Daar was de agent het niet mee eens en er ontstond een gezellig soort ruzie waarbij geen enkele antwoord logisch aansloot op een vraag. De situatie werd er niet beter op toen de

agent uiteindelijk vroeg waar precies de auto was gestolen en Jan moest toegeven dat hij dat niet wist. Ergens ten zuiden van de autoweg en voorbij de Gaststätte Ziesar, zei Jan, maar dat vond de agent een iets te vage omschrijving. Hij vroeg uit welk dorp Jan belde en waarom hij de lokale politie niet had ingeschakeld. Dat laatste stond Jan zich intussen ook af te vragen en hij begon te hikkelen.

Het plotselinge gestuntel gaf de agent het gevoel dat hij bij het been werd genomen en hij gooide de hoorn op de haak. Jan luisterde naar het getuut en kreeg de neiging de draad los te trekken van de paal. De vrouw zag het en greep in. Ze nam de hoorn over, belde opnieuw het bureau en begon in het onbegrijpelijke dialect van de streek aan een eindeloos verhaal.

Toen ze had opgelegd, zei ze dat de politie alle stappen zou ondernemen die nodig waren en dat overtuigde Jan ervan dat er minder dan niets zou gebeuren. Waarschijnlijk zouden de telefoontjes niet eens in het dagrapport worden vermeld, hetgeen betekende dat ze als niet gevoerd zouden worden beschouwd.

Toen Jan dat had uitgedacht kreeg hij acuut behoefte aan frisse lucht. Hij hoefde de telefoontjes niet te betalen, zei de man, maar Jan kreeg daar niet eens een vrolijk gevoel van. Hij wankelde naar buiten, zocht steun tegen de muur en ademde lang en diep.

De vrouw keek hem vol medelijden aan.

‘Moe?’

Jan knikte. ‘Duizelig,’ zei hij. ‘Die lucht daar.’ Hij wees over zijn schouder. De vrouw volgde zijn vinger, maar leek niet te begrijpen wat Jan bedoelde. Gedurende de hele tijd had ze geen ogenblik de indruk gewekt dat ze ook maar enige last had van de adembenemende lucht van te veel kippen in een te kleine ruimte.

‘Wil je nog thee?’ vroeg ze.

Jan schudde het hoofd. ‘Ik moet mijn auto zoeken,’ zei hij. ‘Mijn vrienden zijn ook ergens en ...’ Hij maakte een beweging die half Duitsland omvatte. ‘Ik moet terug.’ Hij dacht aan de fiets uit de garage, maar zag er vanaf om dat voertuig

opnieuw te gebruiken.

‘Kunt u me een fiets lenen? Ik wil u er best geld voor geven.’

De vrouw schudde het hoofd. ‘Bromfiets,’ zei ze. ‘Je mag de bromfiets lenen. Hij is van mijn zoon, maar die is in het leger.’ Er volgde iets dat klonk als verwensingen en twee keer dacht Jan het woord feest te verstaan.

Er is iets met dat feest, stelde hij vast. Het beheerst het leven van iedereen in dit dorp, dat is zeker.

Hij wilde ernaar vragen, maar de vrouw had zich omgedraaid en schommelde in de richting van haar winkel.

Jan volgde zoet. Hij zou een bromfiets krijgen en hoefde er waarschijnlijk niet eens huur voor te betalen. Afgezien van de stinklucht van kippen was dit Reckahn een wonderdorp, daar was Jan van overtuigd.

De bromfiets was een wonderlijk geval. Hij leek samengesteld uit onderdelen van minstens vijf andere brommers en Jan zag dat er ook nog enkele fietsonderdelen in waren verwerkt. Het zadel was in elk geval dat van een Puch en het frame was van een Zündapp, maar daarmee waren de duidelijke herkenningspunten radicaal op.

Het ding sloeg bij de derde keer starten aan, maar het veroorzaakte toen zo’n ongelooflijk kabaal dat Jan haastig het gas dichtdraaide.

‘Hij doet het goed,’ zei de vrouw trots, terwijl ze de wolk uitlaatgas nakeek die langzaam door de straat dreef. ‘Mijn zoon poetst hem elke maand.’

Dat kon kloppen, zag Jan. De brommer zag eruit alsof hij ‘s avonds mee naar bed werd genomen, maar aan het onderhoud van de motor en van de uitlaat was de zoon blijkbaar nimmer toegekomen.

Hij stapte van de bromfiets af. ‘Ik wil wat eten meenemen voor mijn vrienden. Al ons eten zat in de auto, weet u, en ...’

De vrouw knikte. ‘Brood,’ zei ze. ‘Ik maak brood.’

Ze schommelde naar binnen en kwam even later terug met een papieren zak waarin hompen van hetzelfde bruine brood zaten als Jan had gegeten. Hij kreeg de indruk dat de vrouw een bijna onuitputtelijke voorraad oud brood bezat en dat ze

nu kans zag eraf te komen.

‘En drinken?’

De vrouw wees op de zak. ‘Onderin. Drie flesjes.’

Dit keer mocht Jan wel betalen, maar het was een bedrag waar zelfs hij bijna van bloosde.

‘Is het niet wat weinig?’ vroeg hij.

De vrouw gaf hem een knipoog. ‘Het is feest vandaag,’ zei ze.

‘Tja,’ zei Jan. ‘Dank u wel.’

Hij deed de zak in een oude tas die met ijzerdraad aan de zijkant van de bromfiets was geflanst en trapte het geval aan. In een walm van olie reed hij het dorp uit en nog voor hij de hoek om was, wist hij wat hij was vergeten.

Hij zag ertegenop de weg terug te gaan die hij kort tevoren had afgefietst, want die route zou hem langs de vernielde garage voeren. Hij had de vrouw een plattegrond van de streek willen vragen en aan de hand daarvan een andere weg willen zoeken.

Hij remde af, maar besloot niet terug te rijden. Waarom wist hij zelf niet, hij had gewoon het gevoel van: stommerd, als je zoiets niet op tijd vraagt dan moet je daar maar een beetje onder lijden.

Vijf minuten later had hij bittere spijt van dat besluit, omdat hij voortdurend op zandwegen stuitte die uitliepen op stukken bos of op kleine meertjes die via brede sloten met elkaar waren verbonden. Hij reed heen en weer en was na dertien minuten terug in het dorp. Hij trok een nijdig gezicht en scheurde de weg in die hij met de fiets ook had genomen. Toen hij in de buurt van de garage was, boog hij zich zoveel mogelijk voorover en draaide hij zijn hoofd af. Hij wenste dat hij een helm had meegekregen, maar blijkbaar deden ze daar niet aan in deze buurt.

Hij hoorde geen geschreeuw of getier en reed door naar de plaats waar de Saab was gestolen. Hij zette de brommer aan de kant van de weg en ging op zoek naar een boodschap. Hij wist precies waar Bob of Arie een boodschap zou plaatsen: geprikt aan een tak en gestoken in het stuk berm waar de Saab had gestaan.

Jan zocht de berm drie keer zorgvuldig af en was er toen van

overtuigd dat er geen brief was. Hij ging in het gras zitten en begon zelf aan een mededeling. Ze was kort, krachtig en, voor het geval Bob het papier zou vinden, geheel in het Engels: 'Ben in dorp dat Reckahn heet. In of bij feesttent. Eten en drinken. Komt dat zien.'

Hij zocht langs de weg tot hij een tak vond die sterk genoeg was om een paar windvlagen te overleven en prikte het stuk papier eraan. De tak ging in de grond en Jan keek er met genoeg naar. Niemand die zocht, zou de boodschap kunnen missen.

Terwijl hij van een afstand naar het briefje keek, hoorde hij een paard en wagen aankomen hobbelen. Hij dacht aan het voertuig dat Arie eerder die middag had gezien en zijn eerste reactie was een schuilplaats te zoeken. Helaas was er hier geen schuilplaats en toen hij opkeek, zag hij dat de combinatie nog maar een paar honderd meter van hem verwijderd was. Er op een bromfiets ongezien vandoor gaan was onmogelijk en Jan zag er de noodzaak ook niet echt van in. Hij was nergens bij betrokken geweest waar een paard of een wagen aan te pas was gekomen en hij besloot rustig te blijven staan.

In een bedaagd tempo liep het paard hem voorbij. Het trok een wagen die was opgesierd met papieren slingers, ballonnen en lampions. Op de bok zat een echtpaar dat tot in de puntjes gekleed was en dat hem vriendelijk groette. Op de wagen, tussen de versieringen, zaten drie kinderen. Ook zij hadden hun zondagse kleren aan en ze zagen eruit of ze zo uit de kerk kwamen. Er was geen genie voor nodig om te bedenken waarnaartoe ze op weg waren.

Het feest, natuurlijk, dacht Jan. Iedereen heeft zich de hele middag in huis staan optutten of zoiets en daarom was het zo onwaarschijnlijk stil, maar nu zijn ze op weg. Als het een soort dorpsfeest wordt of zo'n ouderwetse boerenbruiloft zoals ik in Nederland weleens heb meegemaakt, dan kan het nog knap druk worden in de feesttent. Wat zal ik doen. Wachten of teruggaan? Hij keek naar het stuk papier aan de tak en vond dat zijn boodschap overduidelijk was. Bob en Arie wisten nu waar ze

hem konden vinden en hij had er geen idee van waar zijn twee vrienden waren. Misschien hadden ze een spoor van de Saab ontdekt en waren ze kilometers ver weg. Waarom hier wachten en zien hoe de zon steeds verder zakte, terwijl een kilometer of vier verderop een groot feest op touw werd gezet door mensen van wie er in elk geval één zeer vrijgevig was?

Jan aarzelde niet lang maar trok de bromfiets overeind. In de verte zag hij weer een paard en een wagen aankomen en hij was ervan overtuigd dat het hier nieuwe feestgangers betrof.

Ditmaal nam hij wel een andere route. Hij wist nu precies waar het dorp lag ten opzichte van de plaats waar de Saab was gestolen en als Jan zich eenmaal had georiënteerd dan was verdwalen uitgesloten.

Jan was net uit het zicht verdwenen toen de paard-en-wagencombinatie die hij in de verte had gezien de plaats bereikte waar de Saab was gestolen. Ook hier zaten een man en een vrouw die op hun paasbest waren gekleed op de bok. Ook hun wagen was versierd en ook zij namen kinderen mee. Alleen waren dit kinderen van het uitgelaten type dat overstroomt van de energie. Ze renden hele stukken naast de wagen of liepen een eindje vooruit om bok te gaan springen tot het paard hen had ingehaald.

Een meisje zag een papier aan een stok en rende ernaartoe.

‘Een brief,’ zei ze.

‘Zien, zien,’ riep haar kleine broertje.

Ze bogen zich over de Engelse tekst, begrepen er niets van en maakten van het papier confetti. Ze hadden al een heleboel snippers, allemaal voor het grote feest en allemaal verzameld in een rieten mand.

Vijf minuten later was Bob ter plaatse. Hij was een poos bij de kuil blijven hangen en had gezien hoe de twee Duitsers Arie meenamen naar het houten gebouwtje. Daar bleven ze lange tijd en na een dik half uur was het Bob gaan vervelen.

Jan moest ingelicht worden, vond hij. Hij had het warm, hij had honger en hij verging van de dorst. Aan rennen dacht hij niet, zelfs niet aan lopen op een sukkeldrafje. Hij sjokte naar

het verzamelpunt en zocht de berm af naar een boodschap. Niks, luidde zijn conclusie. Jan is hier nog niet geweest. Even een briefje voor hem schrijven. Papier had hij en een balpen ook, een goedkoop ding uit een supermarkt dat hij hoogstpersoonlijk had gekregen van Jan. Hij gaf een haal en zag dat de balpen dienst weigerde. Hij legde het papiertje op het beton en probeerde het opnieuw, maar schrijven met een balpen op een ondergrond die niet vlak is, wil nu eenmaal niet en het ding weigerde opnieuw dienst.

‘Barst,’ zei Bob. Hij gooide de balpen in de berm en sjokte terug naar de zandafgraving.

Nadat Arie zich aan Reinie en Wolf had overgegeven, had hij lange minuten staan vrezend voor ernstig ongerief. De twee Duitsers leken in staat hem bij een verkeerde beweging drie keer de zandkuil door te schoppen en Reinie zag eruit of hij dat ook bij een goede beweging van ganser harte zou willen doen. De man had een donkerrode kleur van woede en hij haalde adem op de manier van iemand die op het punt staat te ontploffen.

Arie keek zo onschuldig mogelijk, maar dat viel helemaal verkeerd.

Reinie besteedde drie volle minuten aan pogingen om het zand van zijn kleren te vegen en daarna nog een minuut om zijn neusgaten te reinigen en toen pas kwam hij toe aan de uitbarsting die hij in gedachten had.

Hij perste de lippen op elkaar tot de kleur van zijn wangen dieppurper was en liet zijn adem ontsnappen met een plof die klonk als een schot uit een jachtgeweer.

‘Kijk hem aan. Kijk dat rode stuk rolmops eens aan met zijn gezicht of hij van de prins geen kwaad weet. Zou je hem niet?’

Hij maakte grijpbewegingen en kwam een stap dichterbij.

Arie kromp in elkaar. Hij twijfelde er niet aan of Reinie was van plan hem het pak slaag van zijn leven te geven.

Wolf zag het ook en hij ging tussen hen in staan. Hij was nog net een maatje groter dan zijn landgenoot en Arie kreeg het gevoel dat er een vestingwal tussen hem en de boze Reinie

werd opgetrokken.

‘Rustig, Reinhardt. We hebben hem, daar gaat het om.’

‘Een Amerikaan,’ zei Reinie vol minachting. ‘Weer zo’n Amerikaans stuk legerongeluk dat met zijn grote grijpklauwen aan onze spullen zit. Zo gauw ze een verlofdag hebben, komen ze in het oude Oost-Duitsland kijken. Ik zal ze helpen grijpen.’

Arie zag in dat het grote misverstand zo snel mogelijk de wereld uit moest. Hij had al eerder gemerkt dat Reinie in woede ontstak zo gauw hij een woord Engels hoorde en hij begreep hoe dat kwam. In het voormalige West-Duitsland waren tienduizenden Amerikaanse militairen gelegerd. Na de eenwording van de beide Duitslanden mochten ze ook op Oostduits grondgebied verblijven en blijkbaar waren er veel Amerikanen die dat deden. Om een of andere reden was dat Reinie niet bevallen en had hij een grondige hekel gekregen aan alles wat Amerikaans was of dat zelfs maar leek.

Arie begreep niet goed hoe iemand een persoon van zijn afmetingen en omvang voor een militair kon houden, maar hij besloot de grote Duitser snel bij te scholen.

‘Hollander,’ zei hij in het Duits. ‘Ik ben geen Amerikaan. Ik ben Hollander.’

Reinie keek hem verbaasd aan. ‘Ga weg.’

‘Echt waar. Hollander. Amsterdam.’

Reinie schudde het hoofd. ‘Dat was geen Hollands dat je sprak, dat was Amerikaans.’

‘Engels,’ zei Arie. ‘Mijn vriend komt uit Noorwegen, maar samen spreken we Engels, dat gaat makkelijker.’

‘Ga weg,’ zei Reinie weer.

‘Graag,’ zei Arie en hij maakte een kleine buiging.

Dat maakte de Duitser opnieuw razend. Hij cirkelde om Wolf heen en haalde uit voor een schop. Arie trok het grootste deel van zijn achterwerk weg uit de baan van het been, maar het was nu eenmaal onmogelijk om een dergelijk omvangrijk lichaamsdeel helemaal te missen en hij kreeg een flinke veeg mee. ‘Naar de keet. En meteen,’ briede Reinie. Hij was nu definitief ontbrand en alleen door snel te lopen kon Arie nieuwe

schoppen ontwijken. Hij liep naar het houten gebouw en sprong naar binnen.

Reinie volgde hem, maar Wolf kwam vlak achter hem aan en ging weer tussen hen in staan.

‘Rustig,’ zei hij met gezag. ‘Afgelopen met dat geschop, getrap en getier.’ Hij keek Arie aan. ‘Wat deed jij in die kuil? Wie ben jij eigenlijk?’

‘Ik ben Arie Roos,’ zei Arie die tegen de wand ging staan en zo zijn beschadigde achterkant dekte. ‘Ik ben Arie Roos, ik kom uit Amsterdam en ik reed in een Saab.’

‘En wat doe je hier?’

‘Hier in Duitsland of hier in dit zandgat?’

Wolf keek schuin naar zijn landgenoot. ‘Luister, veel te dikke grapjas, als je slim gaat zitten doen, dan wil ik wel even naar buiten gaan, hoor. Mijn broer heeft nog iets met je te regelen.’

Arie begon een begin van een binnenpretje te krijgen. En zo leer je altijd wel iets, dacht hij. Die twee zijn broers, maar dat had ik eigenlijk wel kunnen zien, ook. Wolf is de grootste, maar boze Reinie de oudste, zou ik zeggen. Laat ik nu maar netjes antwoord geven, dan steek ik misschien nog een en ander op.

‘Mijn vriend en ik waren in Duitsland, omdat we een Saab naar Berlijn moesten brengen,’ zei hij snel. ‘We waren in deze zandafgraving omdat we onze Saab zochten.’

‘Wat is er met die Saab?’

‘We reden hier wat rond en hotsten met de auto door een geul in de weg, een paar kilometer verderop. Blijkbaar brak door de schok de dynamosteun en de motor liep heet.’

‘Waar was dat?’

Arie wees naar boven. ‘Dat zandpad af en dan bij de betonplatenweg een paar honderd meter naar rechts.’

‘Hoe laat was dat?’

‘Voor in de middag, ik weet niet precies hoe laat, een uur of drie, vier geleden zeker. Langer nog, denk ik.’

‘En toen?’

‘We zijn gaan zoeken. Er was geen mens op de weg en we hadden een garage nodig.’

‘En die vond je niet?’

Arie keek naar het gezicht van Reinie die nu stond te grinniken. Hij vond het blijkbaar een vermakelijk idee dat iemand in deze streek van Duitsland op zoek ging naar een garage.

‘Die vonden we niet, nee. En we vonden onze Saab ook niet meer, want die was intussen gestolen.’

‘Ach so. En terwijl je liep te zoeken, heb je die wagen niet horen wegrijden.’

Arie keek kwaad. ‘Dat ding is ook niet weggereden. Dat zouden we hebben gehoord. De Saab is gewoon verdwenen.’

Beide mannen keken elkaar aan en Arie kreeg het gevoel dat ze heel goed wisten hoe een auto kon verdwijnen zonder dat de motor ervoor gestart behoefde te worden. Hij dacht niet dat ze de Saab zelf hadden meegenomen, maar ze kenden de dader of ze vermoedden dat in elk geval.

Reinie nam de ondervraging over. Zijn ademhaling was weer normaal en zijn ogen hadden hun bruine kleur terug.

‘En wat kwamen jullie hier doen?’

Arie aarzelde. ‘Niets bijzonders eigenlijk. We waren op zoek naar de Saab en we hadden de asfaltwegen gehad. Omdat we geen idee hadden waar huizen of boerderijen staan, zijn we de zandweg opgelopen en daardoor kwamen we bij deze afgraving.’

‘Waar jullie snotapen natuurlijk dachten: daar zijn auto’s, laten we eens kijken of daar wat te halen is.’

Arie schudde het hoofd. ‘Helemaal niet. Aan die Trabanten hebben we niets en bovendien: de Saab was toch weg. Als onze auto er nog had gestaan, hadden we heus wel gekeken of we ergens een dynamosteun af hadden kunnen slopen, we zijn handig genoeg om zo’n ding zelf te monteren. Maar zonder Saab hebben we aan een steun niets.’

Reinie bleef argwanend. ‘Ach,’ spotte hij, ‘jullie kwamen dus gewoon een beetje kijken en verder niets. Aardige jongens zijn jullie. Daarom renden jullie natuurlijk weg toen jullie mij zagen.’

Arie vond dat het tijd werd om een milde vorm van verontwaardiging te tonen. Hij blies de wangen bol en begon te sputteren. ‘We renden weg, omdat we schrokken. In Nederland zijn al dit soort putten verboden gebied, omdat er altijd

kans bestaat dat een deel van de wand instort. We hebben nergens een bordje met 'Verboden toegang' gezien, maar ja ...' Hij hief de handen en keek zo onschuldig mogelijk.

Reinie trapte er niet in. 'Ja, ja,' zei hij. 'Geen bordje gezien, maar wel rennen en vechten. Waar is dat vriendje van je nu?'

'Geen idee. Boven, bij de rand, denk ik. Hij zal deze kuil wel in de gaten houden. Misschien is hij naar de politie.'

Er verscheen een trek van grote voldoening op Reinies gezicht.

'Politie. Als hij in deze buurt politie vindt, dan krijgt hij de grote prijs. Vergeet de politie maar, jij. Daar worden we al jaren niet meer bang voor.'

'Dat is dan mooi,' zei Arie. 'Ik evenmin, maar ik zou nu wel graag verder willen zoeken.'

'Naar je Saab?'

'Naar mijn Saab.' Arie wees om zich heen. 'Een lekker land is dit. Midden op een mooie maandagmiddag, zo maar je auto weg.'

'Wij zullen het zoekwerk wel voor je doen,' beloofde Reinie. 'Ik denk dat wij sneller een auto vinden dan jij.' Hij draaide zich naar zijn broer toe. 'Wat doen we?'

'Laten lopen?'

Reinie keek lang naar Arie en schudde bedachtzaam het hoofd.

'Ik weet het niet. Hij is me te rustig. Er klopt iets niet. Een jongen die zijn wagen zoekt, staat er niet zo kalm bij als deze walvis. Sluit hem maar op in de auto.'

'Voor hoelang?'

Reinie keek kwaad naar zijn broer. 'Dat vertel ik je wel als dat stuk verdriet uit de buurt is. Weg met hem.'

Wolf zuchtte en stak een hand uit. 'Kom mee, jij. Loop naast me en blijf naast me. Als je ervandoor probeert te gaan, dan krijg je een tik waar je in geen dagen van bijkomt.'

Ze sprongen uit de keet en liepen door het zand naar een van de achterste rijen wrakken. Het pad tussen de rijen auto's had hier een zijgang en daaraan stond ... een oude, deels verroeste overvalwagen van de politie. De roest betrof de wielen en het chassis, zag Arie, en beslist niet de carrosserie.

Wolf schoof de zijdeur open en gaf een ruk met het hoofd.

'Erin, jij.'

Arie keek hem smekend aan. ‘Hebt u iets te eten of zo? Ik heb honger, en dorst. Vooral dorst.’

Wolf smeede de deur dicht en ramde de grendel erop.

‘Vast jij maar een poosje. Dat is goed voor je figuur, ook nog.’

Grinnikend liep hij weg, nagekeken door Arie die zijn gezicht tegen de tralies had gedrukt. De ramen waren allemaal verdwenen, maar de tralies waren nog uitstekend. Alles aan de carrosserie leek in een deugdelijke staat en Arie zag in dat het energieverpilling was om te gaan duwen of trappen. Schreeuwen zou evenmin helpen, vreesde hij.

Hij ging zitten op een hoek van een harde bank en vroeg zich af in welk een wanordelijk avontuur ze waren beland. Saab weg, Jan weg en Bob op een plaats vanwaar hij hooguit kon toekijken. En dat allemaal zomaar, zonder enige aanwijsbare reden.

Hoe Arie de gebeurtenissen van de afgelopen uren ook bekeek, hij zag niet meer dan een schaduw van wat een avontuur zou kunnen worden. Er was iets met die motorblokken, dat stond vast. Maar hij zag niet in wat de diefstal van een twintig jaar oude Saab te maken had met het in een zandgat dumpen van vrijwel nieuwe auto’s die van hun motor waren ontdaan. De twee Duitse broers wisten beslist meer van die motorblokken en nog deze avond of nacht zou er bij de kuil iets gebeuren wat waarschijnlijk de moeite van het bekijken zeer beslist waard was, maar hoe Arie zijn best ook deed, door de tralies zag hij niets meer dan wrakken en die zagen er niet uit alsof hij er die dag nog plezier aan zou beleven.

Hij vroeg zich af hoelang het zou duren voor hij iets te eten zou krijgen en hoe langer hij aan eten dacht, hoe meer hij begon te lijden. Zijn maag rommelde, fijn zand zat gekoekt tegen de achterkant van zijn mond- en neusholte en de zijkant van een van zijn hamachtige billen voelde stijf en pijnlijk aan. Toen hij aan dit lichamenlijk ongemak dacht, begon ook prompt zijn linkerpink te schrijnen.

Jan in actie op een buurtbruiloft

Terwijl Arie in de overvalauto zat en Bob lag te verdorsten aan de rand van de zandafgraving, vierde Jan feest. Hij was op het merkwaardige eigen bouwsel dat in een optimistische bui bromfiets was gedoopt teruggeploft en geknetterd naar het dorp en hij was daar beland in de laatste voorbereidingen van een boerenbruiloft.

Het moet worden gezegd dat de dorpelingen weinig aan het toeval wensten over te laten. Toen Jan de brommer had teruggezet onder het afdak van het winkeltje, werd hij door de vriendelijke eigenaresse die blijkbaar op hem had zitten wachten, meegetroond naar het feestterrein en daar zag hij dat al minstens vijftig mannen en vrouwen bezig waren met het installeren van schragen waarop eten en drinken werden uitgesteld. Het meeste eten kwam uit eigen tuin of van de boerderij. Er was fruit in overvloed en een onwaarschijnlijke hoeveelheid soorten vlees. Stukken kip lagen naast schijven ham en hompen konijn waren gedrapeerd naast fazantepoten.

Het eten viel nog bijna in het niet bij de ruimte die de drank innam. Kisten bier waren aangevoerd, evenals groene flessen vol wit vocht dat schnapps werd genoemd en dat een soort eigengestookte jenever bleek te zijn, met een alcoholgehalte dat je deed steigeren als je het spul alleen maar róók.

Naast de sterke drank stonden flessen limonade voor de kinderen en twee enorme glazen kommen waarin bowl werd geschept, een wonderlijke combinatie van vruchtesap en siroop vermengd met stukken appel, peer, perzik, kersen en alle andere soorten fruit. Alle vrouwen die op het feest kwamen, bleken eten en drinken bij zich te hebben en iedereen had ook een eigen portie bowl meegenomen. Omdat iedereen blijkbaar een eigen recept had, was elke liter die in de kommen werd gestort anders van samenstelling en toen alles door elkaar gehusseld was, bood de bowl een aanblik waar een fijngevoelige eter van begon te rillen. De kinderen bleken er dol op, want ze waren maar met

moeite van de kommen weg te slaan. Voorlopig mocht er echter noch gegeten noch gedronken worden, want ten eerste was nog niet iedereen aanwezig en ten tweede moest er nog gewerkt worden.

Jan had al snel door dat de vrouwen die dag nauwelijks op straat waren geweest, omdat ze zich hadden beziggehouden met het maken van de bowl en het optuigen van paard, wagen en kinderen. De paarden hadden er nog de minste last van gehad. Zij waren geroskamd en bijgeknipt en misschien hier en daar even in de was gezet, maar daar was het bij gebleven. Hun taak was bovendien bescheiden. Ze mochten de wagen naar een hoek van het feestterrein trekken en werden daarna naar een aanpalend grasland vol vruchtbomen gebracht waar bakken water klaar stonden en jongens enige haver in een soort trog gooiden. De hoofdstellen werden op ronde balken gelegd aan de rand van de wei en al na de aankomst van acht wagens zagen die balken eruit als het decor van een cowboyfilm, vlak voor de sheriff zijn helpers roept om de bandieten te achtervolgen.

Niet iedereen kwam met paard en wagen, maar veel scheelde het niet. De meeste feestgangers hadden thuis overigens wel degelijk een auto, maar de vriendelijke winkelierster die zich Frau Hauser noemde, legde uit dat het de gewoonte was om 'met de kar' te komen; niet omdat dat sneller ging, maar omdat het de thuisreis een stuk veiliger maakte. Terwijl ze dat zei, knipoogde ze naar Jan en keek ze met een schuin oog naar de schnapps en het bier. De kinderen die waren aangevoerd zagen eruit of ze waren opgestoomd voor een modefoto. Ze zaten veel te dik in de kleren voor de tijd van het jaar en kraakten bijna als ze zich bukten. Vreemd genoeg klaagde er niemand en Jan kreeg de indruk dat ze trots waren op hun dikke jurken en broeken en dat ze, althans de eerste tijd, met enig genoegen deden wat de volwassenen hen hadden ingeprent: redelijk stilzitten en zorgen dat ze er niet na een half uur al uitzagen als wroetende varkens rond een trog bowl.

De mannen waren die middag van de straat gehouden door een geheel ander soort bezigheden. Een deel kwam per wa-

gen, maar anderen kwamen lopend. Ze voerden enkele grote sparren met zich mee die ter plaatse van wortel tot top werden versierd met slingers die door de meisjes op de grond werden uitgelegd en daarna werden ingesmeerd met lijm en bestrooid met eigengemaakte confetti. Tussen de bomen werd een bord bevestigd dat meters breed was en waarop met letters die in grootte sterk van elkaar verschilden 'hulde aan het bruidspaar' stond geschreven. Onder die tekst waren reusachtige houten cijfers getimmerd die met zilververf waren bestreken en het getal 25 vormden.

De ereboog werd door minstens dertig man neergepoot vlak voor de ingang van de tent en daarna bevestigd met staaldraden waaraan slingers en tientallen lampions werden gehangen. De ballonnen die waren aangevoerd, werden daarna in de tent losgelaten en dansten tegen het dak op de warme lucht van verhitte mensen die in te veel kleren heen en weer liepen en allerlei karweitjes deden waar het nut nauwelijks van viel in te zien. Als een ploeg van vijf jongens drie vaten bier links van een brede schraag had gezet, kwam er spoedig een club mannen die de vaten juist rechts van de schraag zette en als een vrouw een stel meisjes lampions aan een grote houten stoel had laten binden, dan kwam enkele minuten later een andere vrouw zeggen dat ze bevestigd moesten worden aan draden die boven de stoel hingen. Door alle orders en tegenorders ontstond het soort chaos dat je ook ziet optreden na een ernstige overstroming of een uitslaande brand, maar het grote verschil was dat de stemming er hier juist steeds beter op werd. Iedereen was opgewekt en iedereen keek alsof de grote festiviteit van het jaar was aangebroken.

En, bedacht Jan, zulks was misschien ook inderdaad het geval, want het was niet te verwachten dat een dergelijk bescheiden dorp zich met regelmaat aan een dergelijke uitpatting over zou geven.

Het meest opvallende bij al deze bezigheden was misschien wel dat niemand zich leek af te vragen wat die vreemde jongen in dat doorzwete shirt nu eigenlijk in de tent deed. Niemand vroeg Jan iets en niemand maakte een gebaar dat wees op een teken van afkeuring. Jan zat naast Frau Hauser en zij

keek alsof ze een nieuwverworven bezit kwam showen. Ze glom van haar kruin tot haar kin en ze zag eruit of ze net die dag de hoofdprijs in de staatsloterij had gewonnen. Jan voelde zich er in het begin een beetje opgelaten door, maar dat trok bij toen het tot hem doordrong dat hij urenlang gelaafd en gespijzigd zou gaan worden en dat hem dat geen cent zou kosten.

Een paar keer voelde hij een klein steekje van schuld als hij aan Bob en Arie dacht, maar dat onderdrukte hij snel. Hij had een brief achtergelaten en de boodschap erop was duidelijk. Als zijn vrienden niet in staat waren het feest bij te wonen, dan was dat zeer betreurenswaardig, vond Jan, maar dan kon hij daar toch weinig aan doen.

Het zou niet lang duren of het was donker en dan had het al helemaal geen zin kop- en staartloos onbekende wegen over te rijden om hen te gaan zoeken.

Tegen kwart voor negen kwam er een eind aan elke vorm van gepeins toen een houten podium werd binnengedragen, gevolgd door drie mannen in kostuums die op lange winteravonden in elkaar leken te zijn gezet op basis van een fantasiepatroon dat was ontworpen door een ontwerper die elke vorm van verhouding was kwijtgeraakt. De broeken waren afgezet met rode biezen en werden opgehouden met riemen waaraan rode kwastjes hingen. Daarboven waren kledingstukken te zien die nog het meest leken op vesten zoals Mexicaanse trompettisten die weleens dragen als ze zich willen onderscheiden van de andere orkestleden. De vesten hadden stiksels in alle denkbare kleuren waaroverheen een soort carnavalsmedailles hingen. Iedere man droeg onder zijn vest een overhemd van een andere kleur, maar op hun hoofd hadden ze alle drie hetzelfde soort voorwerp. Het was een kruising van de mijter van Sinterklaas met de pet van een opgewonden Bask en het zag eruit als een koortsdroom.

De mannen klommen op het podium en keken toe hoe een groep oudere kinderen muziekinstrumenten aandroeg. Achtereenvolgens kwamen binnen twee accordeons, een grote trom, twee trommels, een bekken en een zogenaamde hi-hat, een soort cymbaal op een hoge standaard. Deze uitrusting voor een drummer werd gevolgd door een mondharmonika,

twee stukken hout die eruitzagen als kleppers, een tamboerijn en een metalen neusfluit. Jan moest drie keer kijken voor hij het ding herkende en het duurde daarna nog lange tijd voor hij weer wist waar hij zo'n geval eerder had gezien. Het was bij een schoolvriendje thuis wiens vader vooroorlogse instrumenten verzamelde. Je moest er via je neus door blazen en dat viel nog niet eens mee. Hij had het weleens geprobeerd en toen een geluid voortgebracht als van een koe in doodsnood.

Na de instrumenten werden drie microfoons aangedragen en aangesloten op versterkers die in de achterste hoeken stonden.

Daarna liep iemand naar de ingang van de tent en blies drie keer op zijn vingers. Iedereen die zich nog op het terrein bevond, kwam binnen en ging zitten aan de houten tafels waarover wit papier was uitgerold waarop een immense hoeveelheid bierviltjes was gelegd.

Toen iedereen zat, trad een diep stilzwijgen in. Even dacht Jan dat iemand zat te bidden als voor het begin van een maaltijd, maar dit bleek niet het geval. Enkele honderden mannen, vrouwen en kinderen zaten, keken elkaar aan en deden helemaal niets. Het was een dermate bizar gezicht dat Jan de neiging had om te hoesten en daarna in lachen uit te barsten. Hij deed het niet omdat hij ervan overtuigd was dat hij door minstens veertig man de tent uitgegooid zou worden als hij inbreuk maakte op wat duidelijk een dorpstraditie was en daarom begon hij, om de tijd te doden, langzaam in zichzelf te tellen.

Hij was bij 752 toen de accordeonist een lied inzette.

'Negen uur,' zei Frau Hauser, terwijl ze zich naar Jan toeboog. 'Het feest begint.'

Alsof er een algemeen sein was gegeven, begon iedereen te kletsen en te kakelen en binnen acht seconden leek het of er in de tent een storm met een windkracht van tegen tien Beaufort was opgestoken. Het doek leek te bollen en de temperatuur steeg met een volle graad.

De accordeonist kreeg versterking van zijn collega die een iets kleiner instrument had en van de slagwerker die keihard zijn trommels te lijf ging. Hij had een heel eenvoudig ritme en het bestond uit het accentueren van elke tel van een vier-

kwartsmaat. Hij bonkte uit alle macht, maar het laweit kwam nauwelijks boven het gepraat van de gasten uit. Toch schenen ze iets muzikaals te horen aan de geluiden van het trio, want vrijwel tegelijk begonnen ze aan een volkomen onverstaanbaar lied in dialect dat tot op een afstand van drie kilometer te horen moest zijn geweest.

Halverwege het tweede couplet kwam het bruidspaar binnen. De man en de vrouw zaten op versierde stoelen die omhoog werden gehouden door acht potige mannen. Ze zaten er volkomen roerloos op en aan hun gezichten was te zien dat ze er maar het beste van hoopten.

Het gezang ging over in een luid applaus en dat werd bijna stormachtig toen de stoelen voorzichtig onder de lampions werden neergezet en de gezichten van de jubilarissen weer een beetje kleur kregen.

‘Ze zijn er,’ zei Frau Hauser. ‘Nu begint het echt.’

Jan zag de ontwikkeling van het feest met stijgende verbazing aan. De toespraken tot het bruidspaar kon hij plaatsen; alle bruidsparen waar ook ter wereld worden toegesproken door mensen die veel te lang van stof zijn en die zich bij voortdurend onderbreken om eens hartelijk om zichzelf te lachen. Van het plaatselijke dialect verstond hij geen woord, maar het viel hem wel op dat de vrolijkheid van de aanwezigen plaats maakte voor gelatenheid. De volwassenen luisterden zwijgend naar de woordenstroom en de kinderen verveelden zich zo, dat ze stiekem spelletjes begonnen te doen. Een paar van de brutaalste jongens kropen onder de tafel en knepen daar blijkbaar in de kuit van enkele meisjes want die lieten schrille protestkreten horen die ze onmiddellijk probeerden te smoren door een vuist tegen hun mond te drukken. In het begin staken ouders vermanend een vinger op, maar nadat drie sprekers 35 minuten hadden gevuld met plezier hebben om zichzelf gaven ook de volwassenen de moed op. Ze lieten de kinderen begaan en het gevolg daarvan was dat die steeds meer lawaai gingen maken.

De vierde spreker had door dat er voor hem geen eer aan zijn toespraak te behalen was en hij deed waar iedereen op

zat te wachten. Hij liep al pratend naar een tafel die was gevuld met drank, schonk een klein glas tot de rand vol met wit, stroperig vocht en bracht een toast uit.

Dat brak de ban en op slag keerde de feeststemming terug. Toen het muzikale trio aan een wedstrijd begon in het zo hard mogelijk bespelen van de instrumenten was er bovendien geen schijn van kans meer dat een verse spreker nog een verstaanbare zin zou kunnen uitbrengen.

Frau Hauser zuchtte diep. Ze stootte Jan weer eens aan en wees op het eten en het bier.

‘Pak maar wat,’ zei ze. ‘Het gedoe is voorbij.’

Jan knikte, maar bleef zitten. Hij zag een paar volwassenen naar de drank lopen en wilde ze een ruime voorsprong geven. Het was hem duidelijk dat het grote eten en drinken een aanvang had genomen, maar hij was van plan om zich bescheiden op te stellen en zich pas tot de nok te vullen als de buurtbewoners allemaal voorzien waren.

Zijn buurvrouw had dat door. Ze stond op, schommelde naar de tafels en kwam terug met twee kippepoten en een glas vol roodbruin spul dat eruit zag als het nat van de bowl, nadat de vruchten eruit waren gehaald.

‘Limonade,’ zei ze. ‘Als je bier of schnapps wilt, dan pak je dat straks zelf maar.’

Jan rilde bij de gedacht aan de sterke drank. Hij had eraan geroken en dat was voldoende geweest. Hij pakte het glas en nam een paar slokken. Het spul was mierzoet en hij kreeg er alleen maar meer dorst van.

Frau Hauser knikte hem welwillend toe. ‘Drink,’ zei ze. ‘Eet. Wil je dansen?’

Jan verslikte zich en begon te hoesten. ‘De.. de...’ bracht hij hijgend uit.

Frau Hauser klopte hem op de rug. ‘Dansen,’ herhaalde ze. ‘Dansen, leuk.’ Ze maakte een paar pasjes en keek Jan stralend aan.

Toen en op dat moment zag Jan in een flits de schaduwzijde van de blijde gebeurtenis die buurtbruiloft heette. Hij voelde aankomen dat hij met de rolronde schommelvrouw een wals zou moeten maken temidden van een bomvolle tent opgeto-

gen Duitsers en hij begon spontaan een nummertje te rillen.
'Gr... graag,' zei hij. 'Maar ik moet eerst even naar buiten. Een eh ..., een toilet, weet u wel.'

'Om de hoek links,' zei Frau Hauser. 'Doe maar kalm aan. Dit feest duurt tot het morgenochtend licht is.'

Dat idee had Jan ook al gekregen, al betwijfelde hij of er na middernacht nog iemand van boven de zestien jaar op zijn benen zou staan.

Hij stond voorzichtig op, knikte met een blij gezicht naar zijn buurvrouw en iedereen die bij hem in de buurt zat, en schuifelde naar buiten.

Het was nu vrijwel donker en het feestterrein was een donkere lap land die op de hoeken schaars werd verlicht door een lampion waarin een kaars brandde.

Jan ging niet linksaf zoals Frau Hauser hem had aangeraden, maar ging naar rechts. Hij liep door tot hij tegen de bosjes stond die het feestterrein afscheidden van de wei waarop de paarden liepen en kloof aan de laatste kippepoot, terwijl hij diep nadacht. Het feest bood mogelijkheden voor urenlang vermaak, dat was zeker. Maar tussen de paar honderd aanwezigen bevond zich ook de kleine vrouw in wier huis hij was geweest en die hem - daar was hij nog steeds van overtuigd - had opgesloten in de nu geruïneerde garage. Het kon niet anders of ze had hem gezien. Iedereen uit de wijde omgeving had hem gezien en dat was niet zo moeilijk, want hij viel door zijn kleding op als een peer in een mandje frambozen. Ze had niets tegen hem gezegd, maar dat betekende niet dat ze dat gemis niet zou goedmaken als ze in het gezelschap was van enkele uit de kluiten gewassen heren. Jan wist dat hij veilig was zolang hij bij Frau Hauser in de buurt was, maar als hij moest kiezen uit een pittig robbertje knokken met boze familieleden van de kleine vrouw of ten overstaan van ruim 200 opgewekte feestgangers dansen met een rolronde winkelierster, dan zag hij toch het meest in een licht handgemeen. Zijn ogen begonnen langzaam aan het duister te wennen en vlak bij zich zag hij een boerenkar. Hij keek er minuten lang naar en heel langzaam kwam er een idee boven dat uren te-

voren bij hem was ontstaan, maar dat daarna weer diep was weggezonden in zijn geheugen.

Een kar, een wagen. Wat was er met een wagen?

Het was iets dat aan de orde was geweest in een gesprek met Bob en Arie, dat wist hij zeker.

Hij drukte zijn vuisten tegen zijn ogen en sloot zijn oren af voor het rumoer in de tent dat over de weilanden golfde alsof er in dit landsdeel geen enkel voorschrift inzake burengerucht bestond.

Als hij door de bliksem was getroffen, had hij geen warmer gevoel kunnen krijgen dan op het moment waarop het denkbeeld hem weer te binnen schoot.

De Saab was niet op eigen kracht weggereden, dat was zeker. En Arie had een paard en wagen gezien. Ze hadden uitgeknoobbeld dat het heel wel mogelijk was dat de Saab op een kar was geplaatst en naar een schuilplaats was gereden en zeker was dat zich nergens in Duitsland een grotere verzameling wagens bevond dan juist hier bij deze tent.

Als een van de wagens een versterkt onderstel zou hebben en als er dan ook nog een lier op zou zijn gemonteerd dan ...

Jan begon bijna te jubelen van vreugde. Stel je voor dat op dit terrein een wagen zou staan waarop een auto vervoerd zou kunnen worden, zou dat dan de wagen zijn waarop de Saab was gezet?

Hij gaf een knor. Allicht, malloot, dacht hij. Als ik hier zo'n wagen vind, dan vind ik de auto ook, kan niet anders.

Hij gooide de tot op het bot afgekloven kippepoot over zijn schouder in de hoop dat hem dat geluk zou brengen en ging op onderzoek uit.

De wagens stonden allemaal bij elkaar op een plaats waar het vrijwel donker was en ertussen pandoeren leverde een aaneenschakeling van schokken, botsingen en doodschrikken op. De schrikken werden vooral veroorzaakt door kinderen die aan de aandacht van hun ouders waren ontsnapt en spelletjes deden op het weiland. Een paar van hen hadden een lampion bij zich en waren makkelijk herkenbaar aan het dansende kaarslichtje, maar de meeste anderen vermaakten zich het liefst in het duister. Verstoppertje was blijkbaar deze avond

een geliefkoosd spel en menig keer werd Jan bijna onder de voet gelopen door groepjes jongens en meisjes die over het terrein renden alsof ze waren uitgerust met een stel extra zintuigen waardoor ze niet binnen drie minuten een hersenschudding opliepen door een botsing met een wagen. Erger dan de raggende kinderen waren de jongeren die de verstoppertjesleeftijd te boven waren. Menig jongen en meisje had zich bescheiden teruggetrokken en zij gaven pas een teken van leven als Jan tegen ze aanschopte of over ze struikelde.

Het duurde enige tijd voor hij op de buitenste wagen was en toen wist hij niets beters te doen dan de vloer stukje voor stukje aftasten. Dat leverde hem drie splinters op en een snee in zijn duim en pas toen besepte hij dat hij bezig was aan een karwei dat makkelijk meer dan een uur zou kunnen duren. Maar Jan was koppig en hij hoorde bovendien tot het slag mensen dat tegenslagen ziet als een aansporing om door te gaan.

Hij kroop over de wagen tot hij ervan overtuigd was dat het een kar betrof waar nog nooit een auto op had gestaan en liet zich op de grond zakken.

De volgende dan maar, dacht hij.

Hij luisterde naar het lawaai in de tent dat nog steeds in kracht toenam. De drie muzikanten waren duidelijk gehoord om te spelen en niet om te pauzeren. Er waren ogenblikken waarop enige stilte intrad, maar ze duurden kort, niet langer dan nodig was voor het nemen van drie slokken bier en het overleggen over de titel van het volgende nummer. Een paar maal had Jan het idee dat de accordeonisten zelfs dat niet deden, maar dat ze gewoon min of meer tegelijk begonnen en dan wel merkten waar ze mee bezig waren. Het lawaai maakte het rondscharrelen op de wagens minder opvallend, maar een nadeel was dat het onmogelijk was om te horen of een kar verlaten was of dat zich er een boerenzoon op had gevestigd die een onderonsje had met een teerbemide.

Nadat Jan de tweede wagen had afgetast en daarbij een jongetje dat zich achter een wiel had verstopt de stuipen op het lijf had gejaagd, besepte hij dat hij van tactiek moest veranderen.

Wie een lier op een wagen monteert met het doel een auto op te takelen, bevestigt dat ding natuurlijk niet boven de achter-

as. Een dergelijke lier moet aan de voorkant worden bevestigd omdat hij een auto in zijn geheel op de laadvloer moet kunnen trekken; het staat een tikkeltje slordig wanneer alleen de bumper op een kar hangt en de rest erachteraan kleppert.

Toen Jan dat had uitgeknobbeld, begreep hij dat hij kon volstaan met het aftasten van de ruimte vlak achter de bok en dat maakte zijn taak een stuk eenvoudiger.

Hij haalde diep adem en begon aan wagen nummer drie. Het was graden koeler geworden, maar hij was zo geconcentreerd dat het zweet opnieuw vochtplekken maakte op zijn shirt.

Hij hapte bijna naar adem toen hij aan de tiende wagen begon en hij was ervan overtuigd dat niet eerder zoveel houten planken met zoveel liefde door een menselijk wezen waren betast als op deze avond.

‘En de volgende maar weer’, verzuchtte hij, toen hij staande op een dissel niets anders voelde dan een handvol gruis. ‘Wedden dat het de laatste kar is. En dan heb ik nog geluk, want er is natuurlijk altijd kans dat geen enkele wagen een lier heeft en dat ik voor niets splinters aan het verzamelen ben.’

Hij hopte van de dissel, stapte op iets zachts en voelde zijn voet wegzakken.

Hij keek naar de donkere lucht en deed een schietgebedje. Laat het een molshoop zijn, dacht hij, laat het alsjeblieft een molshoop zijn en geen koeievlaai of een hoop dampende paardevijgen. Hij trok voorzichtig zijn voet omhoog en haakte zijn been achterwaarts. Hij snoof diep, maar rook niets ongerechtigs.

‘Dat is tenminste iets,’ mopperde hij tegen de paar sterren die te zien waren door wat een dunne wolkennevel moest zijn. De maan zag hij niet. Ze was of nog niet hoog genoeg aan de hemel of in het geheel niet aanwezig.

Voetje voor voetje, de handen bijna gestrekt voor zich uit, liep hij naar de volgende wagen. Het was een grote, voelde hij en de bok was niet helemaal van hout, maar bestond uit een stelsel van ijzeren staven waartussen planken waren geschroefd.

Vorzichtig trok hij zich op de bok. Hij tastte erachter en voelde een baal stro.

Ho effe, dacht hij, waar stro is, daar zijn boerenzoons, daar ben ik langzamerhand wel achter. Nu even kijken of ik geen pril geluk aan het verstoren ben.

Hij sloeg een paar keer tegen een van de stangen en floot een paar maten mee van het lied dat vanuit de tent over de weilanden galmde. Er kwam geen reactie en hij stapte op het stro. Zo te voelen lagen er alleen maar een paar balen op elkaar, maar Jan was secuur en hij wilde het zeker weten. Hij drukte een arm tussen de bovenste baal en het houten schot van de kar en probeerde de bodem te bereiken. Dat lukte niet. Dat lukte bij lange na niet, want onder de strobaal bleek zich een mop ijzer te bevinden.

Jan zoog lucht tussen zijn tanden door en liet zijn vingers over het metaal lopen. Hij voelde iets vettigs, een ronde rand ijzer en daarna een staalkabel.

Juist, dacht hij. Dit is een lier met kabel. Het ding zit precies waar het moet zitten. Nu eens even kijken of deze kar sterk genoeg is om een auto te kunnen dragen.

Hij liet zich van de wagen glijden, voelde of het gras alleen maar gras bevatte en niet een serie verrassingen in de vorm van mensenvlees of geitekeutels en kroop onder de laadvloer. Lang hoefde hij daar niet rond te tasten. De vloer was van hout, maar de dikke planken rustten op solide ijzeren U-balken en aan beide kanten waren dubbele wielen.

Dit is hem, concludeerde hij. Dit is hem, kan niet anders. Dit geval is sterk genoeg voor een licht model tank; er kunnen wel twee Saabs op wat het gewicht betreft. En nu maar wachten tot de eigenaar komt. Als ik kans zie hem te volgen, dan kom ik bij de Saab terecht, daar durf ik mijn winst van het Londense avontuur bij dat staalskelet in de Docklands onder te verwedden. Hij schrok een beetje toen hij die, voor zijn doen, uiterst lichtzinnige uitspraak overdacht, maar omdat hij alleen met zichzelf had gewed, nam hij er geen woord van terug.

Het enige probleem dat zich nu voordeed, was dat het niet eenvoudig was een behoorlijke schuilplaats te vinden. Hij mocht niet te ver van de wagen afdwalen, want het was hier aardedonker en het zou moeilijk zijn om het geval terug te

vinden. Tussen de stobalen gaan liggen was uitgesloten, want er begonnen steeds meer kinderen rond te hobbelen en ook volwassenen kwamen af en toe de feesttent uit; om even af te koelen of om te kijken wat er van hun kroost terecht aan het komen was. Onder de wagen blijven liggen was eveneens vragen om moeilijkheden, en wel om dezelfde redenen.

Het enige dat Jan wist te bedenken, was een plek te zoeken tussen de bosjes die het feestterrein afscheidde van het weiland waarop de paarden waren gestald. Een deel van de bossage bestond uit struiken, doorschoten met braamtakken en de jeugd waagde zich daar niet.

Jan besloot zijn broek en shirt eraan op te offeren en kroop en wroette als een mol tot hij een redelijke plek onder een stel uitlopers van een braamstruik had aan de rand van een droge greppel. Hier had hij het gevoel dat hij tamelijk veilig was.

Hij installeerde zich, veegde zweet uit zijn nek en voelde een zucht verkoeling toen een windvlaag langs hem heen streek. Lekker, dacht hij. Hier kan ik het uithouden, al zou het natuurlijk wel fijn zijn als de eigenaar van die kar besluit naar huis te gaan voor de zon de zaak in het licht zet.

Tegen middernacht was het allang niet meer lekker koel in de greppel. Het was er uitgesproken fris en Jan lag bijna te klappertanden. Het feest ging met onverminderde energie door, maar het aantal kinderen dat buiten speelde was afgenomen. Een stel was moe geworden en naar de tent gegaan en een paar van de kleinsten waren per wagen afgevoerd.

Jan lag na verloop van tijd half te dutten en schrok wakker toen hij een man op nog geen twee meter afstand van de braamstruik hoorde snauwen. Tegen de hemel die iets helderder was geworden omdat een deel van de sluierwolken door de wind was meegevoerd, zag hij vaag een grote gestalte met daarnaast een kleinere persoon.

‘Dus toen dacht jij, die kan ik wel even jatten,’ zei een harde stem.

‘Helemaal niet,’ protesteerde iemand met een veel lichtere stem.

‘Ik wilde helemaal niets jatten. Ik heb de wagen meegenomen en ik ben later naar jullie garage gegaan en die lag

in puin. Wat had ik dan moeten doen?’

‘Met je grote grijpfikken van die auto af moeten blijven, natuurlijk. Heb ik je gezegd dat je uit eigen beweging een auto moest stelen? Heeft mijn broer het gezegd?’

‘Nee, Wolf. Laat me los, je draait mijn oor eraf.’

Jan zag dat de kleine gestalte toebehoorde aan een jonge man of aan een jongen. De grote man die Wolf was genoemd, had de kleine bij een oor vast en trok hem mee naar een van de wagens. Er was weinig fantasie voor nodig om te snappen om welke kar het ging en al even weinig om te begrijpen welke gestolen auto werd bedoeld.

Jan had het nu niet koud meer en evenmin had hij last van slaap. Hij kwam voorzichtig overeind en kroop uit de greppel. Hij voelde een braamtak aan zijn broek rukken, maar lette er niet op. Geruisloos probeerde hij dichterbij te komen en de rest van het gesprek te horen. Delen ervan gingen verloren door het lawaai uit de tent. Een van de accordeonisten bespeelde nu ook de neusfluit en het geluid ging door merg en been.

‘...te zoeken,’ hoorde Jan Wolf zeggen. ‘Jij altijd met je... je leren, jij snotneus ... doe wat ik zeg.’

De muziek viel even stil en Jan hoorde heel duidelijk de volgende opdracht. ‘Haal die knol en zet het beest voor je kar. We gaan naar je huis.’

‘Ik heb de auto niet thuis,’ zei een klaaglijke stem. ‘Ik heb hem in mijn garage.’

‘Garage, wat je garage noemt. Die wrakke schuur zul je bedoelen. Nou, haal je dat paard nog op, of moet ik je het weiland op schoppen?’

Drie woorden maalden tegelijk door Jans hoofd: lopen, bromfietsen, fietsen. Achter de wagen aanlopen leek hem niet verstandig. Hij had geen idee waar de garage was en hij was te moe om lang te lopen. Rijden op een brommer was het aantrekkelijkst, maar de bromfiets van Frau Hauser was geen vervoermiddel waar je geruisloos mee over straat kon. Bleef over de fiets die hij de afgelopen middag uit de vernielde garage mee had genomen. Dat ding stond nog in de buurt ook.

Jan duwde zich achterwaarts door de struiken en begon de

afscheiding tussen feestterrein en weiland af te tasten. Hij wist waar hij de fiets had neergezet, maar de plek was in het donker moeilijker te vinden dan hij had verwacht.

Het zoeken duurde een hele tijd en toen moest hij er nog mee over het feestterrein naar de asfaltweg. Dat nam ook enige tijd en toen hij zover was hoorde hij dichtbij een paard briesen. Vlak erna zag hij dat iemand met een zaklantaarn over het terrein scheen in de richting van de weg.

Dat zijn ze, dacht Jan. Nu even mijn kop van de weg houden tot ik weet welke kant ze opgaan.

Hij zette de fiets tegen een boom en dook weg achter een rijtje schamele coniferen.

Een minuut later klepperde een paard de weg op. Het beest liep vlak onder een paar lampions door die aan het hek langs de weg waren opgehangen en Jan kon zien dat op de bok van een grote wagen een man en een jongen zaten.

De man sprong van de wagen op de asfaltweg en keek schuin omhoog.

‘Rij naar je garage. Ik kom achter je aan. Haal geen grappen uit, want ik verzeker je dat je er spijt van krijgt. Het moet nu afgelopen zijn met het geduvel.’

‘Goed, Wolf,’ zei de jongen op een bangelijke toon. ‘Ik ga direct.’ Hij sloeg met de teugels op het achterwerk van het paard en reed het dorp uit.

Jan bleef liggen tot hij een auto hoorde aanslaan. Een kleine vrachtauto met een open laadbak die was volgeladen met vaten tufte de asfaltweg af achter de wagen aan. Het ding klonk alsof het stamde van voor de oorlog en Jan hoorde een spatbord klapperen.

Hij wachtte tot hij de achterlichten van de auto om een bocht zag verdwijnen en greep naar de fiets.

Hij zette aan voor een spurt, maar moest al na een paar honderd meter afremmen. De vrachtauto reed achter de paard-en-wagen-combinatie en het paard was zeer beslist niet van plan om zich te laten opjagen.

Het kloste op zijn gemak over de weg en het was een koud kunstje het op een fiets te volgen.

De tocht duurde een paar kilometer en voerde de laatste

honderd meter over een zandweg. In het licht van de vrachtauto zag Jan een verwaarloosde schuur met dubbele houten deuren die scheef in de scharnieren hingen.

De vrachtauto stopte er vlak voor. De motor ging uit, maar de lichten bleven aan.

In een stilte die na al het lawaai in de voorafgaande uren bijna beangstigend was, zag Jan de man en de jongen naar de schuur lopen.

De deuren zwaaiden open en Jan zag in het heldere licht van de koplampen precies wat hij had verwacht: een tomaatrode Saab.

Hij stond bijna te jubelen van vreugde toen hij de auto daar in volle glorie zag staan en hij had zin ernaartoe te rennen. Het was alsof de Saab hem als een magneet naar zich toe trok met een kracht waar hij nauwelijks weerstand aan kon bieden.

De grote Wolf had helemaal geen moeite met rustig blijven. Hij ging breeduit in de deuropening van de schuur staan en zei vol minachting: 'Hoe oud is dat ding?'

'Twintig,' zei de jongen. 'Wat een mooie, hè?'

'Twintig jaar. En jij denkt dat we het motorblok nodig hebben van een stokoude auto?'

'Nou,' zei de jongen voorzichtig. 'Nou, eh...'

Wolf maakte een ruwe beweging. 'Wat, nou, eh? Had je het ding voor jezelf willen houden. Hier een beetje gaan rondrijden in een oude Saab. Dacht je dat het niemand op zou vallen.'

De jongen schudde het hoofd. 'Ik ben toch naar jouw garage gereden? Jij hebt daar een takel om dat motorblok eruit te halen. Omdat je garage vernield was, ben ik teruggegaan.'

'Ja, ja,' zei Wolf en Jan kon horen dat hij geen woord van het verhaal geloofde. 'En die wagen stond aan de kant van de weg omdat er iets kapot was.'

'Ja, Wolf. Onbeheerd. Ik kwam van de kuil af en toen zag ik dat ding. Er was niemand in de buurt, echt niet. Ik heb alle kanten opgekeken en ik heb geschreeuwd.'

'Met je mond dicht dan toch zeker.'

De jongen hield vol. 'Helemaal niet. Voluit. Er kwam niemand en ik dacht: laat ik hem maar optakelen. Als iemand me ziet, dan kan ik altijd nog zeggen dat ik hem meeneem

voor reparatie.'

'Waarom heb je hem niet meteen naar de kuil gebracht?'

'Omdat die motor er nog uit moest, natuurlijk. Vannacht worden de motoren toch opgehaald?'

Wolf deed een paar stappen naar binnen. 'Bemoei jij je daar maar niet mee. Die wagen gaat naar de kuil, met of zonder motor. Vannacht wil ik hem daar hebben. Dat kan nu mooi, bovendien, want iedereen is op het feest. We sluiten de zaak hier af.'

De jongen kromp in elkaar alsof hij geslagen was. 'Moet dat echt?'

Wolf keek hem lang aan. 'Weet je wat ik denk?' zei hij langzaam.

'Ik denk dat je me maar eens moet laten zien hoe kapot deze Saab is.'

En toen hoorde Jan woorden die hem als fraaie accordeonmuziek in de oren klonken.

'Ik heb hem gerepareerd, Wolf. Ik heb de dynamosteun gemaakt. Mag ik hem houden?'

Gevecht tussen een vrachtauto en een bulldozer

Bob Evers was bezig loeinijdig te worden. Hij lag aan de rand van de afgraving en maakte het ene onstuimige plan na het andere. Helaas voor hem moest hij ze allemaal verwerpen, omdat ze onuitvoerbaar waren en dat wist hij heel goed. Maar het hielp hem de tijd te doden en hoe wraakzuchtig hij ook lag te wezen: tijd was precies het enige dat er te doden was.

Hij had honger, hij had dorst en hij zag geen schijn van een kans iets te eten te versieren zonder dat hij de zandkuil daarvoor moest verlaten.

Beneden hem werd de baan schaduw steeds groter en na een paar uur lag de bodem geheel in het donker. Zonnestralen weerkaatsten nog op het metaal van de hoger gelegen wrakken, maar dat was precies al het fraais dat er in de afgraving te beleven viel.

Arie was verdwenen en de twee mannen waren dat ook. Bob had gezien dat de Duitse broers het houten gebouwtje binnengingen, maar wat ze daar deden was onduidelijk. Het was hem ontgaan dat Arie in een oude overvalwagen was opgesloten en hij zag beelden voor zijn hongerige gemoed van een vuurrood aangelopen Roos die op hardhandige wijze door twee zeer kwade mannen werd ondervraagd.

Hij wilde helpen, maar zag niet in wat hij zou kunnen uitstikken. Naar beneden lopen durfde hij niet, want de kans bestond dat een van de mannen het zandpad in het oog hield en met een stuk ijzer naar buiten zou komen stormen als Bob bijna in de kuil was.

Het was mogelijk om vanaf de rand een klein bombardement te organiseren, maar ten eerste zag Bob niet zo goed waarmee hij zou kunnen bombarderen en ten tweede verwachtte hij er geen oogverblindende resultaten van. Aan de wrakken viel niet veel te vernielen en als hij er al in slaagde om een stuk boom op het gebouwtje te mikken - en dat was gezien de afstand van het gebouwtje tot de rand niet bijster waarschijnlijk - dan nog was er een goede kans dat hij er

Arie mee zou raken.

Bob wees alle ideeën meteen van de hand en lag al na een drie kwartier stevig te wanhopen. De enige afwisseling die hij had, werd verzorgd door een klein leger muggen. De beesten waren komen aandansen zo gauw de zon nog maar een handbreedte boven de horizon stond en ze waren het erover eens dat deze kwaadkijkende jongen heel ander bloed bad dan de vaste bewoners van de streek. Het bloed was lekkerder, zoeter ook en het was bovendien veel eenvoudiger bereikbaar. De jongen toonde een aanzienlijke hoeveelheid bloot vel en bovendien nog een heel stuk shirt waar makkelijk doorheen te steken viel. Toen het donker was, verdwenen de muggen maar tegen die tijd was Bob al in een stadium van dolle woede die hem deed overwegen de Duitsers desnoods met blote handen te lijf te gaan.

Hij beheerste zich maar net en voelde na verloop van tijd zijn agressie plaatsmaken voor een onderdrukte lijdzaamheid zoals hij zelden had meegemaakt. Als het dan de bedoeling was dat hij, Bob Evers, Amerikaan van geboorte, en halfwas-Hollander door vriendschap, gedwongen was ernstig honger te lijden aan de rand van een grote zandbak, dan moest dat maar. Hij wist niet waarom Arie werd vastgehouden, maar dat de dikkerd tegen zijn wil in de kuil was, dat stond vast. Hij, Bob Evers, was bereid te wachten tot hij een ons woog - en gezien de mate van honger kon het niet zo bar lang duren -, maar als hij kans zag een of beide Duitsers zijn lijden betaald te zetten, dan zou het een interessante rekening worden.

Nu de muggen weg waren, had hij helemaal geen afleiding meer en het duurde veel langer dan hij leuk vond voor hij door had dat er eindelijk iets in de kuil aan het gebeuren was.

Een lichtje danste over de bodem en dat kon weinig anders betekenen dan dat een van de mannen het gebouwtje uit was gelopen.

Bob volgde het licht door de kuil. Het danste naar een van de gangen, verdween en kwam even later terug. Schommelend ging het naar de oprit en daarna zag hij het definitief verdwijnen. Ervoor in de plaats kwam het geluid van een

brommer en pas toen begreep Bob dat een van de Duitsers het niet aan had gedurfd op de bromfiets naar boven te rijden. Hij had het ding moeizaam de kuil uit geduwd en pas aangetrapt toen hij op de verharde zandweg was.

Bob overwoog niet eens om achter de brommer aan te gaan. Zolang Arie in de zandkuil was, moest hij er in de buurt blijven. De vraag was alleen: zou hij naar beneden gaan of niet.

Het was in de zandafgraving nu aardedonker en hij zou zonder problemen af kunnen dalen. Maar wat dan? Bij dat gebouwtje op wacht gaan staan met een eind boomtak? En wat als Arie elders was opgesloten?

Het was een situatie om dol van te worden. Typisch zo'n geval van 'had ik maar' als je er later op terugkijkt. Had ik maar dit gedaan, dan had ik ...

'Gekluns,' mopperde Bob. 'Gezeur. Aan had-ik-maren heb ik niets. Laat ik nou nog even hier blijven, die vent zit niet voor niets daar beneden. Hij zal er niet wonen, dus hij wacht op iets. Of op iemand. Er gaat wat gebeuren vannacht, dat voel ik aan het jeuken van de muggebulten. En als het zover is, dan zullen we eens kijken of we spaken kunnen steken in alle wielen die er zijn.

Na die oorlogszuchtige gedachte ging hij er maar weer bij liggen. Hij keek nog steeds naar de kuil, maar zag wat hij nu al vele, vele minuten aanschouwde: een heel zwak schijnsel dat vanuit het gebouwtje naar buiten straalde. Te weinig om licht van te hebben en net te veel om helemaal te kunnen negeren.

Het geluid begon in een droom. Bob zag tafels voor zich vol eten en drinken. Hij rekte een arm uit die steeds langer werd en dunner, maar de tafel ging achteruit en hij kon er steeds net niet bij. Zzoemm deed de vlieg die op en neer hopte van zijn wijsvinger naar een tros druiven. Zzoemm. Hoe verder hij reikte, hoe harder de vlieg begon te zoemen. Ze spartelde met haar poten en kriebelde over de vinger. 'Ga weg, stom beest,' zei Bob, maar de vlieg zoemde harder tot het pijn in zijn oren deed. Hij werd met een schok wakker en keek met wijdropengesperde ogen naar het felle licht aan de andere kant van de

zandafgraving. Het duurde enige tijd voor hij helder kon denken en het gebok van een dieselmotor had thuisgebracht. Aan de rand van de kuil stond een vrachtauto en zijn motor zoemde op het ritme van de vlieg.

Dat ik dat niet eerder heb gehoord, dacht Bob. Hoelang zal ik hebben geslapen?

Hij kroop achteruit tot hij in de beschutting lag van een struik en keek tussen de takken door naar de vrachtauto. Het was moeilijk te zien hoe groot het ding was, maar het zag er lang en vooral hoog uit. Een man liep door de stralen van de koplampen en maakte een gebaar. Boven het geluid van de motor hoorde Bob iemand terugroepen en even later werden andere lichten aangeknipt. Ze waren van de bulldozer en ze verlichtten een vrachtwagen met aanhanger die was volgeladen met auto's. Drie, telde Bob, nog eens drie erboven en daarachter weer twee plukken van drie. Zes op de vrachtauto en zes op de aanhanger. Zo te zien allemaal blinkend en nieuw, maar ik denk dat ik wel weet wat er gaat gebeuren. Ik ben alleen benieuwd naar de manier waaróp ze die auto's gaan dumpen. Gewoon over de rand mikken? Dan blokkeren ze gegarandeerd het toegangspad.

Maar zo eenvoudig ging men niet te werk, hoewel het niet veel scheelde. De bulldozer reed een eind langs de vrachtwagen en verlichtte een deel van de achterkant. Bob kon het hele tafereel volgen alsof het voor hem op film was opgenomen en hij zag dat de aanhanger werd afgekoppeld. Een stuk stug touw of een staalkabel werd opgegooid en iemand maakte het vast aan de aanhanger. Het gegrom van de motor van de bulldozer werd nijdig alsof een horde steekvliegen rond het gevaarte was losgelaten. Het geluid werd hoger en opeens zag Bob de aanhanger zwenken en daarna langs de vrachtwagen rijden.

Met ingehouden adem zag hij bulldozer en aanhanger, die nu werden verlicht door de koplampen van de vrachtwagen, langs de rand van de afgraving rijden. Langzaam gingen ze de bocht om tot ze langs de rand reden waaronder het houten gebouwtje stond. De vrachtwagen werd nu iets verplaatst en Bob zag de lichtstralen op zich afkomen. Haastig dook hij

in elkaar en met zijn buik over de grond schoof hij achteruit. Bob kroop weg tot hij recht tegenover het gebouwtje een plek vond waar de struiken zo dicht op elkaar stonden, dat lichten er niet doorheen drongen. Aan deze kant van de kuil was geen ruimte voor een bulldozer om te manoeuvreren, omdat er groepen dennebomen tot vlak bij de rand stonden, maar dat bleek links van hem heel anders te zijn. Precies tegenover het toegangspad was een plek groot genoeg voor de bulldozer om te draaien en Bob hoorde hoe de machine grommend een wending maakte van 180 graden. Ze kwam daardoor vrijwel naast de aanhanger en dat was precies de bedoeling.

Langs de rand kwam een man aangesjokt die naar de achterkant van de aanhanger liep en daar aan het werk ging. Bob kon duidelijk het geluid van tinkelend ijzer boven het grommen van de bulldozermotor uithoren en hij zag dat ijzeren voorwerpen naast de aanhanger werden gegooid. Even later reed een personenauto die boven op de aanhanger stond, achteruit. Bob wist hoe zoiets hoorde te geschieden. Men plaatst ijzeren platen tegen de achterkant van een aanhanger en rijdt dan voorzichtig de meegevoerde auto's naar beneden. Hier gebeurde het iets primitiever. De auto rolde achteruit, wankelde even in evenwicht op de rand en viel met een plof op de grond. Het gegrom van de bulldozer zwol aan en Bob zag hoe de auto gewoonweg over de rand van de kuil werd geduwd en krakend op de andere wrakken belandde. De andere vijf meegevoerde auto's werden op dezelfde manier de afgraving ingemikt. Het gebeurde op een manier die routine en ervaring verried en het was Bob overduidelijk dat er twee mannen aan het werk waren die vaker met deze bijl hadden gehakt.

Een van hen was Reinie, zag Bob, de ander was kleiner en uitgerust met lang haar dat vettig om zijn hoofd slierde. De linkermouw van zijn shirt was opgerold, de rechter was naar beneden en alleen dat al toonde aan dat hij een vrachtwagenchauffeur was. Bob twijfelde er niet aan of de linkerarm was donkerbruin... precies tot de plaats waar de opgerolde mouw zat; daaronder verborg zich waarschijnlijk roze vel.

Pas toen de bulldozer wegreed, stopte en even later de aan-

hanger achterstevoren mee terugtrok naar het zandpad, besefte Bob dat hij een opgelegde kans had gemist om in de kuil naar Arie te gaan zoeken. De weg naar beneden was vrij en omdat de lichtbundels over de kuil heenstreken was een ieder die zich op de bodem bevond volkomen onzichtbaar.

Hij had de kans laten schieten eenvoudigweg omdat hij gefascineerd was geweest door de manier waarop midden in de nacht goed uitziende auto's tot schroot verwerden. Zonder dat hijzelf begreep waarom werd hij daar geweldig kwaad door. Honger en dorst kwamen in een klap terug en hij werd vervuld van wraakzuchtige gedachten.

'En nu is het afgelopen,' zei hij tegen zichzelf. 'Nu is het goed, grondig en radicaal uit. Bobbie Evers houdt op met toekijken. Er wordt nu ingegrepen en niet zo'n beetje ook. Ik zie voor me wat er gaat gebeuren. De andere zes auto's gaan ook over de rand en daarna verdwijnen vrachtauto en bulldozer, al dan niet met een slaperige Arie. En wie blijft hier achter, midden in een onbewoonbaar, saai en door nog geen konijn bewoond gebied, de veelgeplaagde Bob Evers. Dat zullen we eens even voorkomen.'

Zo snel hij durfde liep hij naar de zandweg waarop de vrachtauto stond. Van de andere kant naderde de bulldozer, maar het gevaarte trok een grote aanhanger achterwaarts met zich mee en kwam nauwelijks stapvoets vooruit.

Bob was bij de vrachtauto nog voor de bulldozer de laatste bocht omkwam en hij liep in één ruk door naar de cabine. Hij stond aan de rechterkant met de kruk in zijn hand toen hij links van de wagen een geluid hoorde.

Fluit daar iemand? vroeg hij zich af. Hij bleef half aan de kruk hangen en luisterde. Daar fluit inderdaad iemand, stelde hij vast. Hij liet de kruk los en bleef beduusd staan. Waren er dan toch drie mannen?

Natuurlijk niet. Hij stond stokstijf en keek naar de lucht als of vandaar straf te verwachten was voor zijn stommiteit.

De chauffeur is gewoon vooruitgelopen, stuk stom zoekoe, schold hij in stilte. Hij wil natuurlijk de auto bijdraaien, omdat hij ermee naar de andere kant van deze kuil moet. Ik

moet maken dat ik weg kom en snel ook, want de bulldozer zet dit geval straks in een stralend licht.

Kreunend ging hij achteruit tot hij een schuilplaats vond. Maar stom of niet, zijn overijlde actie had hem wel op een idee gebracht. Zijn bedoeling was geweest om er met de vrachtwagen vandoor te gaan. Een flink eind liefst. Daarna had hij de wagen ergens willen parkeren, het ding nazoeken op alles wat eetbaar was en terug willen lopen naar de kuil. Hij was ervan overtuigd geweest dat de sleutel in het contactslot zou zitten, want geen enkele chauffeur neemt op een dergelijk hels tijdstip in volmaakt niemandsland de moeite om het sleuteltje bij zich te steken.

Maar het kan nog, dacht hij. Ik heb nog steeds een kans om die auto in handen te krijgen, ik moet er alleen weer voor naar de andere kant van de kuil.

Dit keer deed hij het rustig aan, want hij had nu alle tijd. Buiten de banen van de lichtbundels voelde hij zich betrekkelijk veilig. Geen van beide mannen had de indruk gewekt dat er een aanval te verwachten was; ze deden hun werk en ze deden het snel, maar zonder nerveuze gebaren.

Bob daarentegen voelde wel een paar zenuwen. Hij wist dat een van de Duitsers weg was gereden op zijn bromfiets en die man zou mogelijk een keer terugkeren. Tegen twee mannen die hun aandacht nodig hadden voor twee voertuigen durfde hij het wel op te nemen, maar drie was te veel.

Hij liep terug naar zijn oude schuilplaats en volgde gespannen de bewegingen van de vrachtauto en de bulldozer.

De auto ging voorop en reed naar de achterkant van de afgraving. De chauffeur draaide nog niet, maar toonde nu een geheel nieuwe manier van lading lossen. De wagen bleef staan tot Reinie tussen de bovenste rij personenauto's was geklommen en reed toen langzaam weg. De grote Duitser gaf de achterste wagen een zet en keek toe hoe hij op de grond stuiterde. Daarna duwde hij de tweede auto naar beneden. Omdat de vrachtauto was blijven rijden kwam deze wagen een paar meter voor de andere op de grond. De derde volgde en daarna begon Reinie aan de onderste rij. Twee wagens vielen op hun kant en één schoof met de achterwielen over de rand

van de kuil, maar allemaal kwamen ze keurig op de grond terecht zonder elkaar te raken en dat was precies de bedoeling.

Bob zag Reinie naar de bulldozer lopen en hij begreep wat de man wilde doen.

‘Die is wel even druk met het in de kuil kieperen van die wagens,’ bromde hij. ‘Nu eens kijken of ik de vrachtwagen kan veroveren. Hier ergens ligt die tak toch nog?’

Er was geen reden aan te nemen dat het stuk tak dat hij voor gewelddaden had gereserveerd ervandoor was met een leger mieren. Hij greep een paar keer op goed geluk achter zich en voelde de ruwe bast. Het was een mooie tak, bijna een meter lang en met een doorsnee van een centimeter of zeven. Aan een uiteinde was een dikke knoest gegroeid waardoor het ding eruit zag als een middeleeuws wapen, een soort goedendag waarmee menig ridder aardige successen had kunnen boeken.

Bob was van plan ook stevig te gaan scoren. Snel liep hij naar de vrachtwagen die op de open plek aan het keren was. Hij luisterde naar het geluid van de motor en begreep waarom de chauffeur eerst de lading had willen dumpen; met zes personenauto erop was ze stomweg te zwaar om te kunnen draaien. Nu al zwoegde de wagen over de bosgrond en moest de bestuurder verscheidene malen naar voren en naar achteren manoeuvreren om het gevaarte een halve slag te kunnen draaien.

Bob liep door tot hij naast het linkerportier was. Een eindje voor hem was de bulldozer net klaar met het vierde wrak. Het geval stond een ogenblik stil en dat was het moment waarop Bob toesloeg.

Hij gaf met zijn knots een enorme klap tegen het portier en dook weg. Wat hij verwachtte, gebeurde precies. Het raam werd helemaal opgedraaid en de chauffeur keek naar buiten waar de tak zat die hij had geraakt.

Hij zag niets in de duisternis naast de cabine en trok zijn hoofd weer in. Bob wachtte drie tellen en gaf nu twee korte tikken.

Hij hoorde iets dat klonk als een vloek en zag het portier openzwaaien. De chauffeur sprong op de grond en tastte langs de wand.

Op dat ogenblik gaf Bob zijn vierde klap. Hij raakte de

chauffeur secuur op het achterhoofd en hoorde hem ineenzakken. Op de grond draaide de man zich nog half om. Hij zei 'uk' en viel toen plat met zijn gezicht op het zand en de dennenaalden. Haastig trok Bob hem naar de kant. Voor hem hoorde hij de bulldozer wrak nummer vijf de kuil induwen.

'Als de raphazen,' mompelde hij. 'In de auto en weg.'

Hij klom naar binnen en luisterde een ogenblik naar het bokkebokgeluid van de motor.

'Effe kijken. Versnelling. Gas. Koppeling. Rem. Alles op de goede plek. Ik zit een beetje hoog, maar dat moet maar. Wat doe ik nu. Ervandoor of wachten tot het laatste wrak weg is.'

Wachten was natuurlijk het verstandigst, want het wrak lag als een log obstakel tussen de vrachtwagen en het pad naar de zandweg. De vraag was alleen of de chauffeur lang genoeg onder zeil zou blijven. Bob dacht van wel, want hij had flink uitgehaald, maar hij had nooit een Duitse schedel op weerbarstigheid getest en daarom zat hij zenuwachtig te wiebelen op de grote chauffeursstoel.

Direct nadat Reinie de laatste auto weggewerkt had, draaide hij de bulldozer zo dat de koplampen in de richting van de zandweg wezen. Bob volgde de Duitser op de voet. Iets te veel op de voet, merkte hij, want al na een paar meter draaide de man zich om en zwaaide hij met een hand.

Bob zag een kwaad gezicht, maar begreep niet wat het gezwaai te betekenen had.

Kan die vent me zien? vroeg hij zich af. Dat bestaat toch niet. Met die felle lampen van me moet hij verblind zijn als hij zich omdraait.

Zonder het te beseffen, had Bob precies de juiste reden van Reinies boze gedrag te pakken. Reinie werd niet alleen verblind als hij zich omdraaide, hij werd het ook als hij voor zich uitkeek. De vrachtauto had magnesiumlampen en die verspreidden een zeer fel licht. Dat licht weerkaatste op een stuk chroom van de bulldozer en dat maakte het de Duitser onmogelijk goed te zien waar hij reed. Nu was het toch al een toer om de zware machine zuiver op het smalle pad te houden en de man was een paar keer bang dat hij samen met

enkele duizenden kilo's Kruppstaal een meter of twintig naar beneden zou kieperen.

Hij draaide zich nog een keer om en daarna weer.

Hij riep, hij schreeuwde, hij brulde en toen dat minder dan niets had opgeleverd, stapte hij af.

Tegen het felle licht in liep hij naar de vrachtwagen en hij zag eruit alsof hij klaar was voor een ouderwetse knokpartij. Hij heeft me herkend, dacht Bob. Snap je dat nou? SNAP je nou zoiets?

Hij bewoog zenuwachtig zijn rechtersvoet en voelde de auto een stukje vooruitschieten.

Dat is het, dacht hij. Eindelijk een idee waar ik echt iets aan heb. Het is een gok, maar als het lukt, dan raak ik in geen drie dagen uitgelachen.

Hij vergrendelde beide portieren, wachtte tot Reinie ter hoogte van de cabine was en drukte bot op het gas. De motor reageerde met al zijn zuigers, krukassen en kopkleppen en een ogenblik leek het of de voorwielen door wilden malen over de bladeren en dennenaalden. Met een ruk kregen ze greep op de weg en de auto stormde naar voren als een dolgeworden voorwereldlijk dier dat grommend en grauwend een belager te lijf gaat.

Bob wilde proberen langs de bulldozer te rijden, maar hij haalde het lang niet. Hij kwam zelfs bijna een meter te kort en het rechterdeel van de voorbumper en het spatbord grepen zich schurend en krakend vast in het metaal van de bulldozer.

Bob voelde dat de vaart werd geremd, maar hij bleef gas geven en zag dat de bulldozer steigerend achterwaarts door het zand ploegde en daarna schuin wegschoof in de richting van de kuil.

Hij schrok ervan. 'Ho, wat,' zei hij hardop. 'Stop. Straks slieren we allebei over de rand.'

Hij remde en gooide de auto in zijn achterruit. Het gekraak werd er niet minder op en Bob zag dat de wagen niet loskwam van de bulldozer. Blijkbaar hadden spatbord en bumper zich om een stuk ijzer gekruld, want beide voertuigen zaten aan elkaar alsof ze overnaads waren gelast.

Bob wist wanneer hij verloren had. Hij verspilde geen tijd

met weeklagen en jammeren, maar dook aan de rechterkant de auto uit. Vlak langs de rand van de afgraving nam hij twee grote passen en daarna dook hij onder de vrachtwagen.

Even later hoorde hij het gestamp van iemand die hollend loopt met hoogopgeheven benen om niet te haken achter een tak of een boomwortel.

Dat is Reinie, dacht Bob grimmig. Ik moet dat bos in en gauw ook, want ergens verderop ligt nog steeds de chauffeur en die zal nu wel zo ongeveer bij zijn positieven zijn gekomen.

Hij krabbelde naar de achterkant van de wagen, luisterde of hij iets anders hoorde dan het geluid van de dieselmotoren van vrachtauto en bulldozer en schoot als een haas tussen de struiken.

Daar lag hij nog toen hij de chauffeur langs hoorde komen. Het geluid van schreeuwende stemmen galmde over de afgraving.

‘Waar was je.’

‘Klap op mijn kop, man. Pijn.’

‘Zeur niet, kruip in die wagen.’

‘En dan?’

‘Heen en weer, net zolang tot je los bent. Ik zal met een stuk ijzer meewrikken.’

‘Kijk maar uit, er loopt hier iemand met een stuk hout of zo.’

‘Rij jij nou maar, het maakt mij niet uit wie ik een mep geef met deze staaf, een bulldozer of een snotneus die niet eens behoorlijk Duits spreekt.’

Bob hoorde het allemaal en hij verstond er geen woord van. De strekking was natuurlijk duidelijk, maar hij begon toch te wensen dat hij een spoedcursus onbegrijpelijke Europese talen had gevolgd.

En weg maar weer, dacht hij nijdig. Hier valt niets meer uit te halen. Ik moet terug naar de weg. De kuil is nu in elk geval verlaten.

Hij liep achterwaarts tot hij op een veilige afstand was en liep toen op zijn gemak naar de zandweg. Hij dacht niet meer na en ontwikkelde geen ingenieuze plannen, maar liep in één keer door naar het toegangspad.

Vanaf de bodem van de kuil had hij een eersteklas uitzicht op het gemartel op de rand. De vrachtwagen bleek zich grondig verenigd te hebben met de bulldozer en er was geen wrikken aan. Het geraas en getier nam angstwekkende vormen aan en Bob begon een idee te krijgen van de maatregelen die Reinie zou gaan nemen.

De bulldozer over de rand schuiven, dacht hij. Het is een risico, maar iets anders zit er niet op. Tenzij Reinie morgen een kraanwagen wil gaan huren, natuurlijk. Als de vrachtwagen de bulldozer over de rand drukt, dan scheurt dat ding zich door zijn gewicht los en zijn ze van alle ellende af. Van de bulldozer eveneens, natuurlijk, dat wel, want die krijg je met geen vijftig paarden meer los van de wrakken die ze eerder gedumpt hebben. Reinie had zoiets ook uitgevogeld, maar het duurde even voor hij de langharige chauffeur zover had dat die het risico durfde nemen. Want link was het wel. De vrachtwagen was zwaarder dan de bulldozer, maar het gevaar was niet denkbeeldig dat de auto zou worden meegesleurd en wat er dan van de chauffeur over zou zijn, zou een beschrijving in de plaatselijke krant van zeker drie alinea's vergen.

Terwijl Bob keek, liep hij naar het gebouwtje aan de zijkant. Hij hield beide handen vooruit, maar was met zijn gedachten zo bij de problemen op de rand, dat hij bijna drie vingers verstuikte toen hij het wrakke geval raakte.

'Au,' kreet hij. 'Kreng...'

Hij bewoog zijn vingers en gaf een schop tegen de wand.

'Arie, ondier, zeg eens wat.'

Boven hem klonken geluiden. Een portier sloeg dicht en een motor begon toeren te maken.

'Arie. Bonk, schreeuw, doe iets.'

Op de tast liep hij naar de deur. Die stond open en hij hees zich naar binnen. Hij verwachtte geen Arie en hij vond geen Arie.

'Niets,' zei hij kwaad. 'En wat nu.'

Op dat ogenblik ging de bulldozer over de rand.

Het was een monumentaal mooi gezicht de zware machine te zien vallen. De bulldozer viel zijwaarts en de koplampen schenen over de kuil als twee lange armen die om hulp riepen. Anderhalve seconde later raakte de machine de wrakken. Ze ketste af, wentelde en wrong zich in het metaal.

De lampen doofden, een voor een, met tussenpozen van enkele seconden.

Aan de rand van de kuil klonk nog het gegrom van een dieselmotor. Toen die werd afgezet, trad een onwezenlijke stilte in die uren leek te duren. Het was of alles en iedereen de adem inhield en bij zat te komen van het klapstuk van de avond.

Bob kwam in beweging toen hij boven nieuwe geluiden hoorde. Wegwezen, dacht hij. Arie is niet in dit gebouwtje. Ik zou er een klein fortuin voor over hebben als ik wist waar hij wel is, maar eerst moet ik deze kuil uit. Zolang ik hier ben, zit ik volkomen opgesloten.

Hij haalde het lang niet en daar waren verschillende redenen voor. In de eerste plaats kon hij in de kuil maar langzaam vooruitkomen. Het was er aardedonker en hij had eerder op de dag gezien dat men enigszins achteloos met auto-onderdelen was omgesprongen en dat nachtelijk hardlopen gelijk stond aan solliciteren naar minimaal een gebroken been. In de tweede plaats kwam de vrachtwagen snel dichterbij en zat het er dik in dat de auto bij de toegangsweg zou zijn voor Bob boven was. De kans was groot dat of Reinie of de chauffeur met een zaklantaarn zou gaan zwaaien en als een van hen beide een jongen op het pad zou ontdekken, dan was ernstig letsel een meer dan logisch gevolg. Er was nog een derde reden. In de verte klonk het geknal en geknetter van een lekke knalpot. Het geluid kwam snel dichterbij en Bob twijfelde er niet aan of er was weer eens iemand op weg naar de afgraving.

‘Het lijkt hier wel spitsuur,’ mopperde hij. ‘Laat ik maar in de buurt van dit gebouwtje blijven, misschien steek ik dan nog iets nuttigs op.’

Hij ging erachter staan en zag dat een kleine model vracht-

auto tot in de lichtbundels van de grote auto reed.

Een pick-up-truck, dacht hij. Zo'n klein, handig ding met een open laadbak, maar in dit geval meer een leuk, handig ding, zo te horen.

De motor werd afgezet en het werd rustig boven aan de kuil. Mensen voerden een gesprek, maar ze schreeuwden er niet bij en Bob kon niet meer dan enkele woorden horen waarvan hij er niet een begreep.

Hij probeerde uit de geluiden op te maken hoeveel mensen er bijeen waren. Drie, dacht hij, alle drie mannen. Zou die nieuwe vent Wolf zijn die zijn brommer heeft geruild voor een pick-up of is dit een geheel verse kracht?

Het geheim werd enkele minuten later ontraadseld. Twee mannen kwamen naar beneden. Ze zwaaiden met zaklantaarns en liepen er tamelijk onbezorgd bij. Ze spraken zonder dat ze een poging deden hun stem te dempen.

Bob dook weer eens in elkaar en schoot veiligheidshalve onder het gebouwtje. Hij zag stralen, daarna silhouetten en vervolgens, toen een van de mannen zich omdraaide, de grote Wolf. De man knipperde met de ogen, maakte een gebaar met een hand en wandelde op zijn gemak het terrein op.

De ander klom het gebouwtje in en stak er een lamp aan. Bob zag licht door de kieren in de vloerplanken, maar hij kon niet zien wat er boven zijn hoofd gebeurde. Hij hoorde het geluid van scheurend papier en een paar keer dacht hij dat er opruiming werd gehouden. Laden gingen open en dicht en een plastic zak ritselde.

Hij werd er nerveus van. Hij begon meer dan genoeg te krijgen van al het gedar in het donker waarin mannen maar steeds dingen deden waar hij weinig tot niets van begreep. Waarom in naam van alles wat redelijk was, werd hier, in het holle deel van de nacht, opruiming gehouden? Waarom liep iemand op een dergelijk hels tijdstip door een zandkuil waarin zich alleen maar wrakken bevonden? Waarom stonden daarboven twee vrachtauto's waarvan de lichten bleven branden, maar die geen millimeter werden verplaatst?

Hij had het gevoel dat hij deel uitmaakte van een toneelstuk waarin niet gesproken mocht worden en waarin een groep

Duitsers de mooie rollen had verdeeld. De rol van malloot was voor een Amerikaan en om hem de kans te geven zijn deel vol overtuiging te spelen, had niemand verteld wat er van hem werd verwacht.

Voor de zoveelste maal die nacht begon Bob Evers tanden te knarsen. Hij kon het nog niet eens hard doen ook, want de man in het gebouwtje had er zijn gemak van genomen en maakte geen enkel geluid meer. Het enige wat hij deed was een lamp aan- en uitknippen, waardoor het leek of iemand door de ruimte tussen de planken morsesignalen zat te geven.

Zo bleef de situatie tot er buiten iets veranderde. Op enige afstand van de keet klonk geklos en toen Bob zich had omgerold zag hij Arie Roos langzaam dichterbij komen, zijn gebonden handen tegen zijn buik gedrukt alsof hij immense honger leed. Achter hem liep iemand die met een lamp beurtelings Aries bezwete hoofd en diens sloffende voeten bescheen.

Iemand zei iets en Arie stond stil.

Bob lag zich te verbijten van woede.

Dus Arie was wèl in de kuil geweest. Hij had de hele nacht ergens opgesloten gezeten en je hoefde geen rolrond genie te zijn om te begrijpen wat er nu zou gebeuren. De kans dat Arie, na alle vreemde schermutselingen in en om de kuil, los zou worden gelaten kon gevoeglijk op nul worden getaxeerd. Hij zou natuurlijk meegenomen worden naar een plek waar hij secuur achter slot en grendel kon worden gezet.

Bob wist dat en hij wist bovendien heel goed dat het onmogelijk was zijn vriend te bevrijden.

Achter Arie stond Wolf, daar was Bob van overtuigd, en toen hij de Duitser een naam hoorde roepen, wist hij ook wie in de keet had gezeten. Reinie, natuurlijk, de andere te grote Duitser.

De man sprong uit het gebouwtje en ging naast Arie staan. Gedrieën liepen ze naar boven, schoorvoetend gevolgd door Bob die bereid was driekwart van zijn geluk en minstens negentig procent van zijn zaligheid te geven voor een goed geoliede zesschotsrevolver. Zelden had hij een avontuur beleefd waarin hij zich zo hongerig, dorstig en kwetsbaar had gevoeld

en nog minder vaak had hij zoveel ideeën gehad die in totaal precies de somma van nul komma niks hadden opgeleverd.

Op handen en voeten klauterde hij het zandpad op naar de rand van de kuil. Zijn hart klopte fel tegen zijn ribbenkast en hij had moeite zijn adem onder controle te houden. Voor hem zag hij de lantaarnstralen van Reinie en Wolf. Hij drukte zich zoveel mogelijk tegen de zijkant, maar hij zag in dat dat een lachwekkende vertoning zou opleveren voor iemand die zich omdraaide en naar beneden scheen.

Hij nam het risico, omdat hij wilde weten wat er met Arie zou gebeuren en gokte er domweg op dat hij eindelijk eens een gelukje zou hebben. Op een groot geluk hoopte hij niet, maar hij vond zeer beslist dat hij recht had op een mini-meevallertje.

Niemand draaide zich om en niemand scheen naar beneden, maar Bob had geen tijd om daar dankbaar voor te zijn. Met een droge keel die ook na krampachtig slikken aan bleef voelen als een ruimte die was bekleed met schuurpapier, kroop hij naar de pick-up die vlak bij het toegangspad stond. Hij zag dat Arie een zet kreeg en half in de cabine van de grote vrachtwagen werd geduwd. Toen hij met het bovenlichaam op de bank lag, sloeg Wolf een touw om zijn dikke kuit en snoerde ze aan elkaar. Daarna werd Arie als panklare stokvis met een zweeper naar binnen gemikt en werd het portier dichtgeknald. Reinie die het hele tafereel had beschenen, hield de zaklamp nog enkele seconden op de cabine gericht nu pas, na al die tijd, was Bob in staat om het opschrift te lezen.

In het midden van een cirkel stond de naam Siegler. Erboven stond Frankfurt, eronder Berlijn.

Bob gaf een knor. Dat was tenminste iets. Echt blij werd hij er niet van, maar hij herinnerde zich dat Wolf en Reinie al eerder over Frankfurt hadden gesproken, en het was hem duidelijk dat in die stad iemand verbleef die te maken had met al de verplaatsingen in en bij de afgraving.

Voor de zoveelste keer die nacht verbeet hij zich toen hij stemmen hoorde. Wolf was naast de linkerkant van de cabi-

ne gaan staan en confereerde met de chauffeur.

De namen Frankfurt en Berlijn doken weer op. Bob dacht althans dat hij die namen hoorde, maar erop zweren durfde hij niet.

Hij lag zichzelf nog steeds plechtig te beloven ernst te maken met zijn al vele malen gemaakte plannen iets aan zijn talen te gaan doen, toen de motor van de vrachtwagen aansloeg. De samengeperste lucht van het remsysteem ontsnapte met korte plofjes en metaal tinkelde. Langzaam reden auto en aanhanger weg in de richting van de asfaltweg. Hij zag ook dat op een afstand van een paar meter Wolf en Reinie schuin achter de auto meeliepen. Ze schenen voortdurend over de achterkant, de weg en de struiken en ze hielpen daarmee elk plan om op de auto te springen met kracht om zeep.

Bob kon wel huilen van woede. Daar ging de auto, daar verdween Arie. Weg waren alle mogelijkheden om zijn vriend te bevrijden, voorbij was de kans om binnen afzienbare tijd iets te eten te versieren.

Hij keek naar de hemel en voelde behoefte aan het uiten van een paar zeer toepasselijke, uiterst krachtige woorden. Maar zelfs dat was hem niet gegund, want buiten het geluid van de dieselmotor was er absoluut niets te horen en zelfs de geringste kreet zou hem kunnen verraden.

Dus drukte Bob een vuist tegen zijn mond en zweeg. Dat hij over enige tijd getuige zou zijn van het hoogtepunt van de nacht, van het spektakel waar mannen, vrouwen, jongens en meisjes die in een straal van twaalf kilometer rond de kuil woonden jaren over zouden praten wist hij niet.

Hij had honger en hij had dorst en hij nam zich voor, nimmer, nooit en onder geen voorwaarde, ooit weer per auto door Duitsland te gaan rijden.

Herovering van de Saab 96L

Jan Prins was kolossaal op stoot. Hij was gevoed, gelaafd en voorzien van extra energie bij de aanblik van de Saab die, verlicht door drie stallantaarns en een paar koplampen, rood stond te blikkieren in de wrakke schuur.

Binnen zat een jongen zacht te wanhopen. Hij leunde met zijn rug tegen een strobaal en keek treurig naar de mooie auto.

‘Mag ik hem houden,’ had hij aan de grote Wolf gevraagd en het antwoord was duidelijk geweest. Duidelijker had het zelfs niet gekund.

Wolf had hem aangekeken of hij te maken had met een driejarig kind en had alleen ‘nee’ gezegd.

De jongen was daar niet gelukkig mee. Hij begon half te dreinen en daar maakte de grote man eenvoudigweg een einde aan door hem met een hand beet te pakken, ongeveer twee decimeter op te tillen en daarna los te laten. Dat was voldoende en de jongen zag van doorzaniken af.

Jan zag dat de grote Duitser de Saab grondig bekeek en daarna de schouders ophaalde.

‘Wegbrengen,’ zei hij tegen de jongen.

‘Naar de kuil?’

‘Naar de kuil. We sluiten de zaak vannacht af. Er zijn vervelende dingen gebeurd en we houden ermee op.’

De jongen keek geschrokken. ‘Gaan jullie helemaal weg?’

Wolf keek hem spottend aan. ‘Wat dacht je dan. Dat we in een gat als dit willen gaan wonen? Waar zie je ons voor aan. We hadden de kuil nodig, maar dat is nu te link geworden.’ Zijn stem schoot uit. ‘We waren van plan pas over een poosje de zaak af te ronden, maar door een stuk ongeluk als jij moet dat vannacht gebeuren. Weet je wie er vanmiddag in de kuil liepen, jij stuk verdriet? De twee eigenaars van die Saab daar. Ze waren op zoek gegaan naar hun auto en ze hebben daardoor de wrakken ontdekt.’

De jongen keek geschrokken. ‘Weten ze van die motorblok-

ken?’

Wolf keek hem kwaad aan. ‘Ik weet het niet zeker. Een van de twee is een Noor of zoiets, hij spreekt geen behoorlijk woord Duits. De andere is een dik, rood stuk eten, dat me veel te slim uit de ogen kijkt. We hebben hem opgesloten, maar dat kan niet dagen zo blijven. Vannacht gaan we ervandoor.’

‘En ik dan? Ik woon hier.’

‘Jij bekijkt het maar. Als je met je begerige klauwen van die Saab was afgebleven, hadden we misschien iets voor je kunnen versieren, maar nu kun je het vergeten. Je blijft maar lekker in dit dorp tot je oud en grijs bent.’ Hij lachte kort. ‘Je weet nu tenminste hoe je een cent kunt bijverdienen door motorblokken uit auto’s te halen en die in het buitenland te verkopen.’

‘Maar ik weet niet waar.’

‘Dat klopt. Je weet niet waar je ze moet verkopen en hoe je ze moet verkopen en zo hoort dat te blijven.’

De jongen zeurde door. ‘Dus ik mag niet mee naar Frankfurt.’

‘En niet naar Berlijn ook.’ Wolf groef in een broekzak en wierp een sleuteltje op. ‘Vang, je mag die garage van me hebben, die bij dat oude mens. Kun je daar lekker motoren uit auto’s gaan takelen als je zin hebt.’

‘Maar die garage is kapot. Het dak is ingestort.’

‘Dat repareer je dan maar. In dit gat is verder toch niets te doen!’

Wolf liep naar hem toe en mikte een schop naar zijn been.

‘Overeind jij. De Saab moet weg.’

‘Maar ... maar ...’

De jongen zag eruit alsof hij elk ogenblik in geweest kon uitbarsten. Wolf pakte hem beet en trok hem overeind alsof hij een veren kussen optilde.

‘Lothar,’ zei hij, terwijl hij het gezicht van de jongen vlak voor zijn ogen hield. ‘Lothar, nou moet je goed luisteren. Jij bent een goede technicus, zeker voor je leeftijd. Je bent een hebzuchtig stuk ongeluk, maar je hebt gouden handen. Je hebt veel voor ons gedaan, maar daar hebben we je dan ook dik voor betaald. In drie weken tijd heb je meer verdiend dan daarvoor in een jaar. Het is nu afgelopen. We vertrekken en we laten geen sporen na. De Saab is een spoor en de

Saab verdwijnt.'

Hij schudde de jongen heen en weer. 'Als je het goed bekijkt dan ben jij ook een spoor. En als ik merk dat jij je mond over ons tegen iemand open doet, dan verdwijnt jij ook, begrijp je dat? Dan ga je samen met een wrak een nieuwe kuil in en dan storten we vijfduizend kuub zand over je heen. Snap je wat ik bedoel?'

'Jjj... jja,' zei Lothar met bibberende lippen.

Wolf liet hem los en keek hem aan. 'Ja,' zei hij, 'ik denk wel dat je het snapt en zorg er maar voor dat je het blijft snappen ook. Ga niet naar ons zoeken, want we komen erachter. Jij laadt nu en meteen de Saab op je kar en je brengt het ding naar de kuil.'

'Ik kan hem toch ook rijden?'

Wolf zoog op zijn lippen. 'Dat had ik kunnen weten,' zei hij. 'Je hebt dat ding natuurlijk aan de praat gekregen. Heb je soms ook nog rondgetoerd hier?'

Lothar schudde snel het hoofd. 'Nee, Wolf, helemaal niet. Toen ik de Saab meenam, had ik de huid over de kar en daarna is hij de schuur niet uit geweest.'

'Maar je hebt wel de draden doorverbonden zodat je zou kunnen rijden.'

Dat was inderdaad gebeurd, moest Lothar toegeven.

Wolf gaf hem een zet. 'Dan gaat er nu, vannacht nog, een goed onderhouden, uitstekend verzorgde en geheel complete Saab aan barrels. Dat is weer eens wat anders dan de halfgesloopte gevallen die we tot nu toe hebben gedumpt. Opschieten jij, zet die wagen op je kar en rij naar de kuil.'

'En jij?'

'Ik hou je in de gaten, reken daar op. Vergeet alle slimme ideeën over ervandoor gaan, want ik verzeker je dat ik je vind. En anders Reinie wel en je weet hoe die de zaken aanpakt.'

Lothar rilde en ging zonder verder te protesteren aan het werk.

Jan lag te genieten. Hij begreep niet hoe Bob aan de Noorse nationaliteit was gekomen, maar hij snapte heel goed dat Arie en Bob bezig waren geweest om plannen te bederven

van een paar Duitsers die zich met de sloop, en waarschijnlijk ook de diefstal, van auto's bezighielden.

Als ik die Lothar volg, dan blijf ik bij de Saab en dan kom ik vanzelf bij Bob en Arie terecht, dacht hij. Blijkbaar heeft die dikke kans gezien zich te laten opsluiten, maar daar vinden we wel iets op. Eerst moeten we de Saab in handen zien te krijgen. Hij keek toe hoe de jongen de Saab op de wagen zette. Hij deed het snel en handig en het was te zien dat hij veel ervaring had.

Hij plaatste de kar vlak voor de auto, legde een paar stevige planken uit en verbond een kabel met het chassis van de Saab. Met rustige slagen draaide hij aan de lier en na een paar minuten stond de auto op de kar.

Wolf had gedurende al die tijd geen vinger uitgestoken.

Hij was op een strobaal gaan zitten en keek toe.

Toen Lothar klaar was zei hij: 'Wat we gaan doen is het volgende. Jij rijdt naar de kuil. Ik rij tot voorbij het dorp voor je uit en ga er daarna vandoor. Jij slaat niet af, stopt niet en haalt geen toeren uit. Je rijdt naar de kuil en zet de Saab daar neer waar mijn broer het zegt. Daarna klim je op je knol en je smeert hem. Ga terug naar het feest en doe of je niet weg bent geweest. Vergeet mij, vergeet mijn broer. Als je je waffel houdt, dan hou je tijd over om al het geld te tellen dat je dankzij ons hebt verdiend. Als je gaat kletsen, dan denk ik niet dat je de kans krijgt veel centen op te maken.'

Hij stond op en liep naar de vrachtwagen. Knetterend sloeg de motor aan en schuddend, kreunend en met rammelende vaten reed de auto naar de asfaltweg.

Jan verwachtte dat de wagen door zou rijden, maar dat gebeurde niet. Blijkbaar vertrouwde Wolf de jongen niet, want hij bleef staan wachten tot Lothar de lichten had uitgedaan en aanstalten maakte om achter hem aan te komen.

Jan kwam overeind toen hij de wagen over het pad hoorde hobbelen. En nu eerst een wapen, dacht hij. Ik heb een magistraal mooi plan, maar ik wil iets anders dan blote handen en een doorzweet shirt. Hier in deze garage zal toch zeker wel een degelijk stuk ijzer liggen?

Dat lag er zonder twijfel, maar hij durfde geen licht te maken

en het was er aardedonker. Hij stootte zijn hoofd tegen een halfvermolmde balk, viel twee keer over een strobaal en bleef haken achter een lap plaatijzer. Struikelend hopte hij door de donkere ruimte en met een hand sloeg hij tegen een plank waarop voorwerpen lagen te rinkelen. Foeterend deed hij er een greep naar, maar daarna knapte zijn humeur snel op, want op de planken lagen schroevendraaiers, een paar bacosleutels en een straatmakershamer, zo'n grote hamer met een rubber kop op een essehouten steel. Jan begreep niet wat een dergelijke hamer deed in een wrakke schuur midden op een stuk zand, maar hij brak zich het hoofd er niet over. Hij nam de hamer en een baco mee en liep snel naar buiten. Lothar had een flinke voorsprong, maar Jan kon in de verte het gerammel van de vrachtauto horen en hij wist dat hij de voertuigen snel genoeg zou kunnen inhalen...

En op de fiets maar weer, dacht hij opgewekt. Ik moet zeggen dat ik mijn portie lichaamsbeweging wel krijg, vannacht.

Hij trapte snel door tot hij op enkele tientallen meters achter de wagen van Lothar was en peddelde daarna rustig mee.

De kar reed een eind richting dorp en sloeg daarna rechtsaf, een bredere weg op die voor een deel was geasfalteerd en die voor de rest bestond uit ronde keien. Het was een van de wegen waarover Jan met de bromfiets van Frau Hauser had gereden en hij wist waar hij terecht zou komen: dicht bij de plaats waar de Saab was verdwenen.

Wolf bleef nu niet langer voor Lothar rijden. Hij gaf gas en knetterde snel vooruit. Jan hoorde het geluid in de verte wegsterven en hobbelde rustig door over de ongelijke keien.

Het was een bizarre achtervolging, zo in het donker, en Jan had geen zin haar eindeloos voort te zetten. Nu Wolf weg was had hij alleen met Lothar te maken en de jongen durfde hij wel aan.

Heeft het zin achter hem aan te rijden tot ik bij de kuil ben? vroeg hij zich af. Hij dacht van niet. Bij de kuil zou Wolf ook zijn en iemand die Reinie was genoemd. Bovendien: Bob en Arie waren misschien wel bij die kuil, maar de Saab moest er beslist niet terechtkomen. Wat er ook voor slimmigheden bedacht zouden worden, die nacht, de Saab mocht er in geen

geval bij worden betrokken, dacht Jan. Het was prachtig dat Lothar de dynamosteun had gemaakt, maar blijkbaar had hij al onder het contactslot zitten knoeien om de draden door te verbinden en bij die schade moest het blijven. Jan had een van de twee autosleutels in zijn broekzak en hij had geen doorverbonden draden nodig.

Toen hij zover was, knorde hij zacht.

Simpel, dacht hij. Waarom doe ik er toch altijd zolang over voor ik een eenvoudig en bruikbaar idee krijg. Ik kaap gewoon de Saab terug en rij in dat ding richting kuil. Dat is beter voor mijn achterwerk ook. Fietsen moet je niet overdrijven.

Hij legde de fiets in de berm en sprintte op zijn tenen achter de wagen aan. Het paard liep op zijn gemak en het was een koude kunst om op de kar te klimmen.

Voorzichtig liep hij langs de Saab naar voren. Naast de lier lag nog een van de balen stro en hij ging er op de knieën op zitten. Hij trok de straatmakershamer uit zijn broeksband, sloeg een arm om de keel van Lothar en duwde de steel van de hamer tegen diens rug.

‘Dit is een revolver,’ zei hij rustig. ‘Als ik schiet dan maak ik een gat dat je nog in geen week gerepareerd krijgt. Rij deze kar naar de kant en zet die knol stil.’

Lothar maakte een paar onrustige bewegingen en Jan voelde zijn adamsappel op en neer hoppen. De jongen gaf een tik met het leidsel en riep gesmoord iets naar het paard. Het dier liep bedaard de berm in en bleef daar staan, zacht briesend en met een hoefijzer schrapend over de zanderige bodem.

Jan pakte de zaklantaarn die Lothar naast zich op de bok had liggen en bescheen het angstige gezicht van de jongen. Hij zei niets, maar zijn pupillen waren groot en zijn mondhoeken trilden. Jan porde nog eens flink met de steel en zei: ‘Die Saab achter ons is van mij. Van mij en van mijn vrienden. Jij hebt die auto gestolen en daar ben ik heel boos over. Ik ben zo boos, dat ik je van hier tot in het politiebureau in Brandenburg schop als je vervelend gaat doen, begrijp je dat?’

Jans Duits was grammaticaal niet helemaal in orde en hij

maakte een potje van de naamvallen, maar de strekking was helder en mocht Lothar iets niet hebben verstaan, dan kon hij uit de toon wel opmaken dat de tijd voor grollen voorbij was.

‘Ja,’ zei hij.

‘Dat is fijn,’ zei Jan. ‘Dat is meer dan prachtig.’ Hij beklopte de broekzakken van de jongen. ‘Een mes,’ zei hij. ‘Blijf stil zitten, terwijl ik het eruit haal. Mooi zo, rustig blijven dan gebeurt je niets.’ Hij haalde met twee vingers een knipmes tevoorschijn en duwde het met een zucht van opluchting in zijn eigen zak. ‘Fantastisch. Dan zal ik je nu even duidelijk maken waarom je straks niet met smoezen aan moet komen. Ik heb je gevolgd vanaf dat feest daarginds in het dorp. Ik heb je met Wolf horen praten en ik weet wat er aan de hand is. Ga me dus geen flauwekul op de mouw spelden, want ik verzeker je, ik sla je op je Duitse kop zo gauw je vervelend gaat doen en ik sla hard ook.’

Hij voelde de jongen rillen. ‘Ik doe niks,’ zei hij. ‘Ik doe niks, heus niet.’

‘Dat is ook weer niet de bedoeling,’ zei Jan opgewekt. ‘Ik ben niet van plan hier de hele nacht te blijven zitten.’ Hij gaf Lothar een duw. ‘In de benen, jij. De Saab moet van deze kar af en jij weet hoe dat moet. Ik zal je bijlichten. Probeer niet weg te rennen, want ik schiet je secuur in een van je kuiten.’

Lothar huiverde en klom met stijve benen van de bok. Al zijn bewegingen waren vertraagd, alsof zijn spieren waren geblokkeerd door angst.

Maar Jan had ervaring met dit soort gevallen. Hij had het vaker zien gebeuren dat iemand de bibber kreeg van pure zenuwen, maar na een paar minuten ineens opknapte en aan dappere dingen ging denken. Hij hield de jongen goed in de gaten en gaf, als hij dacht dat dat hem zou stimuleren, een flinke grauw.

De Saab kwam netjes op het wegdek, maar het vroeg veel tijd. Het is niet eenvoudig om geconcentreerd te werken als iemand die een paar meter van je vandaan staat je op de vingers schijnt. Met trillende handen deed Lothar zijn werk en toen hij klaar was zag zijn shirt eruit of hij net uit het zwembad kwam.

Jan negeerde het volkomen.

‘Plat op de weg,’ beval hij. ‘Helemaal plat, armen en benen gespreid. Ik ga proberen of de Saab het doet en gedurende die tijd wil ik je als een modern soort zeester op de keien zien.’

Hij wachtte tot Lothar lag en schoof snel in de auto. Blijkbaar had de jongen de bedrading weer netjes in orde gemaakt, want nergens waren rafels, scheuren of uiteinden draad te zien. De motor sloeg in een keer aan en snorde als een tevreden naaimachine.

‘Dat heb je weer mooi gedaan, Prins,’ zei Jan tegen zichzelf. ‘Nu even wachten en kijken of de wijzers en lichten doen wat ze moeten doen en of de accu niet te zeer is uitgeput door het rijden met een niet werkende dynamo.’

Hij wachtte tot de auto op toeren was gekomen en knipte de lichten aan. Ze waren minder helder dan ze konden zijn, maar ze werden gevoed door een accu die voldoende werd opgeladen, dat was snel duidelijk.

Hij knipte de lichten uit en liet zijn rechtervoet met het gaspedaal spelen; hoe langer de motor liep, hoe meer de accu zou worden bijgeladen.

En nu hier de zaak afronden, dacht hij. Ik moet naar de zandkuil, want daar zijn Bob en Arie. Maar de Saab moet bij die kuil vandaan blijven als het even kan. En ik moet ook van die Lothar af, want ik ben niet van plan een Duitser met de bibberziekte op sleeptouw te nemen. Eerst maar eens kijken of ik nog iets uit de vent kan peuren.

Hij liet de motor stationair lopen en ging op de hurken naast Lothar zitten.

‘Blijf maar liggen,’ zei hij. ‘Het wegdek is lauw en kou zul je niet vatten. Praten kun je zo ook wel. Wat weet je van Wolf en van een zekere Reinie.’

‘Broers,’ zei de jongen. Zijn stem klonk niet meer zo beverig als een kwartier tevoren, maar hij slikte nog steeds vaak en Jan zag dat zijn schouders schokten alsof een paar zenuwen een stel spieren aan het testen waren. ‘Wolf en Reinhardt zijn broers.’

‘Waar komen ze vandaan?’

‘Weet ik niet. Ze zeiden Berlijn, maar ik weet niet of het

waar is. Ze hebben een week of drie geleden hier in de buurt een huisje gehuurd, daarvoor had ik ze nooit gezien.'

'Hoe heb jij ze leren kennen, dan?'

'Omdat ik monteur ben. Ze zochten iemand die handig is met auto's en iemand uit het dorp stuurde ze door naar mij.'

'Wat moest je doen met auto's. De motor eruit halen?'

'Soms. In het begin hadden ze gewone klussen, maar na een paar dagen begreep ik dat ze geen autohandelaren waren, zoals ze zeiden, maar dat ze maar wat aanklungelden.'

'Wat klungelden ze dan?'

'Ze handelden niet. Misschien kochten ze auto's, maar dat betwijfel ik. Het ging ze om de motor en de versnellingsbak, de rest kon ze niet schelen.'

'Voerden ze auto's aan en moest jij de motor eruit halen? Zoiets loopt toch in de gaten? Zeker in een dorp.'

Lothar schudde het hoofd. 'Zo ging het niet. Er was weleens een auto die ik moest demonteren. Dat gebeurde meestal in een garage in de buurt, een stevig betonnen geval waar een takel in hing.'

De door mij gemolde garage, dacht Jan. Hij scheen even over de Saab en merkte dat hij rilde. De nacht was nog steeds aan het afkoelen en nu de spanning was geweken, werd hij zich dat bewust.

'Maar het ging niet om een paar auto's.'

Lothar maakte een geluid dat heel in de verte leek op een zachte grinnik. 'O, nee. Beslist niet, het ging om tientallen auto's. Honderden.'

'En die kwamen niet allemaal hier uit de buurt.'

'Natuurlijk niet, zoveel wagens hebben ze hier niet. Karren, ja, en paarden. En hier en daar een oude Trabant. Maar geen Mercedessen en BMW's.'

'Dure auto's dus.'

'Duur en nieuw,' zei Lothar. 'Ze werden bij tientallen gedumpt in een grote zandafgraving een eind verderop.'

'En die motoren?'

'Die waren er dan al uit. Ik weet niet waar dat gebeurde. In Berlijn misschien, of in Brandenburg, weet ik veel.'

'Weet ik veel, weet jij veel,' mompelde Jan ritmisch, 'het lijkt

wel een liedje.' Hij wreef over zijn nek en voelde de huid kleven. 'Juist,' zei hij. 'Ik begreep dat Wolf en Reinie vannacht verdwijnen. Waarom?'

'Om iets wat in de kuil is gebeurd. En omdat ze hier al een tijd zijn. Ik weet dat ze regelmatig verhuizen. Ze willen niet lang op een plaats blijven.'

'Ken je anderen dan Wolf en Reinhardt?'

Lothar schudde het hoofd. 'Niemand. Ik weet dat er meer zijn. Dat moet wel, met al die wagens, maar ik ken niemand.'

Weet niets, hoort niets, ziet niets, dacht Jan. Ik geloof wel dat ik alle nieuws uit deze vent heb getrokken.

Hij probeerde het nog een poosje, maar Lothar wist niets zinnigs meer en toen Jan zich had laten uitleggen waar de zandafgraving precies was, voelde hij dat hij op moest houden. De jongen trilde niet meer en het zou niet lang duren of hij zou aan ontsnappen gaan denken.

Jan trok de jongen overeind. 'In de benen, jij, doe eens wat voor de kost. Span dat paard uit en geef het beest een klap tegen een bil.'

Lothar keek hem aan of hij voor de gek werd gehouden.

'Bedoel je ...'

Jan knikte. 'Dat is precies wat ik bedoel. Ik wil dat paard hier niet in de buurt hebben als ik wegrij. Ik ga jou vastbinden aan de kar.'

Terwijl hij Lothar bescheen, pakte hij het knipmes. De hamer duwde hij in zijn broeksband, want hij vond dat hij de handen wel erg vol kreeg. Gespannen keek hij toe hoe de jongen het paard uitspande.

'En weg met hem,' beval hij.

Lothar gaf het paard een paar tikken en het dier sukkelde weg. Snel ging het allerminst en Jan verwachtte dat het spoedig zou blijven staan en mogelijk zelfs zou terugkeren, maar daar was niets aan te doen, vond hij. Hij sprong op de kar en sneed de touwen door waarmee de strobaal was dichtgebonden. Hij liep naar Lothar en bond diens handen snel en kundig op zijn rug. Met het tweede touw bond hij de jongen vast aan de wagen.

'Ik stop geen prop in je mond, zodat je niet het risico loopt

dat je stikt. Als je wilt schreeuwen, dan ga je je gang maar. Iedereen is aan het feesten in het dorp en boven twee accordeonisten en een drummer kom jij niet uit, en dan heb ik het niet eens over die neusfluit. Als je zin hebt om de kar een eind mee te trekken, dan moet je dat niet laten, maar als ik je in de buurt van de kuil zie, dan kom je er niet zo makkelijk af. Dan bind ik je vast achter de Saab en dan sleur ik je in één keer door naar de politie in Brandenburg. Dan kun je daar gaan uitleggen hoe het zit met auto's, motorblokken en zandputten.'

Hij meende er geen spat van en hij piekerde er niet over om, na de ervaring van die avond, de politie van Brandenburg gratis en voor niets een autodief te overhandigen, maar hij zag dat hij indruk had gemaakt.

Lothar knikte en schudde en hij bibberde weer ouderwets.

Jan zat net in de Saab toen hij een knal hoorde. Vlak erna klonk het doffe geluid van een soortement ontploffingen, direct gevolgd door nieuwe knallen.

Verbaasd stak hij het hoofd buiten de auto. Waren ze in het dorp aan vuurwerk toe? Maar dat dorp lag toch de geheel andere kant op.

De geluiden klonken daar waar hij de zandafgraving verwachtte. Of was er sprake van een soort echo waardoor hij zich in de richting vergiste?

Hij luisterde naar nieuwe knallen.

Nee, hij vergiste zich niet. Op een dikke kilometer afstand woedde een soort lokaal onweer of er was een oefening van het leger in nachtelijk schieten met middelzware kanonnen.

Vuur. Vuur was er ook. Boven een groep bomen uit zag hij een roodgelig schijnsel dat er even tevoren niet was. Nieuwe knallen weerklonken.

Ergens in de buurt van de zandafgravingen was een vreselijk spektakel gaande, daar was Jan bijna zeker van.

Hij kreeg opeens een ongelooflijke haast. Arie en Bob waren daar en Arie was vastgebonden of vastgebonden geweest.

Hij gaf een straal gas en spoot met gierende banden weg.

Frau Hauser ontzet Bob Evers

Na het vertrek van de vrachtauto die met wrakken was gekomen en die met Arie Roos was verdwenen brak een periode van rust aan in en bij de zandafgraving.

Bob zag dat Wolf op zijn gemak in de pick-up ging zitten en dat Reinie, zwaaiend met een zaklantaarn, naar beneden wandelde. Geen van beide Duitsers zag eruit of hij zich zorgen maakte. Het verlies van de bulldozer had ze niet overstuur gemaakt en dat er ergens een jongen rondliep, leek ze evenmin te verontrusten.

Het duurde enige tijd voor de hongerige Bob door had waarom ze zo kalm waren. Pas toen het gebouwtje onder in de kuil in de hens ging, begreep hij dat de Duitsers bezig waren met het grote vertrek en dat ze daarbij de aloude tactiek van de verschroeide aarde toepasten.

Bob lag aan een van de zijkanten van de kuil toen de vlammen uit het gebouwtje sloegen. Het ding brandde als een tierelier met vlammen die door de zwakke wind die over de kuil blies hoog oplaaiden. Ze kwamen niet boven de zandafgraving uit, maar ze verlichtten de honderden wrakken op een spookachtige wijze, reflecterend in het metaal van de auto's en vreemde schaduwen werpend over de hopen verwrongen metaal.

Bob keek geboeid naar het vuur en hij miste bijna Reinie die door de kuil wandelde alsof hij aan een ontspannen ommetje bezig was. Hij droeg een zwarte plastic zak over zijn schouder en een aantal langwerpige, stokachtige voorwerpen onder een arm.

Toen hij boven was, zag Bob wat hij precies had meegenomen. Fakkels, dacht hij. Die vent heeft fakkels. Wat moet hij daar nou mee. Ze hebben daar twee goede staaflantaarns en beneden is alles verlicht door die fik.

Terwijl Wolf de pick-up draaide, stak Reinie de eerste fakkel aan. Hij liep ermee naar het smalle pad dat langs de rand van de kuil voerde en drukte de steel in de grond. Langzaam

reed Wolf achteruit het pad op, koershoudend op het licht van de fakkel.

Reinie had intussen de tweede fakkel geplaatst en daarmee een nieuw baken gemaakt voor zijn broer.

De twee werkten snel en doelmatig. Bob kreeg respect voor het duo dat zich door geen enkele tegenslag uit het lood liet brengen, maar rustig en degelijk doorwerkte.

‘Het zijn kwaai tegenstanders,’ mompelde hij. ‘En dat is niet best voor de toekomst, want reken maar dat ik ze nog eens tegenkom. Ik heb appels met ze te schillen, vrachtwagenladingen vol. Als ze denken dat ze me uren hier kunnen bezighouden zonder dat ik ooit iets terugdoe, dan zijn ze een stuk stommer dan ze eruitzien.’

Hij zag dat Wolf doorreed tot een plaats waar de stapels wrakken het hoogst was. Daar zette hij de motor af en klom op de laadbak.

Bob aanschouwde het allemaal alsof hij op de eerste rang zat bij een toneelvoorstelling, alleen werd hij door de activiteiten van Reinie en Wolf aanzienlijk meer geboeid. Hij vergat zelfs honger, dorst en vermoeidheid toen hij de broers bezig zag.

Ze sleepten de vaten van de pick-up naar de rand van de kuil, draaiden er iets af en mikten de hele handel op de wrakken.

Bob had de neiging snel achteruit te kruipen toen hij begreep wat de bedoeling was.

Benzine, dacht hij, of kerosine, in elk geval iets dat kolossaal goed brandt. Ze draaien de doppen van die vaten waardoor het meeste eruit loopt, maar omdat een deel van die dingen natuurlijk scheef terecht komt, zal er een en ander in achterblijven. Als die gekken de zaak in de hens gaan steken en als de vaten heet worden dan zijn ze even gevaarlijk als een bom en dan moet je niet gek kijken als er straks een paar van die dingen dertig meter de lucht inzeilen.

De Duitsers werkten onvermoeibaar door tot alle vaten gelost waren. Wolf stapte in de pick-up en Reinie liep achter hem aan.

Het was Bob nu duidelijk waarom de Duitser fakkels had aangestoken. Voor het stichten van de brand in de kuil, natuurlijk, dacht hij. Niemand is zo gek om dat vuur beneden

aan te gaan steken, want er is kans dat de stukken ijzer daar straks in het rond spatten. Hij mikt gewoon een stel fakkels over de rand en loopt hard weg, wat ik mezelf brom.

Reinie wachtte tot Wolf de pick-up een eind van de kuil had gereden en zwierde toen de eerste fakkel naar beneden. Het ding wentelde sierlijk en liet een mooie spiraalbaan van vuur na. Bob had de neiging zijn oren dicht te drukken, maar vreemd genoeg gebeurde er niets. De fakkel kwam met een plof tegen een wrak, stuiterde af en bleef op een motorkap liggen branden.

Fakkel nummer twee deed haar werk beter. Ze zwierde niet, maar dook als een volleerd zwemmer in een halfparabolische baan naar beneden en verdween tussen de auto's. Twee tellen gebeurde er niets, maar daarna was het op een overdonderende wijze raak.

Het leek of minstens tien auto's een meter werden opgetild. Krakend kwamen ze omhoog, terwijl aan alle kanten het vuur erlangs spatte. Er kwamen drie steekvlammen tegelijk die blijkbaar omhoog werden gezogen door de zuurstof in de lucht boven de kuil. Ze kwamen met gemak boven de rand uit en verspreidden zich daar alsof ze blij waren met de extra ruimte. In de kuil klonken knallen alsof er geschoten werd met mortieren. Erdoorheen was het geknetter te horen van een dozijn dolgeworden machinegeweren en het gekraak van metalen voorwerpen die door de kracht van de luchtdruk werden opgetild en tegen elkaar werden geperst.

Het vuur in de kuil breidde zich met een verbijsterende snelheid uit. Bob kreeg de indruk dat het zand vloeibaar was geworden en veranderd was in een kolkende zee.

Hij was ervan overtuigd dat zoiets alleen maar kon, omdat Wolf en Reinie al veel eerder brandbaar materiaal in de kuil hadden geplaatst en dat zou betekenen dat ze deze nacht werkten vanuit een zorgvuldig voorbereid plan.

Het gescheur en gekraak ging minutenlang door en het werd een paar keer afgewisseld met geweldige, doffe dreunen.

De vaten, dacht Bob, door de geweldige hitte ontploffen ze en werken ze als bommen, zo te zien. Het lijkt jandoekie wel alsof een reus bezig is om al die stapels wrakken door elkaar te

husselen.

Een reus zou nog een hele klus hebben aan wat het vuur deed. Auto's en delen daarvan werden de lucht in geworpen alsof ze per kanon werden afgeschoten. Ze wentelden, banen van vuur verspreidend, door de kuil en kwamen met doffe dreunen op andere wagens terecht. Bob lag erop te wachten of een van de wrakken of mogelijk zelfs een vat zo hoog opgeworpen zou worden tot het over de rand van de kuil zou vliegen. In dat geval was het helemaal niet denkbeeldig dat het vuur in de kuil gevolgd zou worden door een fikse bosbrand, want de bomen waren kurkdroog. Door puur geluk gebeurde dat niet, maar Bob kroop toch snel achteruit toen een stuk metaal vlak langs hem siste en met een klap in de wand van de kuil bleef steken.

Hij was zo gefascineerd door de fik dat hij de Duitse broers vergat. Pas toen hij de pick-up knetterend hoorde optrekken, verlegde hij zijn aandacht. Blijkbaar hadden de Duitsers zelf een poosje naar het vuur staan kijken, maar gingen ze er nu vandoor. De auto meerderde vaart en reed snel over het verharde zandpad in de richting van de betonplatenweg.

'Die smeren hem,' zei Bob nijdig. 'Terwijl ik hier lag te niksen...'
Hij balde zijn vuisten, maar zag niet in wat hij anders had kunnen doen dan kijken. De broers waren maten groter dan hij en een stuk sterker.

Malend met zijn kaken keek Bob de achterlichten na.

'Weg,' zei hij, toen hij de pick-up een bocht om zag gaan. 'Weg. Verdwenen. De enige die nog een eerste klas uitzicht heeft op deze prachtfik ben ik, maar ...'

Hij kreunde en greep naar zijn hoofd. Nu pas begreep hij waarom de broers niet naar hem op jacht waren gegaan.

Hier lag hij, Bob Evers, bij een paar honderd wrakken waarvan een deel sissend en krakend door de lucht vloog en vlammen meters hoog boven de kuil meevoerden. Hij lag hier als enige, maar hij dacht niet dat hij de enige zou blijven. Een vreugdevuur pleegt mensen aan te trekken. Maak een brand midden in een verlaten gebied en je staat er versteld van hoeveel mensen er ineens uit alle hoeken en gaten op-

duiken om te gaan genieten van de vlammen.

Het was een kwestie van tijd of het zou bij de afgraving wemelen van de mensen. En wat zou er gebeuren als een van hen een hongerige, louter Engels-sprekende jongen in de buurt aan zou treffen? Een jongen die geen vervoer had en die nauwelijks een redelijke verklaring kon geven voor zijn aanwezigheid?

Bob keek nog even naar de wrakken die piepten en kraakten en die langzaam versmolten tot een klomp metaal waar geen vorm meer aan te ontdekken was en waarin het echt geen zin meer had om erin te gaan trekken in de hoop een motorblok te kunnen vinden; hij keek en deed toen wat hij hoognodig moest doen voor de eerste juichende toeschouwer op kwam dagen: hij schoot als een opgejaagde haas het bos in.

Jan reed de Saab tot voor de zandweg naar de afgraving en bleef daar besluiteloos staan. Rechts van hem zag hij heldere stralen in de kleuren van Italiaans ijs door de lucht zwieren en werd de stilte verstoord door knallen en geknetter. Ernaartoe rijden?

Jan schudde het hoofd. Dom, dacht hij. Ik weet niet wat daar aan de hand is. Misschien zijn Bob en Arie er, misschien ook niet. Wolf is er in elk geval en Wolf is groot. Een gewaarschuwde Jan telt voor een klein leger, dus wat doe ik? Ik rij deze Saab een eindje uit de buurt.

Hij reed door en kwam daardoor automatisch op de plaats waar de wagen, nog geen twaalf uur tevoren, gestolen was. Tien meter verder trapte hij op de rem. Hij reed een stukje achteruit en keek zegevierend rond.

Ideaal, dacht hij. Dit is ons verzamelpunt, en wat is er mooier dan de Saab om aan te geven dat iemand een succesje heeft geboekt. Als Bob of Arie de auto zien, blijven ze heus wel in de buurt. Arie heeft de tweede sleutel voor zover ik weet en Bob gaat wel naast de auto op me liggen wachten. Laat ik voor alle zekerheid een briefje onder de ruitewisser doen dan weten ze ook waar ik ben. Ik wil nu toch echt naar de kuil, want daar gebeuren bijzondere dingen.

Hij pakte een stukje papier en schreef een korte boodschap.

‘Ben bij de kuil. Wacht hier. Jan.’

Hij sloot de Saab secuur af, drukte het papiertje onder de wisser en deed drie stappen in de richting van de afgraving.

Hij bleef staan toen hij vanuit de richting van het dorp geluiden hoorde. Een paar auto’s toeterden, karren hobbelden over betonplaten en kinderen schreeuwden.

‘Sodemespaarpot,’ zei hij vol ontzag. ‘Vanmiddag was het hier zo rustig, maar ik krijg nu toch de indruk dat dit ganse deel van Duitsland aan het ontploffen is.’

In het dorp was inderdaad een en ander geschied. Het feest was daar op volle kracht doorgegaan en alleen Frau Hauser had zich een paar keer afgevraagd waar die vriendelijke jongen uit Saksen toch was gebleven. De anderen leek het niets te kunnen schelen waar wie was. De kleinste kinderen waren afgevoerd en de andere hielden zich manmoedig overeind. De opgeschoten jeugd had zich verspreid over de velden en de volwassenen zwierden over de vloer, dansend op de opzweepende muziek van twee accordeonisten en een strak vier-indemaat slaande drummer, of zwiepten, zwaar van de drank, van tafel naar stoel.

Het was een feest dat was opgezet met de bedoeling de ochtendstond te halen, maar zover kwam het niet.

Midden in een solo van de grootste der accordeonisten die ditmaal werd begeleid op drums en op tamboerijn kwam een jongen de tent binnengerend. Het was een stevige jongen en hij had een bijpassende stem.

‘Er wordt geschoten bij de kuil.’

De accordeonist hield op en de dansers verstarde.

‘Er wordt wat!’

‘Hoor maar, er wordt geschoten.’

Een dreinend kind werd met harde hand tot stilte gemaand en iedereen hief een oor in de richting van de zandafgraving.

Dof echode het geluid van een knal over de velden.

Een meisje stormde de tent in. ‘Er is brand. Kijk maar. Vuur,’ hijgde ze.

Een paar honderd Duitsers verdrongen zich voor de uitgang en schoten het parkeerterrein op. In de verte was duidelijk

een rozerode gloed te zien.

‘Erheen,’ riep iemand.

‘Meteten,’ riep een ander.

Er werd nog heel wat meer geroepen en geschreeuwd, maar het gevolg was dat alles wat feestganger was de paardenwei oprende om dieren te vangen. Dat gebeurde aanvankelijk in het donker en de gevolgen waren niet gering. Twee mannen verstuikten een enkel, acht feestgangers gleden uit over paardevijgen en een vrouw bleef haken achter prikkeldraad en verloor de helft van haar feestjurk.

Toen het zover was, droeg iemand een lampion aan en begon een ander met luide stem orders uit te delen, waardoor er enige stroomlijn in de chaos kwam. Trabanten werden in alle haast uit garages gehaald en paarden werden voor wagens gespannen. Er werd een optocht geformeerd zoals er nooit een in het dorp te zien was geweest en in grote haast reed men richting afgraving.

In de feesttent bleef een teleurgesteld bruidspaar achter dat uit pure ellende maar de geschenken bijeengarde en ook de drie muzikanten zaten er nog. Het muzikale trio was allerm minst treurig. Het had betaald gekregen om te spelen tot zes uur in de ochtend, maar het had niet het gevoel dat het zich in hoefde te spannen voor een jubilerend stel en een koppel verschrikte veldmuizen. Het drietal pakte de instrumenten in en ging naar huis. Het was een mooie en vooral verheugend korte nacht geweest, vonden de accordeonisten en de drummer.

Jan hoorde de stampede komen en hij besloot zich bij de groep aan te sluiten. Wat er ook aan de hand was bij de afgraving, als hij er temidden van honderden feestgangers aankwam, dan kon hem niets gebeuren, dacht hij. Hij was op het feest gezien en niemand zou hem spoorlags van brandstichting of beschadiging van wrakken betichten.

Hij wachtte tot de stoet die zich liet bijlichten door stallantaarns, zaklampen en lampions, bij de hoek van de asfaltweg en het zandpad was aangekomen en sprong toen achter op een wagen. Niemand keek gek, niemand stelde een vraag.

De aandacht was gericht op de kuil en niet op de gast van

Frau Hauser.

Achter elkaar denderden Trabanten en karren de zandweg op. Jan reed op minder dan vijf meter van Bob Evers, maar hij zag hem niet. Al zijn aandacht was gericht op de kuil waarin nog steeds de meest mooie dingen leken te gebeuren.

Bob zag Jan evenmin. Hij lag verscholen tussen de struiken en vroeg zich verbijsterd af in wat voor een gekkenhuis hij was beland.

Een stroom voertuigen hobbelde aan hem voorbij en hij had geen idee waar die vandaan kwam. Hij had verwacht dat de brand belangstellenden uit alle hoeken en gaten zou trekken die pluksgewijs bij de kuil zouden aankomen. Maar wat hier passeerde, leek op een georganiseerde groepsreis. Uit het onderlinge geschreeuw en gejoel maakte hij op dat het nieuwsgierigen betrof die elkaar kenden en hij kreeg sterk de indruk dat een groot deel van de ontploffingstoeristen buitengewoon aangeschoten was. Hier was beslist geen sprake van mensen die met grimmige gezichten en gewapend met blusmateriaal naar een brand trokken, maar van uitermate vrolijke lieden die zin hadden in een verzetje.

Wat ik ook doe, ik kan maar beter even uit handen van die Duitsers blijven, dacht hij. Ik moet hier weg en dat kan alleen door het bos, maar waar in naam van alles wat leep is moet ik naartoe? Ik heb er geen idee van waar dorpen of steden zijn, ik heb zelfs geen vervoer.

Meer kruipend dan lopend baande hij zich een weg door de struiken. Links van hem begon de stroom brandtoeristen te slinken, maar hij durfde zich nog niet op de verharde zandweg te wagen. Strompelend door het duistere bos liep hij in de richting van de betonweg en hij begon langzamerhand tobberige gedachten te krijgen. Niet eerder in zijn jonge leven was hem een dergelijk grote hoeveelheid tegenslagen en mislukkingen beschoren geweest. Nooit tevoren had hij zoveel energie verbruikt voor een zo gering resultaat.

Toen hij de weg had bereikt, stond het zweet weer bijna in zijn schoenen en had hij schrammen aan handen en benen op plaatsen waar hij braambossen en doornstruiken opzij had geduwd.

Bijna automatisch liep hij over de betonplaten in de richting

waar de Saab was gestolen en waar tevens de plaats was waar boodschappen aan stokken dienden te worden gestoken.

Om te zeggen dat hij tegen de auto opliep is ietwat overdreven, maar niet veel. Bob luisterde meer naar het laweit dat opsteeg uit de kuil dan dat hij voor zich keek en hij was nog maar een paar meter van de auto toen hij, heel vaag, iets zag glimmen.

Hij remde af en keek scherp voor zich. Stond daar ... was dat ...

Hij ademde zwaar en dacht dat hij op slag volslagen gek werd.

Daar voor hem stond de Saab waar hij uren geleden naar op zoek was gegaan. Stond dat ding er allang? En zo ja, hoe kwam de auto dan op precies deze plek?

Hij liep langs de Saab en legde een hand op de motorkap. Die voelde lauwwarm aan en dat gaf hem de indruk dat de wagen kort tevoren had gereden.

Jan, dacht hij. Het moet Jan zijn geweest die de Saab terug heeft gevonden. Arie is verdwenen en het is niet erg aannemelijk dat de dief uit spijt en berouw deze prachtauto huilend heeft teruggebracht. Laat ik maar eens kijken of er een boodschap is.

Die boodschap was er, en wel onder de ruitewisser.

Bob vouwde het stuk papier uit en drukte zijn neus ertegenaan. Helaas had hij geen katteogen en hij kon geen woord van Jans mededeling lezen. Hij kon zelfs niet vaststellen of er een letter op het papier stond geschreven.

Hij probeerde de portieren.

‘Op slot, natuurlijk,’ grauwde hij. ‘Jan zal eens iets openlaten. Wedden dat er in de Saab nog steeds eten en drinken ligt?’

Het was een situatie om gek van te worden. Hij stond met een rammelende maag en een droge keel vlakbij een auto die voor een deel was gevuld met Aries lekkernijen en hij kon er niet bij. Hij overwoog een ruit in te slaan, maar hij wist dat hij daar niet veel mee opschoot. De koffers, en dus het eten, lagen in de kofferbak en die was ook afgesloten.

Hij bleef enige tijd staan wanhopen naast de Saab en deed toen het enige wat hij kon doen. Hij ging terug naar de afgraving. Daar was licht genoeg om het briefje te lezen en daar

was, zeer waarschijnlijk, Jan zelf.
Het lag, vond Bob, voor de hand dat Jan bij de brand zou zijn, half Duitsland leek er onderhand naartoe te zijn gekard.

De situatie bij de kuil was ondertussen bijzonder gezellig geworden. Bijgelicht door lantaarns, lampen en aan draadjes bungelende lampions waarvan er elke derde minuut een in de hens vloog, hadden hordes feestgangers, allen nog gekleed in hun stemmige uitgaanstenuue, zich opgesteld aan de rand van de kuil. Ze gaven daar commentaar op de ontwikkelingen en loeiden gemeenschappelijk van vreugde als er weer een vat ontplofte. Om het bos maakten ze zich in het geheel niet druk en Jan kreeg de indruk dat het als een bron van algemeen vermaak beschouwd zou worden als de dennebomen vlam zouden vatten. Aan blussen dacht helemaal niemand. Er gingen geen stemmen op in die richting en dat gold ook voor het waarschuwen van de politie.

De brand in de kuil werd gezien als de perfecte afronding van een dorpsfeest en het enige wat er ontbrak, was muziek. Een paar Duitsers spraken er hun diepe spijt over uit dat ze het muzikale trio niet hadden meegenomen. Een wals aan de rand van de afgraving, dat was pas wat, vonden ze. Terwijl ze dit onderwerp uitgebreid doornamen, gingen flessen drank van hand tot hand en de stemming werd steeds joliger.

‘Hoeii,’ riep iedereen min of meer tegelijkertijd toen een stuk metaal als een komeet met een vurige staart door de kuil slierde. ‘Ooohh,’ brulde het gezelschap toen een serie korte knallen de inleiding vormde van een steekvlam van meer dan twintig meter. Jan was op de bok van een van de wagens gaan zitten en hij had daar gezelschap gekregen van Frau Hauser. Hoe ze had ontdekt dat hij zich bij de uitgelaten groep had gevoegd wist hij niet en hij vroeg er ook niet naar. Ze was er en ze toonde zich geenszins bedroefd over het feit dat ze niet met Jan had kunnen dansen. Ze drukte hem een homp kaas in de handen en ging met een glunderglimmend gezicht naar het knal- en vuurspektakel zitten kijken.

Het was opvallend hoelang de brand aanhield. Een paar maal leek het erop of de vlammen aan het wegsterven waren, maar elke keer laaide het vuur toch weer op, hetgeen groot gejuich bij de omstanders teweegbracht. Het merendeel stond met open mond te kijken, soms wegduikend bij harde knallen of een paar meter terugdeinzend als het vuur zich verplaatste en het vlakbij de rand te warm werd.

Enkele tientallen, merendeels jongere feestgangers, begonnen echter na een kwartier hun aandacht een beetje te verleggen. Ze doken het bos in om hout te sprokkelen voor het vreugdevuur of ze joelden gewoon een beetje rond.

Een paar jongens die een paard hadden gevangen dat van een extra harde knal was geschrokken en op hol was geslagen, waren een eindje van de kuil afgedwaald en deden daar de vangst van hun leven. Ze vingen, daar waren ze zeker van, de aanstichter van het vlammenfestijn, en ze hadden daar reuzeschik om.

Bob wist heel goed dat hij bij de kuil weg moest blijven, en hij was ervan overtuigd dat Jan er in de buurt zou zijn. Maar zijn honger en dorst begon zulke omvangrijke vormen aan te nemen dat hij de voorzichtigheid uit het oog verloor.

Hij liep over het zandpad naar de kuil en stuitte daar op een groepje jongens. Als hij door was gelopen was er niets gebeurd, maar Bob maakte voor de tweede maal die dag dezelfde fout. Samen met Arie was hij gaan sprinten toen hij in de afgraving door Reinie was gezien en dat had tot gevolg gehad dat de man jacht op hen was gaan maken. Dit keer rende hij niet, maar dook hij het bos in. Deze variant leidde tot hetzelfde resultaat. De jongens zagen iemand op hen afkomen die na een korte aarzeling het bos inschoot en ze hadden wel zin in een spelletje. Ze hadden er geen idee van om wie het ging, maar ze waren, tot de bovenkaak gevuld met voedsel en drank, gaarne te porren voor een klopjacht. Juist door de drank waren ze bovendien minder geneigd om voorzichtig te zijn. Ze banjerden door struiken en bosjes en hadden Bob in minder dan geen tijd gevangen.

Toen ze zagen dat ze een vreemdeling bij de kladden hadden, deinsden ze terug, maar toen die vreemdeling begon te

praten in een taal die ze niet direct thuis konden brengen was de boot aan.

‘De brandstichter,’ zei een van de jongens.

‘De brandstichter,’ riepen de anderen en Bob werd door drie man beetgepakt en naar de zandweg gesleurd. Daar werd hij plat op het wegdek gelegd, waarna de jongens zich over hem heenbogen. Zelfs op dat ogenblik had alles nog goed kunnen aflopen. De pienterste van de jongens had net vastgesteld dat het gegrauw van de gevangene akelig veel op Engels leek, toen Bob in actie kwam. Hij was een middag, een avond en een halve nacht getergd, genegeerd, gejed en opgejaagd en hij had er genoeg van. Hij haalde uit en gaf de jongen die het meest voorovergebogen stond een joet op het oog die harder klonk dan een ontploffing.

‘Dat is een,’ hijgde hij. ‘En voor jou heb ik ook wat.’

Hij trok het rechterbeen op en gaf de jongen die zich bij zijn knieën had opgesteld een trap waardoor hij zes meter achterwaarts banjerde en met de billen in een bos brandnetels terecht kwam.

De derde jongen deinsde achteruit en daardoor kreeg Bob de gelegenheid op te springen. Hij liep niet weg, maar nam de bokshouding aan.

‘Wie volgt,’ riep hij uitdagend. En juist dat had hij niet moeten doen. Iemand jennen die zesenvieftig vrienden in de buurt heeft is, zacht gezegd, een tikkeltje onverstandig. De jongen draaide zich om en gaf een ongelooflijke brul. Negen vrienden schoten toe en een paar volwassenen wendden hun aandacht van het vuur af.

Het duurde even voor Jan doorhad dat er op zijn linkerflank consternatie was ontstaan. Hij keek, hij luisterde en hij begreep toen dat er blijkbaar een nieuw onderdeel aan het feestprogramma was toegevoegd. Hij zei tegen Frau Hauser dat hij even weg moest en liep het pad af in de richting van het gekrakeel.

Zes lampen en twee oude stallantaarns verlichtten Bob Evers die werd ondervraagd door een meisje dat steenkole-

nengels sprak en dat vrijwel elk antwoord fout vertaalde.
Jan keek en zag dat hij zich beter niet kon bemoeien met deze spraakverwarring.
Hij rende terug naar Frau Hauser en greep haar bij een arm.
'Kom mee,' zei hij. 'Komt u snel. Ze hebben mijn vriend te pakken.'
De vrouw keek hem aan met een gezicht waar de pret afstraalde.
'Wie hebben ze?'
'Mijn vriend. Bob Evers. Hij was ook op zoek naar onze gestolen Saab, maar een stel jongens schijnt te denken dat hij dat vuur daar heeft aangestoken.'
'O,' zei Frau Hauser. 'Komt hij ook uit Saksen?'
'Amerika,' zei Jan. 'Hij is Amerikaan en ze verstaan hem niet. U moet helpen en zeggen dat hij bij mij hoort.'
Het duurde even voor Jan Frau Hauser zover had dat ze haar blikken af wilde keren van het vuurwerk in de kuil, maar toen ze begreep wat er was gebeurd, pakte ze aan.
Ze waggelde naar de groep Duitsers die zich rond Bob had verzameld en roeide ze uit elkaar.
'Opstaan,' zei ze tegen Bob.
Bob verstond er geen woord van, maar hij begreep de bedoeling.
'Ben jij Amerikaan?' vroeg Frau Hauser.
'Zeg ja,' zei Jan die zich achter haar had opgesteld.
Bob herkende Jans stem en hij wist dat er een einde aan zijn lijden was gekomen.
'Joa,' zei hij in zijn beste Duits.
'Ken jij deze jongen, hier?' vroeg Frau Hauser.
'Ken je mij?' vertaalde Jan.
'Jao,' zei Bob.
'Weet je iets van de brand?'
'Zeg nee, Bob, snel.'
'Nei ..., ' zei Bob.
Zo ging het nog even door, maar er luisterde al bijna niemand meer. De jongens zagen in dat het reservefeest voorbij was en richtten hun aandacht weer op de kuil, waar een nieuw vat ontplofte zodat een regen van vonken zich verspreidde waardoor de omgeving enkele seconden even fel

werd verlicht als door een bliksemflits.

Bob, Jan en Frau Hauser bleven achter. Ze stonden elkaar aan te kijken tot Jan er iebelig van werd.

Hij wist dat hij iets moest doen, maar er schoot hem niets fraais te binnen.

Hoe kom ik van deze vrouw af, dacht hij. Hoe pak ik dat nou aan?

Hij zag het in een flits, bloosde en bedacht toen dat toch niemand hem kon zien. Hij haalde diep adem, gaf Frau Hauser een klapzoen op een van haar blozende wangen en mompelde een bedankje.

Hij greep Bob bij een arm. 'Mee, rennen, nu.'

Samen sprintten ze de zandweg af.

Frau Hauser bleef achter. Ze keek de twee jongens na tot ze in het duister waren verdwenen, haalde glunderend haar schouders op en zei iets dat klonk als 'Rare Saksen.'

Jan en Bob renden door tot bij de Saab en daar kondigde Bob een algemene staking af. Hij weigerde een woord te zeggen tot hij eten en drinken had. Hij wilde zelfs niet in de auto gaan zitten. Leunend tegen de motorkap wachtte hij tot Jan de voedselvoorraad van Arie had aangesproken. Hij griste Jan een flesje cola uit handen, nam gulzig drie slokken en was toen anderhalve minuut kwijt met hikken en hoesten. Daarna dronk hij rustiger en at hij vier repen chocola die door Jan werden uitgepakt.

'Juist,' zei hij, toen hij het gevoel had dat het begin van een bodem in zijn maag lag. 'Juist, en wil je me nu vertellen op wie je deze prachtwagen hebt heroverd?'

Jan vertelde over zijn serie successen en Bob voegde er zijn verzameling blunders en tegenvallers aan toe.

'Ik zeg het niet gauw, Jan,' zei hij, toen hij door zijn verhaal heenraakte, 'maar jij hebt het slimmer aangepakt dan Arie en ik.'

Jan gromde wat. Hij werd altijd een beetje verlegen als hij gecompimenteerd werd.

'Dus Arie is gevangen.'

'Gevangen in een auto waar de naam Siegler op staat, ja.'

‘Die auto is naar Berlijn, of naar Frankfurt?’
‘Dat denk ik wel, alles lijkt erop.’
Jan knarste met zijn tanden. ‘Maar die steden liggen honderden kilometers uit elkaar, weet je dat wel?’
‘Nou en! We gaan eerst naar de dichtstbijzijnde stad en dan zien we wel weer. Ik neem aan dat jij ook meer wilt weten van het motorblokkenmysterie.’
‘Dat wel, ja,’ zei Jan. ‘Dat zeker wel. Maar we hebben erg weinig aanknopingspunten, vrees ik. Het kan echt wel even duren voordat we Arie hebben opgespoord.’
Bob grinnikte. ‘Arie weg, maar de Saab terug. Is dat nou een goede ruil of juist niet?’
Jan streek liefdevol over het stuur van de Saab. ‘Nou,’ zei hij weifelend. ‘Ze zijn allebei rood en ze zitten allebei vol eten, maar in de Saab kunnen we rijden en in Arie niet.’
‘Maar deze wagen moeten we in Berlijn afgeven.’
‘Dat is waar,’ gaf Jan toe. ‘Dan is de ruil dus toch niet zo best. De Saab moet terug, maar Arie mogen we houden.’
Hij startte en luisterde naar de motor die op toeren kwam. ‘Hou je vast, Bob. We gaan naar Berlijn. Of naar Frankfurt, of waar die sterke broertjes Wolf en Reinie onze rode walvis dan ook verstopt mogen hebben.’
‘Zo mag ik het horen,’ zei Bob tevreden, terwijl hij naar een nieuw flesje prik graaide. ‘Geef gas, Jan, en denk om de kuilen.’

De verdere belevenissen van
Jan, Bob en dikke Arie
in het motorblokkenavontuur
leest u in:

**BAKKELEIEN IN EEN
BERLIJNSE BIOS**

ISBN 90 6056 520 7

In deze serie verschenen:

- 1 Avonturen in de Stille Zuidzee
- 2 Drie jongens op een onbewoond eiland
- 3 De strijd om het goudschip
- 4 Een overval in de lucht
- 5 De jacht op het koperen kanon
- 6 Sensatie op een Engelse vrachtboot
- 7 Tumult in een toeristenhotel
- 8 Drie jongens als circusdetective
- 9 Een dollarjacht in een D-trein
- 10 Een speurtocht door Noord-Afrika
- 11 Drie jongens en een caravan
- 12 Kabaal om een varkensleren koffer
- 13 Een motorboot voor een drijvend flesje
- 14 Een kloppjacht op een kapitein
- 15 Een radarboot als zilvervloot
- 16 Nummer negen seint New York
- 17 Een meesterstunt in Mexico
- 18 Trammelant op Trinidad
- 19 Vreemd krakeel in Californië
- 20 Lotgevallen rond een locomotief
- 21 Pyjama-rel in Panama
- 22 Vreemd gespuis in een warenhuis
- 23 Wilde sport om een nummerbord
- 24 Hoog spel in Hong Kong
- 25 Een vliegtuigsmokkel met verrassingen
- 26 Stampij om een schuifrompet
- 27 Kunstgrepen met kunstschatten
- 28 Bombarie om een bunker
- 29 Ali Roos als Arie Baba
- 30 Heibel in Honolulu
- 31 Arie Roos wordt geheim agent
- 32 Cnall-effecten in Casablanca
- 33 Een zeegevecht met watervrees
- 34 Bob Evers belegert Fort B
- 35 Arie Roos als ruilmatroos
- 36 Kloppartijen in een koelhuis
- 37 Superslag in een supermarkt
- 38 Een festival vol verwickelingen
- 39 Bouwbonje om een staalskelet
- 40 Schermutselingen bij een zandafgraving
- 41 Bakkeleien in een Berlijnse bios

Schermutselingen bij een zandafgraving

Door schranspartijen van Arie Roos en te wilde inkopen van Bob Evers staan beiden, samen met de even zuinige als boze Jan Prins, in Londen voor de vraag: met hangende pootjes thuis om geld vragen, of het hoofd gebruiken en een oplossing bedenken.

Door handig optreden tegenover een zakkenroller krijgen ze de kans zelfs nog geld te verdienen aan de terugtocht: ze moeten alleen even een twintig jaar oude tomaatrode Saab 96L naar Berlijn rijden.

In het voormalige Oost-Duitsland in volkomen niemandsland verdwijnt de Saab zonder enig spoor achter te laten.

Jan gaat op zoek en belandt midden in een dorpsfeest waar hij bijna gedwongen wordt te dansen met een allervriendelijkste rolronde winkelierster. Bob en Arie raken verzeild in een zandafgraving waar ze honderden auto's aantreffen, de meeste zonder motorblok. Ze voeren er slag met twee Duitse broers en raken betrokken bij een grootscheepse zwendelpartij in gloednieuwe auto's.

Terwijl Jan in zijn eentje de Saab opspoort, wordt Arie geboeid afgevoerd en is Bob getuige van een gigantische serie ontploffingen.

ISBN 90-6056-501-0

9 789060 565018

NUGI 220

Uitgeverij De Eekhoorn